

Godišnje izvješće 2017.

ZAGREB, LIPANJ 2018.

HRVATSKA NARODNA BANKA

IZDAVAČ

Hrvatska narodna banka
Direkcija za izdavačku djelatnost
Trg hrvatskih velikana 3, 10000 Zagreb
Telefon centrale: 01/4564-555
Telefon: 01/4565-006
Telefaks: 01/4564-687

www.hnb.hr

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.
Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.

ISSN 1334-0093 (online)

HRVATSKA NARODNA BANKA

GODIŠNJE IZVJEŠĆE 2017.

Zagreb, lipanj 2018.

Riječ guvernera

“Krov se popravlja za sunčanog vremena”, stara je izreka, za koju je sada pravi trenutak.

Svakodnevnim izazovima unatoč, prošla je godina bila, makroekonomski gledano, uspješna. Međunarodno je okružje bilo povoljno. Rasle su i susjedne zemlje i međunarodni trgovinski partneri Hrvatske. Domaće gospodarstvo također je raslo, ali još uvijek sporije nego u usporedivim zemljama. Osobna potrošnja i izvoz i nadalje su glavni pokretači rasta, ali se jačanje investicija tek očekuje. Pozitivni trendovi nastavljeni su i na tržištu rada, na kojemu su zabilježeni rast zaposlenosti i pad nezaposlenosti. Inflacija se vratila u pozitivno područje. Višak na tekućem računu stabilizirao se poduprt rastućim izvozom, a pokazatelji vanjske ranjivosti poboljšavaju se. Ekspanzivna monetarna politika nastavljala je potpomagati gospodarski oporavak. Poboljšali su se i uvjeti financiranja; pale su kamatne stope, a kreditiranje se oporavilo. Fiskalna se situacija znatno poboljšala.

Upravo u takvim okolnostima Hrvatska narodna banka pazi na potencijalne vanjske ili domaće rizike da bi ih građani i gospodarstvo dočekali što pripremljeniji i da bi negativni učinci bili što blaži. Ograničeni učinci krize Agrokora na ekonomsku aktivnost i finansijsku stabilnost potvrda su ispravnosti takvog načina postupanja.

Podsjetimo, HNB je dugoročno dosljedno osiguravao provođenje propisa koji ograničavaju izloženost domaćih banaka prema Agrokoru, te je upravo HNB zaslužan što se sadašnja situacija s grupom Agrokor nije preliла u sistemsku bankovnu krizu.

Tijekom nadzornih kontrola kreditnih institucija HNB je ustanovio neprepoznatu, a katkad i nepropisnu izloženost

nekih banaka prema Agrokoru te je provođenjem svojih regulatornih ovlasti osigurao prepoznavanje tih izloženosti i njihovo svođenje u zakonske okvire. Poseban napor uložen je u prepoznavanje i praćenje gospodarske povezanosti dobavljača i kreditora.

Izloženosti banaka prema društvima za faktoring smatrane su jednim rizikom s Agrokorom, osim onih izloženosti koje su se mogle jasno dokazati kao neovisne.

Ukupan rizik koji su hrvatske banke preuzele prema Agrokoru i povezanim osobama u trenutku aktiviranja Zakona o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistema važnosti za Republiku Hrvatsku bio je **niži od 20% kapitala** tih banaka, čime je izbjegnuto da se kriza Agrokora pretvori u bankarsku krizu. Danas je taj rizik u cijelosti prepoznat, proknjižen i provedena su umanjenja vrijednosti, tako da njegov utjecaj na bankovni sustav ne može biti znatan. Da HNB nije na vrijeme i dosljedno djelovao, izloženost domaćih banaka Agrokoru mogla je imati vrlo ozbiljne posljedice.

Od aktualnih mjera u 2017. izradili smo Strategiju za uvođenje eura u Hrvatskoj, donijeli preporuku o kamatnim stopama, počeli objavljivati informativnu listu banaka, da izdvojim samo neke.

HNB je, u suradnji s Vladom, u 2017. donio Eurostrategiju. Uvođenjem eura uklonio bi se valutni rizik i znatno bi se smanjile ranjivosti hrvatskoga gospodarstva, jer ukupni dug u stranoj valuti prelazi 500 milijardi kuna, a to je oko 150% BDP-a. Svakim slabljenjem kune otplate duga kućanstvima, poduzećima i Vladi proporcionalno rastu. Nasuprot tome, izvjesnost u smislu tečaja povoljno djeluje na dugoročno planiranje poslovanja i ulaganja, što utječe na rast zaposlenosti.

Upravo u smjeru veće izvjesnosti sastavljena je u 2017. i preporuka za ublažavanje kamatnog rizika. Bankama se preporučuje da pri dugoročnom kreditiranju potrošača ponude klijentima mogućnost promjene uvjeta financiranja postojećih kredita s promjenjivom kamatnom stopom upravo radi zaštite od kamatnog rizika.

Počeli smo objavljivati i pretraživu informativnu listu, koja sadržava sve bitne informacije o aktualnim ponudama kredita u domaćoj valuti s valutnom klauzulom u eurima i bez nje, a koja je namijenjena potrošačima.

No, za cjelovit ekonomski napredak i sustavno rješavanje problema koji Hrvatsku smještaju pri dnu ljestvice uspješnosti usporedivih zemalja, potrebno je dugoročno podizanje potencijalne stope rasta. Strukturne izazove koje za to treba savladati spominjao sam već mnogo puta – od obrazovanja, uprave, odnosno loše regulacije, pravosuđa, pa do mirovinskoga i zdravstvenog sustava. Ovdje bih tome dodao i razvijanje sposobnosti za prihvat i razvoj tehnologije, odnosno novih tehnologija na bazi umjetne inteligencije i automatizacije, koje donose važne promjene na tržištu rada i u globalnoj tržišnoj utakmici bez presedana. Društvo se i za to treba pripremiti i ponuditi rješenja u području obrazovanja, prekvalifikacija, porezne politike, distribucije dohotka, mirovina itd. Razvoj tehnologije može i znatno smanjiti buduće probleme koji proizlaze iz nepovoljnih demografskih kretanja za Hrvatsku, ali se tome treba aktivno posvetiti.

Stoga, unatoč, ili upravo zbog ekonomskih teškoća koje dominiraju svakodnevnicom mnogih hrvatskih građana, važno je zajedno “popravljati krov”, sada, za dobrog vremena, a izvješće o tome što je HNB u tom smjeru učinio u 2017. je pred vama.

Boris Vujčić

guverner

Sadržaj

Riječ guvernera	5
Sadržaj	9
Godina ukratko	11
Javnost rada	15
Monetarna politika i gospodarska kretanja	23
Financijska stabilnost	39
Upravljanje međunarodnim pričuvama	47
Supervizija	53
Sanacijsko planiranje	75
Zaštita potrošača	77
Platni promet	87
Poslovanje trezora	99
Međunarodni odnosi	103
Ljudski resursi	115
Financijski izvještaji	121

Članovi Savjeta Hrvatske narodne banke: prvi red zdesna guverner Boris Vujčić, zamjenik guvernera Relja Martić i viceguverner Tomislav Presečan; drugi red viceguverneri Vedran Šošić, Michael Faulend, Damir Odak, Neven Barbaroša i Bojan Fras

Godina ukratko

Makroekonomска кретања – главни нагласци

Благо успоравање раста: **2,8%** износила је годишња стопа раста реалног БДП-а у 2017., а **3,2%** у 2016. години

Убрзане инфлације: на просјечно **1,1%**, у успоређењу с -1,1% у 2016. години

Вишак на текућем и капиталном рачуну платне биланса: остварен је већ пету годину заредом, износио је **4,4% БДП-а** 2017. након 3,9% БДП-а у 2016. години

Пад каматних стопа се наставио: **3,9%** износила је просјечна каматна стопа на нове кунске стамбене кредите у 2017., **4,6%** у 2016., а примјерично **5,7%** у 2012.

Вишак опće државе: **0,8% БДП-а** у 2017. и излазак из procedure при прекомјерном мањку

Сачувана стабилност хрватскога финансијског система

Осигуранje праводобне и досљедне provedbe bonitetnih propisa i ograničenja vezanih uz izloženost domaćih banaka prema Agrokoru očuvalo je стабилност финансијског система. Kriza u Agrokoru nije imala značajniji negativan utjecaj na финансијски систем ni na ukupnu gospodarsku aktivnost u Hrvatskoj.

Pripremljena Strategija увођења еура у Хрватској

Хрватска народна банка, у сарадњи с Владом Републике Хрватске, израдила је и јавности представила Стратегију увођења еура у Хрватској.

Користи увођења еура **тражи су и веће од трошкова, који су прећно мали и једнократни.** Хрватској би euro odgovarao зato што је 82% штедње и 73% ukupnih obveza domaćih subjekata vezano uz euro, zbog чега је хрватско гospодарstvo danas visoko izloženo valutnom riziku. Euro bi uklonio valutni rizik за грађане, poduzeća i državu, dodatno smanjio kamatne stope, potaknuo investicije, uklonio rizik valutne krize te smanjio rizik bankovne i

platnobilančne krize. Osim toga, euro bi se pozitivno odrazio na turizam i robnu razmjenu jer bi doveo do znatnog smanjenja transakcijskih troškova te do veće transparentnosti i lakše usporedivosti cijena.

Bankama izdana preporuka za ublažavanje kamatnog rizika

Bankama je izdana preporuka za ublažavanje kamatnog rizika potrošača zamjenom promjenjive kamatne stope fiksnom, bez dodatnog troška za potrošače. Na taj je način bankama preporučeno da u pisanom obliku klijentima koji imaju ugovorene promjenjive kamatne stope ponude ugovaranje fiksne kamatne stope; da im podastra usporedne otplate planove; da ne zaračunavaju naknade pri izmjeni tih ugovora; da ne naplaćuju naknadu za prijevremene otplate kredita, kako bi se potrošačima olakšao izbor; da pri izmjeni ugovora ponude visinu kamatne stope u skladu s onom iz aktualne ponude, koja bitno ne odstupa od prosječne kamatne stope na tržištu; da za potrebe odobravanja novih kredita prošire ponudu kredita s fiksnim kamatnim stopama, kao i da pri ugovaranju takvih kredita ne ugovaraju naknadu za prijevremenu otplatu kredita.

Kreirana i objavljena Informativna lista ponude kredita potrošačima

Vodeći se mišljenjem da je transparentno informiranje najbolja zaštita potrošača, HNB je na svojoj internetskoj stranici objavio informativnu listu ponude kredita koja donosi osnovne informacije o kreditima banaka. Smisao informativne liste dostupne i putem aplikacije mHNB jest da se potrošačima omogući usporedba kreditne ponude banaka. Tako potrošači prvi put na jednom mjestu mogu dobiti sljedeće informacije o ponuđenim kreditima: najviši iznos (u kunama i s valutnom klauzulom u eurima); najduži rok; informacija o tome je li kredit s varijabilnom, fiksnom ili kombiniranim kamatnim stopama; referentni parametar (varijabilne i kombinirane kamatne stope); visina efektivne kamatne stope; fiksna marža (varijabilne kamatne stope); visina naknade za prijevremenu konačnu otplatu kredita (svi krediti – posebno izdvojeno za kredite ugovorene prije i nakon 2010. godine). Ovim se potrošačima nudi kvalitetno polazište za daljnje informiranje o kreditnoj ponudi

banaka, kako bi se naposljetu mogli odlučiti za onu ponudu koja najbolje odgovara njihovim potrebama i mogućnostima.

Nastavljene strukturne repo operacije: dugoročni izvor kunske sredstava po povoljnim uvjetima

Strukturnim repo operacijama bankama je omogućen pristup izvorima kunske likvidnosti na rok od četiri i pet godina. U 2017. kreirano je 0,5 mlrd. kuna po cijeni od 1,2%, ali je interes banaka manji od potencijalnog iznosa zaduživanja.

Jačanje finansijske pismenosti i dalje u fokusu

Hrvatska narodna banka nastavila je edukativne aktivnosti s ciljem podizanja razine finansijske pismenosti građana, posebno mladih: izlaganja o svim aspektima djelovanja središnje banke organizirana su za učenike, studente i nastavnike u HNB-u, stručnjaci HNB-a držali su predavanja o raznim temama iz djelokruga HNB-a na obrazovnim institucijama, a pripremljene su i brošure te letci namijenjeni osvješćivanju finansijskih rizika, odnosno stjecanju nužnih znanja o upravljanju osobnim financijama.

Upozoreno na rizike vezane uz virtualne valute

Kriptovalute: HNB je upozorio na činjenice i rizike proizvoda OneCoin i objavio opširno priopćenje o virtualnim valutama, s obzirom na pojačano zanimanje javnosti i brojne upite o toj temi.

Otvorena vrata HNB-ove zgrade u sklopu projekta Design District Zagreb

Kako bi se građanima približilo ključno ostvarenje arhitekta Viktora Kovačića (1874. – 1924.), rodonačelnika moderne arhitekture u Hrvatskoj, u lipnju 2017. godine zainteresirani građani dobili su priliku, uz stručno vodstvo, razgledati njegovo remek-djelo: Okruglu dvoranu bivše Burze.

Javnost rada

Priopćenja za javnost, odgovori na upite, upozorenja i obavijesti za potrošače, publikacije, konferencije, susreti s novinarima i saborskim zastupnicima, ekonomski radionice, izlaganja za učenike i studente, učenička debata, seminari za nastavnike, dani otvorenih vrata i prilozi na društvenim mrežama – svim ovim aktivnostima Hrvatska narodna banka nastojala je i u 2017. godini pridonijeti boljoj obavještenosti građana o svome radu kao i jačanju njihove financijske pismenosti, posebice mladih. Središnja banka otvorila je i nove komunikacijske kanale, profile na Facebooku i LinkedInu te mobilnu aplikaciju mHNB.

Hrvatska narodna banka osobitu pozornost posvećuje što potpunijem i razumljivijem informiranju domaće i međunarodne javnosti o svojim ciljevima – stabilnosti cijena i financijskoj stabilnosti, mjerama za njihovo ostvarivanje te rezultatima svojih aktivnosti. Tako je i tijekom 2017. godine HNB redovito obavještavao javnost o svim aspektima svog djelovanja, primjenjujući različite oblike komuniciranja.

Priopćenja za javnost o odlukama Savjeta HNB-a, najvišeg tijela hrvatske središnje banke, objavljivana su neposredno nakon sjednica na kojima su odluke donesene. Također, izvještavalo se o drugim aktivnostima koje su poduzimane u ostvarivanju zadaća središnje banke, primjerice deviznim intervencijama i strukturnim repo operacijama. Priopćenjima je javnost upoznata i s novim izdanjima novčanica i kovanica.

U kontekstu krize u sustavu Agrokor Hrvatska narodna banka u nekoliko je priopćenja upoznala javnost s mjerama koje je godinama pravodobno i u skladu sa svojim ovlastima poduzimala u smislu očuvanja stabilnosti bankovnog sustava, a pojasnila je i svoje aktivnosti na osiguranju financijske stabilnosti sustava u cjelini nakon izbijanja te krize.

Nastupi dužnosnika i drugih zaposlenika središnje banke u medijima te na različitim tematskim skupovima izvan banke također su pridonijeli obavještenosti stručne i šire javnosti o djelovanju hrvatske središnje banke. U tim su prigodama sudionici imali priliku i u izravnom kontaktu s predstavnicima

HNB-a detaljnije razjasniti pitanja vezana uz monetarnu politiku, superviziju, finansijsku stabilnost, zaštitu potrošača, koja uključuje i finansijsku edukaciju, i druga područja iz nadležnosti središnje banke. K tome, u nekoliko navrata upozoravano je na rizike povezane s poslovanjem virtualnim valutama i kreditne ponude putem interneta.

Na internetskoj stranici HNB-a www.hnb.hr središnja je banka omogućila uvid i u novu zakonsku i podzakonsku regulativu koja se tiče djelovanja središnje banke, u upute i obrasce za primjenu važećih propisa. K tome, na stranici su objavljivani i nacrti propisa da bi se javnosti omogućilo da se na njih očituje.

Sve su publikacije HNB-a objavljene na internetskoj stranici. K tome, paleta publikacija središnje banke obogaćena je *Makroprudencijalnom dijagnostikom* s ciljem pravodobnog informiranja javnosti o najnovijim i najvažnijim kretanjima koja utječu na finansijsku stabilnost. Ta tromjesečna publikacija donosi, naime, sažete nalaze redovne analize sistemskih ranjivosti i rizika koji mogu ugroziti stabilnost domaćega finansijskog sustava, uz prikaz poduzetih makroprudencijalnih aktivnosti i mjera u Hrvatskoj i drugim europskim zemljama.

Tijekom godine organizirani su sastanci s novinarima koji prate financije i bankarski sektor, da bi se pobliže upoznali s aktivnostima središnje banke povezanimi s monetarnom politikom, supervizijom, zaštitom potrošača i drugim zadaćama središnje banke, te o njima što potpunije i razumljivije izvjestili šиру javnost.

HNB je primio više od 1400 pisanih i usmenih upita, koje su središnjoj banci, tražeći informacije povezane sa svim područjima djelovanja HNB-a, putem elektroničke pošte, poštom ili telefonom uputili građani, poduzeća, predstavnici medija, državne institucije, veleposlanstva i drugi. Među njima, središnjoj banci se sa zamolbom za potrebna objašnjenja, podatke ili informacije o literaturi obratio velik broj srednjoškolaca, studenata, znanstvenika i analitičara iz zemlje i inozemstva. Na primljene upite i zamolbe HNB je nastojao odgovoriti u što kraćem roku.

Hrvatska narodna banka 2017. godine postoji paletu komunikacijskih kanala obogatila je novim stranicama na društvenim mrežama; profilima na Facebooku i LinkedInu. Pomoću novih kanala HNB nastoji osnažiti

svoju komunikaciju prema općoj javnosti, posebice mladima, u cilju veće informiranosti te financijske i ekonomske edukacije. Uz širenje financijske pismenosti, objavama na novim kanalima u formatima teksta, videa, animacija i infografika, HNB također nastoji omogućiti transparentnu, relevantnu i pravodobnu komunikaciju s javnošću, postići veću prepoznatljivost svojih osnovnih funkcija i zadaća te promociju sadržaja iz područja nadležnosti središnje banke. Dok je profil na Facebooku namijenjen najširoj grupi korisnika, HNB-ova stranica na LinkedInu orientirana je ponajprije na stručnu i profesionalnu ekonomsku i financijsku zajednicu.

Također, krajem 2017. godine Hrvatska narodna banka otvorila je mobilnu aplikaciju mHNB namijenjenu uslugama i dodatnim informacijama za potrošače. Zasad omogućuje sustavan i pretraživ pregled podataka o uvjetima pod kojima banke odobravaju kredite te korisnicima bankarskih usluga olakšava usporedbu različitih ponuda izabranih vrsta kredita kod svih kreditnih institucija. U budućnosti mHNB bit će dopunjen tečajnom listom, a potom i pregledom naknada za standardizirane usluge povezane s računom za plaćanje. Aplikacija, dostupna za Android i iPhone, na kraju 2017. godine instalirana je na 1674 uređaja.

Guverner Vujčić odgovara na pitanja medija

Konferencija Hrvatske narodne banke i Vlade Republike Hrvatske na kojoj je u listopadu predstavljena "Strategija za uvođenje eura u Republici Hrvatskoj" otvorila je javnu raspravu o tom važnom koraku k cjelovitoj integraciji naše zemlje u Europsku uniju. Također, označila je početak intenzivnijih aktivnosti HNB-a na polju informiranja i educiranja građana o svim aspektima uvođenja eura. Tako su radovi istraživača

i analitičara HNB-a posvećeni ocjeni koristi i troškova uvođenja eura u Hrvatskoj predstavljeni stručnoj javnosti već u studenome, na skupu u HNB-u. Konferencija održana u prosincu pod nazivom "Koristi i troškovi uvođenja eura: hrvatske perspektive i iskustva drugih" bila je nova prigoda za otvaranje

pitanja i raspravu o toj temi. Uoči konferencije Hrvatska narodna banka na svojoj je internetskoj stranici otvorila podstranicu euro.hnb.hr, na kojoj građani mogu pronaći sve potrebne informacije o uvođenju eura.

Središnja banka organizirala je tijekom 2017. i nekoliko stručnih skupova. S Međunarodnim monetarnim fondom, uz sudjelovanje glavne direktorice MMF-a Christine Lagarde, održana je u srpnju konferencija na visokoj razini "Ubrzavanje realne konvergencije u Središnjoj, Istočnoj i Jugoistočnoj Europi – uloga upravljanja i institucija". Na konferenciji je, uz predstavnike MMF-a i HNB-a, sudjelovalo i tridesetak guvernera središnjih banaka i ministara financija iz Središnje, Istočne i Jugoistočne Europe, zatim predstavnici Europske komisije, Europske banke za obnovu i razvoj, Europske investicijske banke i drugih institucija te ugledni stručnjaci sa sveučilišta Berkley, Columbia i drugih.

"Reforma bankovnog okvira EU-a: napredak i izazovi" bila je tema skupa održanog uz sudjelovanje visokog predstavnika Europske komisije: uvodno izlaganje održao je, naime, Mario Nava, direktor za nadzor finansijskog sustava i upravljanje krizama Glavne uprave za finansijsku stabilnost, finansijske usluge i tržišta kapitala EK-a. U partnerstvu s HNB-om i u suradnji s Predstavništvom Europske komisije Ured za informiranje Europskog parlamenta u RH organizirao je međunarodnu konferenciju "Gospodarski rast u Europskoj uniji: dobrobiti za Hrvatsku". HNB je bio i domaćin Dubrovačke ekonomski konferencije, koja je 2017. godine organizirana 23. godinu zaredom.

Početkom godine u Hrvatskoj narodnoj banci, na inicijativu i poziv središnje banke svim zastupničkim klubovima Hrvatskog sabora, održani su susreti zastupnika Hrvatskog sabora s rukovodstvom HNB-a. U tim su prigodama za zastupnike održana izlaganja posvećena različitim aspektima djelovanja središnje banke, primjerice instrumentima monetarne politike, upravljanju međunarodnim pričuvama, superviziji banaka, zaštiti potrošača i povezanim zakonskim prijedlozima i dr. Guverner i drugi članovi rukovodstva HNB-a odgovarali su na zastupnička pitanja te u otvorenoj raspravi s vrlo zainteresiranim gostima razmatrali pitanja iz nadležnosti HNB-a.

U 2017. nastavile su s radom i Ekonomski radionice HNB-a, pa je njih devet, otvorenih za stručnu javnost, bilo prigoda za upoznavanje s recentnim

radovima domaćih i inozemnih ekonomista te argumentiranu i živu raspravu o temama koje ih zaokupljaju.

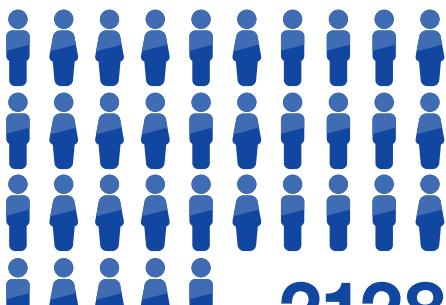
Miljana Valdec i Jurica Zrnc predstavili su tako rezultate istraživanja produktivnosti i izvozne učinkovitosti hrvatskih poduzeća na podlozi Istraživačke mreže za konkurentnost. Mate Rosan izložio je rezultate ankete o promjenjivosti kamatnih stopa, a Tomislav Grebenar bihevioralni model procjene vrijednosti nastupanja događaja neispunjavanja obaveza i rejtinga nefinansijskih poduzeća. Izlaganje Đurđice Ognjenović o ciljanom i optimalnom financiranju fonda osiguranja depozita bilo je uvod u raspravu o izazovima financiranja sustava osiguranja depozita. Alan Bobetko, Ivana Draženović i Josip Funda predstavili su svoje istraživanje poveznica između ljudskoga kapitala i gospodarskog rasta u zemljama Srednje i Istočne Europe i drugim zemljama – tržištima u nastajanju. Jyrki Ali-Yrkkiö (Institut za istraživanje finskoga gospodarstva – The Research Institute of The Finnish Economy) upoznao je sudionike radionice sa svojim istraživanjem globalnih lanaca vrijednosti, a Ivana Vidaković Peruško, Katarina Kovač i Miroslav Jošić s analizom pozicije Hrvatske u globalnim lancima vrijednosti. Karlo Kotarac, Davor Kunovac i Rafael Ravnik istraživali su usklađenost poslovnih ciklusa i ekonomskih šokova između hrvatske i država europodručja i predstavili rezultate tog istraživanja. Kreditni kanal monetarnoga transmisijskog mehanizma bila je tema rada Sanje Jakovljević, uz koji je predstavila i pregled recentne empirijske literature te procjenu učinaka šokova ponude kredita.

Hrvatska narodna banka bila je i 2017. godine posvećena informirajući i educirajući mladih o temama iz djelokruga središnje banke, nastavljajući time dugogodišnju tradiciju. Posjeti HNB-u i predavanja organizirani su za više od 2700 srednjoškolaca

Srednjoškolci na učeničkoj debati "Završava li era gotovog novca?"

Broj srednjoškolaca i studenata iz Hrvatske i inozemstva za koje su održana predavanja i posjet HNB-u 2017.

**2128
srednjoškolaca**

TEME

- Ciljevi i zadaci Hrvatske narodne banke
- Financijska pismenost
- Upravljanje gotovim novcem

665 studenata

TEME

- HNB i monetarna politika
- Financijska stabilnost
- Upravljanje gotovim novcem
- Odnosi s međunarodnim financijskim institucijama
- Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma
- Upravljanje međunarodnim pričuvama
- Zaštita potrošača
- Uvođenje eura
- Supervizija

i studenata iz naše zemlje i inozemstva kako bi proširili svoja znanja o djelovanju hrvatske središnje banke, te o aktualnim gospodarskim i novčanim kretanjima u našoj zemlji. Posebno zanimanje i vrlo motivirani angažman srednjoškolaca ponovo je potaknula velika učenička debata održana u Svjetskom tjednu novca na temu "Završava li era gotovog novca?". Zaključak dvjestotinjak učenika koji su debatirali u Okrugloj dvorani HNB-a glasi: iako je bezgotovinsko plaćanje stvar budućnosti, era gotovog novca nije završila.

Također, u HNB-u je održan i seminar za skupinu profesora matematike iz zagrebačkih srednjih škola u sklopu njihova programa stručnog usavršavanja. Opsežan program pokrivaо je različite teme iz nadležnosti HNB-a: superviziju kreditnih institucija, sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, bezgotovinski platni promet u Hrvatskoj i optjecaj gotovog novca. Profesori su upoznati i s mjerama koje HNB poduzima kako bi pojačao svijest o kamatnom

riziku, a upućeni su i u ulogu HNB-a u zaštiti potrošača. Osim toga, dobili su praktične savjete o bankovnim proizvodima i uslugama te informacije o rizicima koje oni nose.

Zanimanje građana, posebno arhitekata i studenata arhitekture, privukla je i glavna zgrada HNB-a na zagrebačkom Trgu hrvatskih velikana, remek-djelo velikana hrvatske moderne, arhitekta Viktora Kovačića. U sklopu Dana otvorenih vrata HNB-a održanih u lipnju, u suradnji s urbanim festivalom Design District Zagreb, a u prigodi devedesete obljetnice otvaranja zgrade nekadašnje Zagrebačke burze za robu i vrednote, više od 200 zainteresiranih građana razgledalo je Okruglu dvoranu, nekada glavnu burzovnu dvoranu.

Sjedište Hrvatske narodne banke na Trgu hrvatskih velikana u Zagrebu. Zgrada je djelo slavnoga hrvatskog arhitekta Viktora Kovačića (1874. – 1924.)

Monetarna politika i gospodarska kretanja

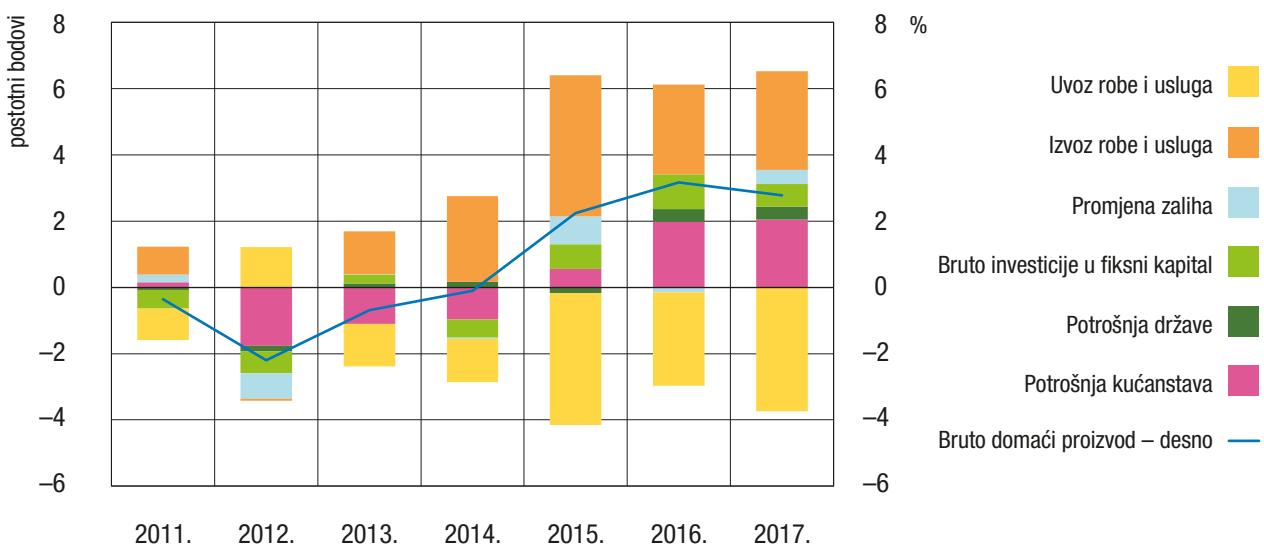
U 2017. godini nastavio se široko rasprostranjen rast gospodarske aktivnosti, pri čemu se godišnja stopa rasta realnog BDP-a usporila na 2,8%, s 3,2% koliko je zabilježeno u 2016. godini. Inflacija potrošačkih cijena ubrzala se pretežno zbog jačanja uvoznih inflatornih pritisaka, koji su rezultirali rastom domaćih cijena hrane i naftnih derivata. Ubrzanju inflacije djelomično je pogodovalo i jačanje domaće potražnje. Višak na tekućem i kapitalnom računu platne bilance povećao se u 2017. zbog učinka rezervacija za kredite vezane uz grupu Agrokor na dobit banaka, uz daljnji rast neto izvoza usluga i jače korištenje sredstava iz fondova EU-a. Istodobno se inozemna zaduženost domaćih sektora dodatno zamjetno smanjila. Monetarna politika HNB-a zadržala je ekspanzivni karakter, što je rezultiralo dotad najvišom zabilježenom razinom viška kunske likvidnosti monetarnog sustava. To je pridonijelo dalnjem padu kamatnih stopa svih sektora, poboljšanju ostalih uvjeta financiranja te jačanju kreditne aktivnosti banaka prema poduzećima i stanovništvu. Tijekom 2017. nastavljena je snažna fiskalna prilagodba uz višak proračuna opće države i daljnji pad javnog duga.

Gospodarski oporavak i povoljna kretanja na tržištu rada nastavljeni i tijekom 2017.

U 2017. godini nastavio se široko rasprostranjen rast gospodarske aktivnosti, iako nešto sporijom dinamikom nego godinu prije. Tako se godišnja stopa rasta realnog BDP-a usporila na 2,8% s 3,2%, koliko je bilo zabilježeno u 2016. godini (Slika 1.). Pritom je navedeno usporavanje rezultat sporijeg rasta investicija i snažnog povećanja uvoza. Povećanju gospodarske aktivnosti u 2017. najznačajnije je pridonio izvoz robe i usluga, čiji se rast ujedno ubrzao u odnosu na prethodnu godinu (6,1% prema 5,6% prethodne godine). Takva su kretanja odraz i dalje razmijerno povoljnih kretanja u međunarodnom okružju, odnosno jačanja gospodarske aktivnosti i snažnog dinamiziranja realnog uvoza glavnih hrvatskih vanjskotrgovinskih partnera. Robni se izvoz tako povećao za 8,7%, u odnosu na 5,2% iz prethodne godine. Ukupnom su rastu izvoza i u 2017. značajno pridonijela povoljna kretanja u turizmu, djelomično

Slika 1. Nastavak rasta realnog BDP-a

doprinosi po komponentama

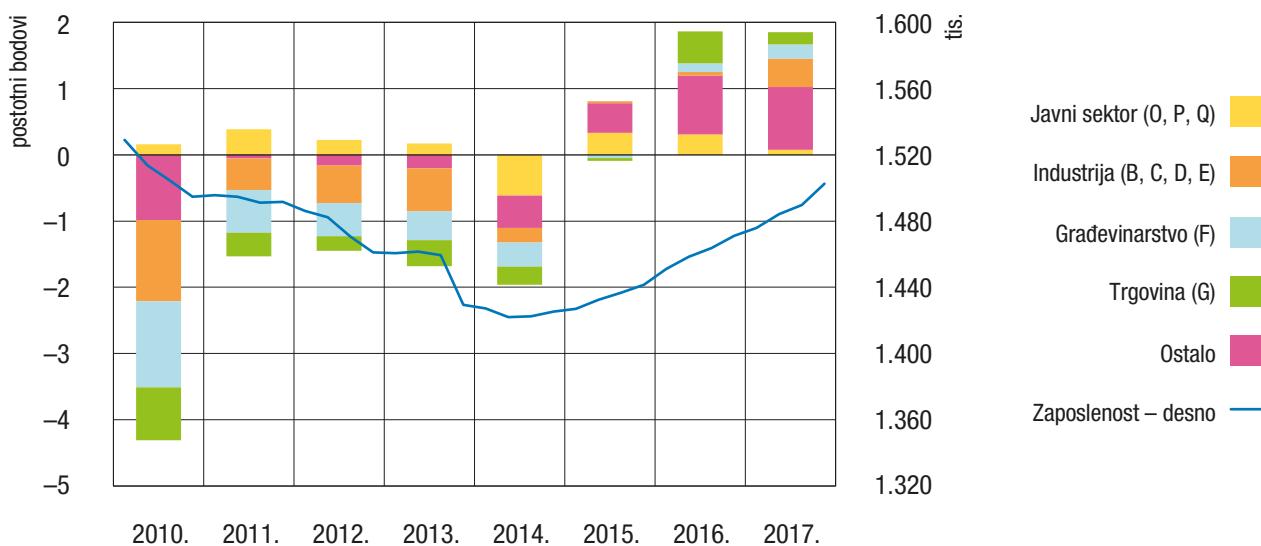
IZVOR: DZS

zbog nastavka rasta ulaganja u podizanje kvalitete i obujma pruženih usluga, a djelomično zbog inozemnih čimbenika poput nestabilnosti na nekim konkurenčkim tržištima.

Rast je obilježio i sve sastavnice domaće potražnje. Osobna se potrošnja tako povećala sličnom dinamikom kao i u 2016., te je uz izvoz najviše pridonijela rastu realnog BDP-a. Povećanju osobne potrošnje pridonio je nastavak rasta realnoga raspoloživog dohotka stanovništva, koji odražava pritom povoljna kretanja na tržištu rada, odnosno porast zaposlenosti i plaća. Tako se prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO) broj zaposlenih povećao za 1,9%, čime se nastavila dinamika rasta iz prethodne godine. Rast zaposlenosti ostvaren je u svim djelatnostima (Slika 2.), a najviše su stope zabilježene u industriji, građevinarstvu te u uslužnim djelatnostima, posebice onima vezanim uz turizam te informacijama i komunikacijama. Istodobno se nastavio smanjivati broj nezaposlenih, čemu je osim rasta zaposlenosti pridonio i nastavak iseljavanja stanovništva radne dobi. Stoga se međunarodno usporediva stopa nezaposlenosti u 2017. snažno smanjila, na 11,2%. Dinamiziranje rasta plaća imalo je još snažniji učinak na porast potrošnih mogućnosti stanovništva, što je djelomično posljedica izmjena

Slika 2. Povoljna kretanja na tržištu rada

sezonski prilagođeni podaci, doprinosi godišnjoj stopi promjene

IZVOR: HZMO (SEZONSKA PRILAGODBA HNB-a)

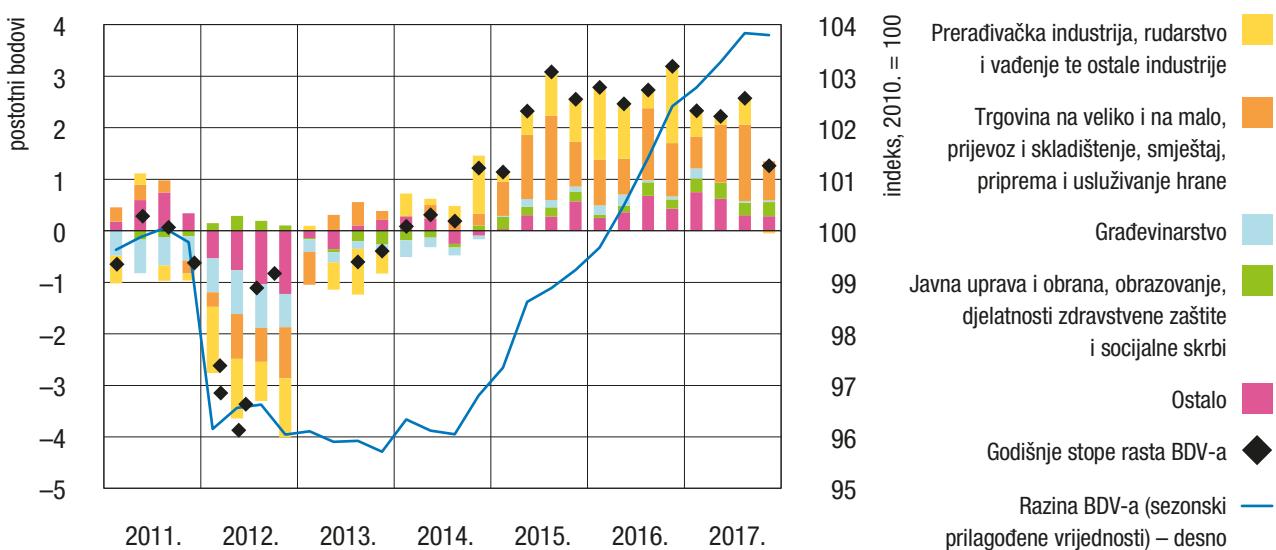
zakona o porezu na dohodak koje su stupile na snagu početkom prošle godine. U 2017. godini zabilježen je godišnji porast realne prosječne bruto plaće od 2,9%, a rast realnih neto plaća iznosio je 4,3%. Navedena su gospodarska kretanja povoljno utjecala i na optimizam potrošača pa se indeks njihova pouzdanja krajem protekle godine nalazio na najvišoj razini otkada se mјere očekivanja kućanstava.

Za kapitalne je investicije na godišnjoj razini zabilježen rast od 3,4%, što je značajno manje nego u 2016., kada su porasle za 5,3%. Pritom se, prema dostupnim podacima, usporavanje kapitalnih ulaganja može povezati sa značajnim smanjenjem investicija opće države, dok se snažan rast investicija privatnog sektora nastavio. Na takva kretanja upućuju dostupni fiskalni podaci i pokazatelji kretanja u građevinarstvu. U 2017. godini nastavio se oporavak sektora građevinarstva, koji je zasnovan na povećanju radova na zgradama, a radovi na infrastrukturnim objektima koje financira država nastavljaju se smanjivati. Čini se kako je usporavanje rasta investicija opće države poglavito bilo uzrokovano slabijim korištenjem sredstava iz fondova EU-a. Naime, korištenja kapitalnih transfera iz proračuna EU-a od strane opće države u 2017. godini iznosila su 1,3 mlrd. kuna, a u prethodnoj godini 2,7 mlrd. kuna.

Iako je ukupna domaća potražnja u 2017. rasla po sličnoj stopi kao i u 2016., uvoz robe i usluga snažno se dinamizirao. Tako se rast ukupnog uvoza povećao sa 6,2% u 2016. na 8,1% u 2017. Budući da je uvoz rastao značajno brže od izvoza, negativan se doprinos ukupnog neto izvoza povećao u odnosu na prethodnu godinu i iznosio -0,8 postotnih bodova.

Slika 3. BDV u većini djelatnosti povećan

doprinosi po djelatnostima

IZVOR: DZS

Podaci o kretanju agregatne ponude pokazuju rast bruto dodane vrijednosti u 2017. od 2,1%, što je također usporavanje u odnosu na 2016. Promatrano prema djelatnostima, rast je ostvaren u svim djelatnostima osim u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu (Slika 3.). Pritom su, kao i u 2016., trgovina, prijevoz i pružene usluge u turizmu dale najveći pozitivan doprinos agregatnom rastu bruto domaće vrijednosti. Rast ostvaren u spomenutim djelatnostima povezuje se s intenziviranjem oporavka osobne potrošnje, povećanjem međunarodne razmjene robe te porastom noćenja, dolazaka i prosječne potrošnje inozemnih turista. Podaci o industrijskoj proizvodnji upućuju na nastavak rasta industrije, ali znatno sporijom dinamikom nego u prethodnoj godini, što je i glavni razlog usporavanja rasta ukupne bruto dodane vrijednosti u 2017. godini. Promatrajući prema glavnim industrijskim grupacijama, smanjena je proizvodnja kapitalnih proizvoda, a to se može povezati s usporavanjem investicija te trajnih

proizvoda za široku potrošnju, dok je visok rast proizvodnje ostvaren kod intermedijarnih proizvoda.

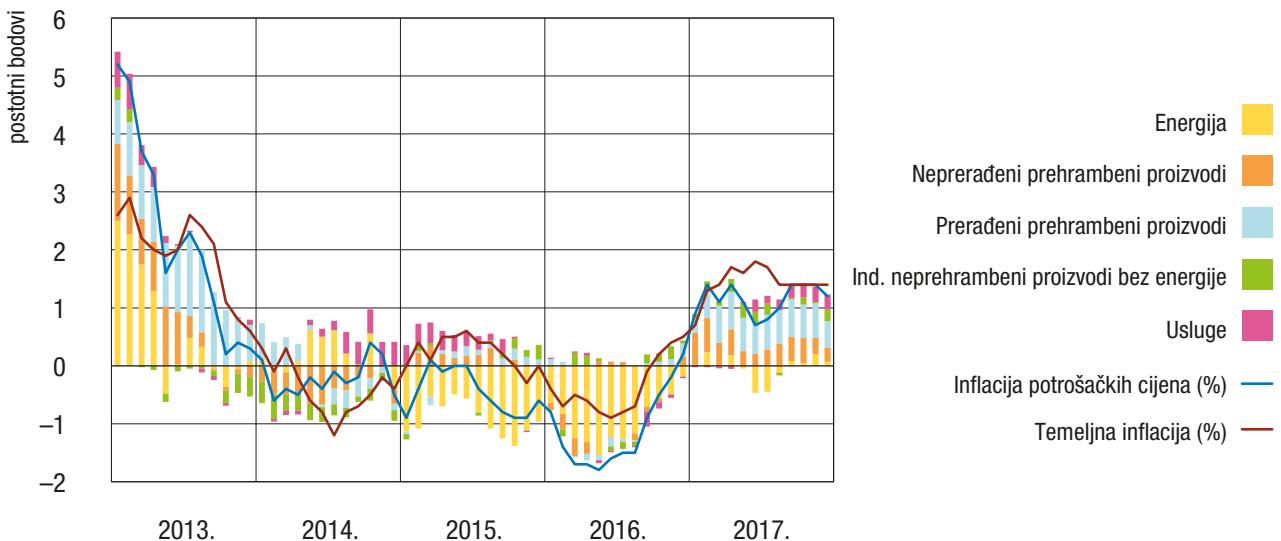
Inflacija se potrošačkih cijena ubrzala, no i dalje je relativno niska

Inflacija se potrošačkih cijena ubrzala u 2017. te je prosječno iznosila 1,1%, za usporedbu, u 2016. godini –1,1% (Slika 4.). Ubrzanje domaće inflacije poglavito odražava jačanje inflatornih pritisaka iz vanjskog okružja, prije svega povećanje cijena sirove nafte i određenih prehrambenih proizvoda. Na ubrzanje inflacije, premda u manjoj mjeri, utjecale su i nepovoljne vremenske prilike, koje su rezultirale osjetnim rastom cijena povrća. Na domaćem je tržištu u 2017. tako zabilježen prilično snažan rast cijena hrane, posebice mljeka, maslaca, mesa i povrća. Valja pritom spomenuti da su cijene mlječnih proizvoda i maslaca porasle i u većini drugih zemalja Europske unije, što se pripisuje povećanju potražnje za tim proizvodima na svjetskom tržištu, u čemu prednjači Kina. Rast domaćih cijena mesa vjerojatno je posljedica povećane potražnje uz nedostatnu ponudu zbog pada broja gospodarstava zainteresiranih za uzgoj stoke. Uz to, na svjetskom je tržištu također zabilježen snažan rast cijena mesa, potaknut rastom potražnje u zemljama s tržištima u nastajanju. Nadalje, cijene povrća snažno su porasle u siječnju zbog hladne zime, ali su se do lipnja smanjile i vratile na razinu približno istu onoj sredinom 2016. Porasle su osjetno i cijene naftnih derivata, tj. goriva i maziva za osobna vozila, zbog poskupljenja sirove nafte na svjetskom tržištu. Rast tih cijena pritom je ublažio pad cijena električne energije, zbog smanjenja stope poreza na dodanu vrijednost (PDV) na taj energet s 25% na 13% u siječnju.

Temeljna se inflacija isto ubrzala, što pretežno odražava spomenuto poskupljenje prehrambenih proizvoda i rast cijena ugostiteljskih usluga zbog povećanja stope PDV-a na te usluge, a u određenoj mjeri i neizravne učinke rasta svjetskih cijena sirovina na cijene ulaznih proizvoda za proizvodnju određenih industrijskih proizvoda. Rastu temeljne inflacije djelomično je pogodovalo i jačanje domaće potražnje. Istodobno su domaći cjenovni pritisci koji proizlaze iz troškova rada bili prigušeni zbog daljnog smanjenja jediničnih troškova rada, premda je njihov pad bio manje izražen nego prethodne godine. Nadalje, učinak poreznih izmjena i administrativnih odluka na ukupnu inflaciju bio je blago negativan. Pritom je najveći negativan učinak imalo smanjenje stope PDV-a na električnu energiju, a ublažilo ga je povećanje stope PDV-a

Slika 4. Inflacija potrošačkih cijena ubrzala se pretežno zbog poskupljenja hrane i energije

doprinosi godišnjoj inflaciji

Napomena: Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda, energije ni cijene proizvoda koje se administrativno reguliraju. Prerađeni prehrabeni proizvodi uključuju alkohol i duhan.

IZVORI: DZS; IZRAČUN HNB-a

na šećer i ugostiteljske usluge, rast trošarina na cigarete i automobile te povećanje naknade za obnovljive izvore energije.

Inflacija potrošačkih cijena usluga također se povećala u 2017. te se kretala prosječno oko 0,4%, što je još uvjek osjetno niže od dosadašnjih vrijednosti. Kod cijena usluga najviše su pritom porasle cijene ugostiteljskih usluga, i to poglavito zbog spomenutog povećanja stope PDV-a na te usluge. Nasuprot tome, nastavio se pad cijena komunikacija, ali slabijim intenzitetom nego prethodne godine, a tome je najviše pridonio pad cijena bežičnih telefonskih usluga. Cijene komunikacija uglavnom su se smanjivale u posljednjih desetak godina, što se pripisuje tehnološkom napretku i jačanju konkurenциje, a djelomično i regulativi Europske komisije, kojom se, među ostalim, nastoji poboljšati kvaliteta i smanjiti cijene komunikacija.

Višak na tekućem i kapitalnom računu platne bilance zadržao se, uz daljnje smanjenje inozemne zaduženosti

Na tekućem i kapitalnom računu platne bilance već je petu godinu zaredom ostvaren višak, koji je u 2017. iznosi 4,4% BDP-a (odnosno 3,3% BDP-a isključe li se učinci rezervacija banaka za kredite vezane uz grupu Agrokor), nakon 3,9% BDP-a u 2016. godini (Slika 5.). Pritom se povoljnim kretanjima posebno istaknuo daljnji rast neto izvoza usluga, i to poglavito u turizmu zahvaljujući oporavku glavnih emitivnih tržišta, investicijama u smještajne kapacitete i prateće djelatnosti te percepciji Hrvatske kao sigurnoga turističkog odredišta. Snažan rast prihoda od turizma, za 9,9%, bio je praćen zamjetnim poboljšanjem fizičkih pokazatelja, odnosno broja dolazaka i noćenja stranih gostiju (za 13,7% odnosno 11,3%), čemu su ponajviše pridonijeli gosti iz Njemačke, Poljske, Velike Britanije, Austrije i SAD-a. Iako u znatno manjoj mjeri, ojačao je i neto izvoz ostalih usluga. Ostvareni rast viška u međunarodnoj razmjeni usluga nije, međutim, bio dostatan da nadomjesti produbljenje manjka u razmjeni robe s inozemstvom, što je rezultiralo nižim ukupnim neto izvozom robe i usluga u odnosu na prethodnu godinu.

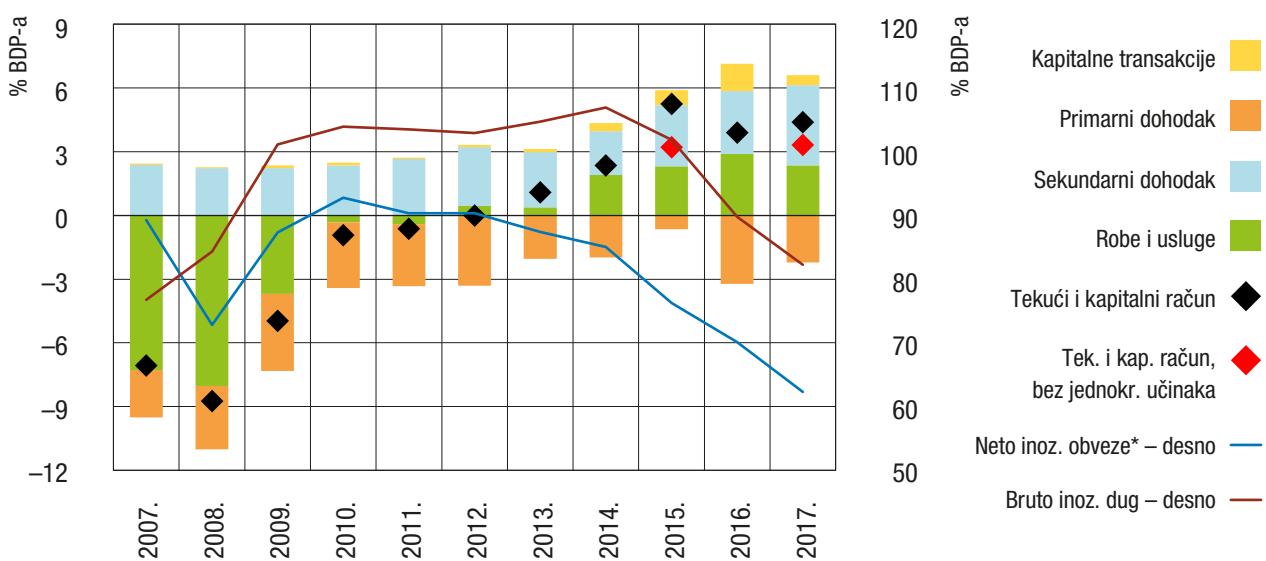
Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (DZS) na pogoršanje salda robne razmjene utjecalo je povećanje neto uvoza energenata, poglavito nafte i plina, ali i ostale robe, poput prehrambenih i kapitalnih proizvoda te cestovnih vozila. Za razliku od toga, zamjetno se poboljšao saldo u razmjeni medicinskih i farmaceutskih proizvoda. Rast manjka u robnoj razmjeni ostvaren je u uvjetima vidljivog ubrzanja rasta izvoza odnosno uvoza (na 13,5% odnosno 10,6%). Izvoznim su ostvarenjima pridonijela povoljna kretanja u međunarodnom okružju, posebno u gospodarstvima ključnih hrvatskih vanjskotrgovinskih partnera, dok su na uvoz djelovali rast osobne potrošnje, povezan s dalnjim poboljšanjem uvjeta na tržištu rada i rastom bankovnih plasmana stanovništvu, kao i uvozna zavisnost hrvatskog izvoza.

Poboljšanje salda tekućeg računa platne bilance posljedica je i spomenutog smanjenja dobiti banaka, koje se bilježi na računu primarnog dohotka. Osim toga, pozitivno je na saldo primarnog dohotka utjecalo poboljšanje poslovnih rezultata inozemnih poduzeća u domaćem vlasništvu, smanjenje kamatnih troškova na inozemne obveze te povećanje naknada osobama privremeno zaposlenima u inozemstvu. Za razliku od toga, u suprotnom je smjeru na

saldo djelovao rast dobiti banaka iz redovnog poslovanja, kao i poboljšanje profitabilnosti poduzeća u stranom vlasništvu, posebno u djelatnostima proizvodnje naftnih proizvoda, građevinarstva i poslovanja s nekretninama. Nadalje, zbog jačega korištenja sredstava iz fondova EU-a poboljšao se i ukupan višak na računima sekundarnog dohotka i kapitalnih transakcija, pri čemu je veći dio sredstava raspoređenih krajnjim korisnicima bio za tekuće, a tek manji dio za kapitalne namjene.

Što se tiče finansijskih tokova s inozemstvom, ukupan neto odljev kapitala zabilježen na finansijskom računu platne bilance posljedica je smanjenja neto dužničkih obveza domaćih sektora, dok su se neto vlasničke obveze povećale. Pritom je neto priljev vlasničkih ulaganja bio slabiji nego prošle godine zbog rasta ulaganja u inozemstvo, niže zadržane dobiti društava u inozemnom vlasništvu, kao i slabijih novih vlasničkih ulaganja u Hrvatsku, koja su uglavnom ostvarena u djelatnostima poslovanja s nekretninama i

Slika 5. Nastavlja se višegodišnji trend smanjenja vanjskih neravnoteža tekući i kapitalni račun platne bilance i stanje inozemnih obveza

* Neto inozemne obveze čini razlika između ukupnih inozemnih obveza (na osnovi dužničkih instrumenata, finansijskih izvedenic, vlasničkih ulaganja i ostalog) i istovrsne imovine, što odgovara negativnoj vrijednosti neto stanja međunarodnih ulaganja (na kraju 2017. iznosi -62,3% BDP-a).

Napomena: Jednokratni učinci uključuju konverziju kredita vezanih uz švicarski franak u 2015. te rezervacije banaka za kredite odobrene grupi Agrokor u 2017.

IZVOR: HNB

trgovini. Poboljšanje neto dužničke pozicije među domaćim je sektorima bilo najizraženije kod središnje banke, prije svega zahvaljujući snažnom rastu bruto međunarodnih pričuva. Uz to, svoj su neto inozemni dug smanjili ostali domaći sektori, kao i kreditne institucije.

Smanjenje neto dužničkih obveza domaćih sektora, zajedno s povoljnim učinkom međuvalutnih promjena i ostalih prilagodba na stanje duga te rastom nominalnog BDP-a, odrazilo se na daljnje poboljšanje pokazatelja inozemne zaduženosti. Tako je na kraju 2017. ukupan bruto inozemni dug iznosio 40,1 mlrd. EUR ili 82,3% BDP-a, što je smanjenje za 7,5 postotnih bodova u odnosu na godinu prije. Smanjenje neto inozemne zaduženosti bilo je još izrazitije, s 41,0% BDP-a na kraju 2016. na 30,8% na kraju 2017. godine. Zbog otprije akumuliranih obveza negativno stanje neto međunarodnih ulaganja i dalje je visoko, no i ono se poboljšalo: na –62,3% BDP-a na kraju 2017., s –70,1% BDP-a na kraju prethodne godine, čime se nastavio višegodišnji trend smanjenja vanjskih neravnoteža.

Monetarna politika zadržala je ekspanzivan karakter, čime je podržan gospodarski oporavak

Hrvatska narodna banka u 2017. godini nastavila je provoditi izrazito ekspanzivnu i protucikličku monetarnu politiku, čime je podržala daljnji oporavak gospodarske aktivnosti. Ekspanzivnost monetarne politike ogleda se u kreiranju izrazito velikog viška kunske likvidnosti, odnosno slobodnih novčanih sredstava na računima banaka. Višak kunske likvidnosti prosječno je u 2017. iznosio 15,1 mlrd. kuna (Slika 6.), što je dvostruko više nego godinu prije te gotovo četrnaest puta više nego u pretkriznoj, 2008. godini.

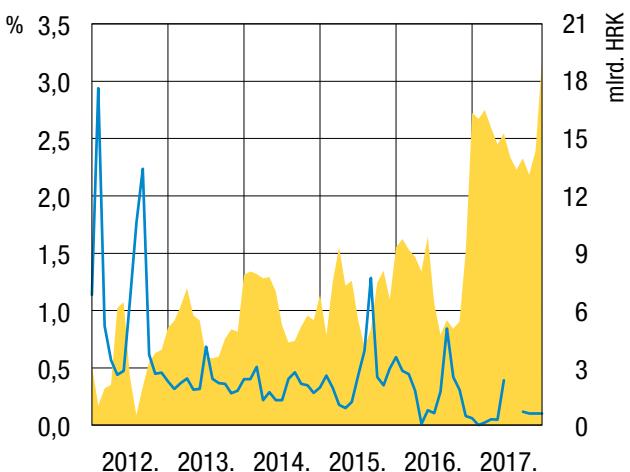
Povećani višak kunske likvidnosti HNB je najvećim dijelom kreirao putem deviznih intervencija, koje su i dalje najvažniji instrument monetarne politike Hrvatske narodne banke. Naime, u skladu s monetarnom politikom usmjerenom na očuvanje stabilnosti tečaja kune prema euru, Hrvatska narodna banka deviznim intervencijama ublažava eventualne prekomjerne oscilacije nominalnog tečaja kune prema euru. Opredijeljenost monetarne politike za održavanje stabilnosti tečaja povezano je sa specifičnim značajkama hrvatskoga gospodarstva i monetarnog sustava, prije svega s visokom zaduženošću svih domaćih sektora u stranoj valuti te velikom zastupljenosću eura u imovini i obvezama banaka.

U 2017. su se nastavili pritisci na jačanje tečaja kune pa je HNB otkupljivao devize s deviznog tržišta s ciljem stabilizacije tečaja. Aprecijacijski pritisci bili su povezani s povoljnim makroekonomskim kretanjima i smanjenjem fiskalnih rizika i općenito oporavkom domaće gospodarske aktivnosti te s jačanjem priljeva deviznih sredstava u zemlju koji su odraz ubrzanja robnog izvoza, rekordne turističke sezone i jačanja priljeva sredstava od fondova EU-a. U skladu s time HNB je u 2017. godini neto otkupio 1,8 mli. EUR (Slika 7.), više nego dvostruko u odnosu na godinu prije, te time kreirao 13,4 mli. kuna. Najveći dio otkupa proveden je putem deviznih transakcija s bankama, dok je od Ministarstva finančnja otkupljeno tek oko 30 mil. EUR. Deviznim intervencijama spriječeno je prekomjerno jačanje kune, pa je u 2017. tečaj kune prema euru tek blago ojačao te je na kraju godine bio za 0,6% niži nego na kraju 2016. i iznosio je 7,51 EUR/HRK, dok je prosječni tečaj za cijelu 2017. godinu iznosio 7,46 EUR/HRK i bio je za 0,9% niži od prosjeka 2016. godine.

Uz devizne intervencije, HNB je aktivno koristio i kunske operacije za upravljanje likvidnošću. Nastavljeno je osiguravanje dugoročne kunske likvidnosti bankama strukturnim repo operacijama, koje su uvedene 2016. godine. Tim operacijama HNB bankama plasira kunska sredstva na duži rok, čime se potiče smanjenje dugoročnih kamatnih stopa i kunko kreditiranje. U 2017. održana je jedna struktorna repo aukcija, i to u studenome, putem koje je HNB bankama plasirao 0,5 mli. kuna, pri čemu je u odnosu na prethodnu aukciju kamatna stopa smanjena na 1,2% s 1,4%, a ročnost je produljena s četiri na pet godina. Na uspješan nastavak provođenja strukturnih repo operacija utjecala je i nova Odluka o provođenju monetarne politike HNB-a iz rujna 2017., kojom je uveden sustav upravljanja kolateralom putem skupa prihvatljive imovine za sve kreditne operacije HNB-a. Prema toj Odluci

Slika 6. Rast viška kunske likvidnosti zbog otkupa eura od banaka

višak likvidnosti i prekonoćna međubankovna kamatna stopa

Prekonoćna međubankovna kamatna stopa

Višak likvidnosti (uključujući prekonoćni depozit kod HNB-a) – desno

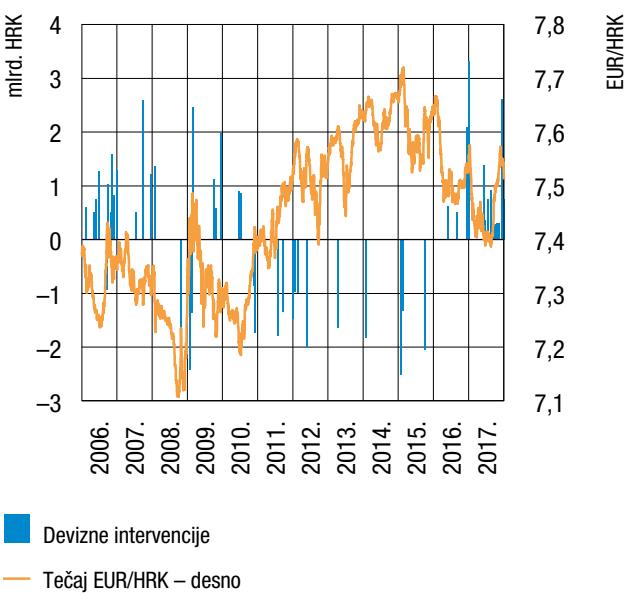
IZVOR: HNB

banke mogu formirati skup prihvatljive imovine od vrijednosnih papira čije su ročnosti nevezane uz ročnost likvidnosti pribavljene od središnje banke, a prije je ročnost kolateralu morala biti jednaka ili veća od ročnosti sredstava pribavljenih od HNB-a. Također, banke sada mogu vrijednosne papire u skupu prihvatljive imovine zamjenjivati, dodavati i povlačiti. Time je bankama omogućeno korištenje kratkoročnih vrijednosnih papira kao kolateralu za dugoročne kreditne operacije HNB-a. Usto, HNB je nastavio bankama plasirati kratkoročna kunска sredstva na rok od sedam dana putem redovitih tjednih obratnih repo operacija, pri čemu se prosječna kamatna stopa zadržala na 0,3%. Međutim, interes banaka za tim kratkoročnim sredstvima uglavnom je bio slab zbog izdašnog viška kunske likvidnosti u sustavu.

Vrlo visoka likvidnost dovela je do pada kamatnih stopa na domaćem tržištu. Primjerice, kamatna stopa na prekonoćne međubankovne zajmove smanjila se u 2017. na prosječnih 0,1%, pri čemu u pojedinim mjesecima zbog povoljne likvidnosti nije ni bilo prometa na međubankovnom tržištu. Nastavio se i pad kamatnih stopa za zaduživanje države. Kamatne stope na jednogodišnje trezorske zapise Ministarstva financija spustile su se na dotad najniže razine, te su krajem 2017. godine iznosile 0,2% za trezorske zapise u kunama i samo 0,01% za trezorske zapise u eurima. Cijena zaduživanja države na duži rok također se smanjivala pa je, primjerice, prinos na desetogodišnju kunsку obveznicu bez valutne klauzule na kraju 2017. bio za 0,5 postotnih bodova niži nego na kraju 2016. godine. Na povoljnije uvjete financiranja za državu upućuje i premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. *credit default swap*, CDS) za Hrvatsku, koja se tijekom 2017. više nego prepolovila te je potkraj godine pala ispod 100 baznih bodova, što je bilo gotovo jednakom premiji za rizik Bugarske i Rumunjske. Uz visoku likvidnost u monetarnom sustavu i nastavak gospodarskog oporavka, padu cijene zaduživanja države pridonijela

Slika 7. Deviznim intervencijama ublaženo jačanje kune

iznosi deviznih intervencija i tečaj EUR/HRK

IZVOR: HNB

je i konsolidacija državnih financija, koja je rezultirala ostvarivanjem viška proračuna opće države u 2017. i izlaskom iz procedure pri prekomjernom manjku.

Nastavio se trend pada kamatnih stopa banaka za poduzeća i stanovništvo. Kamatna stopa na nove stambene kredite u kunama krajem 2017. u prosjeku je iznosila 3,9%.

Višegodišnji trend pada kamatnih stopa banaka za poduzeća i stanovništvo također se nastavio. Tako je kamatna stopa na nove stambene kredite u kunama krajem 2017. u prosjeku iznosila 3,9%, a godinu prije 4,6%, dok je primjerice krajem 2012. godine iznosila 5,7%. Kamatna stopa na nove stambene kredite s valutnom klauzulom također se tijekom 2017. spustila, i to za oko pola postotnog boda, te je na kraju godine iznosila 3,6%. Time se smanjila i razlika u kamatnim stopama između kunskih stambenih kredita i onih s valutnom klauzulom, što pogoduje povećanju potražnje stanovništva za kreditima u kunama. Nastavile su se smanjivati i kamatne stope na sve vrste potrošačkih i nemajenskih kredita stanovništvu.

Smanjila se razlika u kamatnim stopama između kunskih stambenih kredita i onih s valutnom klauzulom, što pogoduje povećanju potražnje stanovništva za kreditima u kunama.

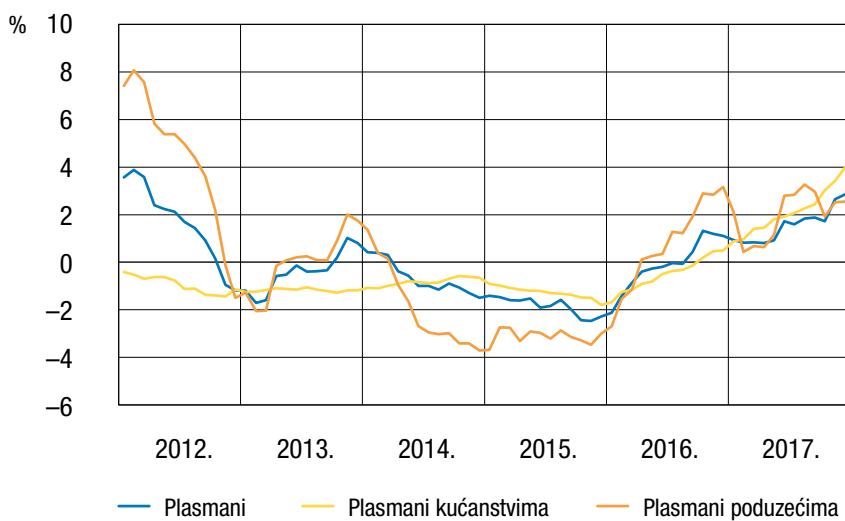
Što se tiče poduzeća, kamatne stope tom sektoru također su se nastavile smanjivati i na kraju 2017. iznosile su u prosjeku 3,6% za kratkoročne kredite, a 3,1% za dugoročne, što je gotovo upola manje u odnosu na 2012. godinu. Osim što su snizile kamatne stope, u 2017. banke su nastavile ublažavati standarde odobravanja kredita i poduzećima i stanovništvu. Tome je pridonijela pojačana konkurenca među bankama, ali i visoka likvidnost na tržištu podržana izrazito ekspanzivnom monetarnom politikom HNB-a. U takvim je uvjetima uglavnom nastavila rasti i potražnja za kreditima. Pritom su poduzeća, uz povećane potrebe za financiranjem zaliha i obrtnoga kapitala, u 2017. povećavala i potražnju za investicijskim kreditima. Među pojedinim skupinama poduzeća posebno se ističe povećanje kreditne potražnje malih i srednjih poduzeća.

S obzirom na povoljne uvjete i kreditne ponude i kreditne potražnje oporavak kreditne aktivnosti domaćih banaka ojačao je u 2017. Ukupni plasmani banaka

domaćim sektorima (isključujući državu) porasli su u 2017. za 2,9% (Slika 8.), dok je godinu prije njihov rast iznosio 1,1%¹. Tome su najviše pridonijeli krediti stanovništvu, koji su se povećali za 4,0%. Glavni pokretač rasta kredita stanovništvu i dalje su gotovinski nemajenski krediti, koji su rasli po godišnjoj stopi od 7,2%. U 2017. su, nakon višegodišnjeg smanjivanja, porasli i stambeni krediti. Na to je uz pad kamatnih stopa velik utjecaj imao i program državnog subvencioniranja stambenih kredita koji je proveden u drugoj polovini godine. Prema podacima Agencije za pravni promet i posredovanje nekretninama odobrene su subvencije za malo više od 2300 kredita, ukupne glavnice od oko 1,1 mlrd. kuna i uz prosječnu efektivnu kamatnu stopu u razdoblju subvencioniranja od 3,43%. Isto tako, nakon dvije godine smanjivanja, u 2017. je zabilježen rast prekoračenja po transakcijskim računima i kredita

Slika 8. Jača oporavak kreditne aktivnosti

godišnje stope promjene plasmana, izračunate na osnovi transakcija*

* Transakcije prikazuju promjene iz kojih su isključeni učinci promjene tečaja, reklassifikacija, cjenovnih prilagodba vrijednosnih papira te otpisa plasmana, što uključuje i prodaje plasmana u visini ispravka njihove vrijednosti.

IZVOR: HNB

- 1 Stope promjene plasmana navedene u ovom poglavlju izračunate su na osnovi transakcija, što znači da ne uključuju učinke promjene tečaja, reklassifikacija, cjenovnih prilagodba vrijednosnih papira i otpisa plasmana na stopu promjene plasmana. Ukupni plasmani domaćim sektorima (isključujući državu) obuhvaćaju plasmane kreditnih institucija i novčanih fondova, a osim kredita uključuju i instrumente tržišta novca, obveznice, dionice te udjele u investicijskim fondovima.

po kreditnim karticama. Što se tiče plasmana poduzećima, oni su u 2017. porasli za 2,5%, pri čemu se ističe snažan rast kredita za investicije nakon njihova višegodišnjeg pada. Gledano po djelatnostima, najveći doprinos rastu kreditiranja korporativnog sektora dolazi od turističkog sektora, no u gotovo svim ostalim glavnim gospodarskim djelatnostima također je zabilježen rast kreditiranja (osim trgovine i građevinarstva).

Kunsko kreditiranje nastavilo je rasti u 2017., najviše kod sektora stanovništva: kunski krediti povećani su za 20,5%, dok su oni s valutnom klauzulom smanjeni za 7,8%.

U 2017. nastavio se višegodišnji trend rasta kreditiranja u kunama. Najveći rast kunskoga kreditiranja ostvaren je kod sektora stanovništva, kod kojeg su se kunski krediti u 2017. povećali za 20,5%, dok su oni s valutnom klauzulom smanjeni za 7,8%. Kao rezultat takvih kretanja, krajem 2017. kunski krediti činili su gotovo polovinu svih kredita stanovništvu, a pet godina prije njihov je udio bio manji od jedne četvrtine ukupnih kredita stanovništvu. Nekoliko je čimbenika pridonijelo tom trendu. Prvo, kamatne stope na kredite u kunama, a povećana je i osviještenost potrošača o tečajnom riziku zbog negativnih iskustava s kreditima indeksiranim uz švicarski franak. Poticaj kunskom kreditiranju banaka daje i snažan rast kunskeh izvora sredstava u njihovoj pasivi, posebice sredstava na transakcijskim računima, kao i pojačana konkurenčija među bankama. Kunskom kreditiranju pogoduju i ekspanzivne mjere monetarne politike te regulatorne izmjene kojima HNB potiče banke na veću ponudu kunskeh kredita i ujedno osigurava bolju informiranost potrošača o tečajnom riziku. To se prije svega odnosi na obvezu banaka da, uz kredit u stranoj valuti, klijentima ponude istovjetni kredit u kunama ili ih usmjere na popis drugih banaka koje nude kunske kredite, a koji objavljuje HNB.

Kunskom kreditiranju pogoduju i ekspanzivne mjere monetarne politike te regulatorne izmjene kojima HNB potiče banke na veću ponudu kunskeh kredita i ujedno osigurava bolju informiranost potrošača o tečajnom riziku.

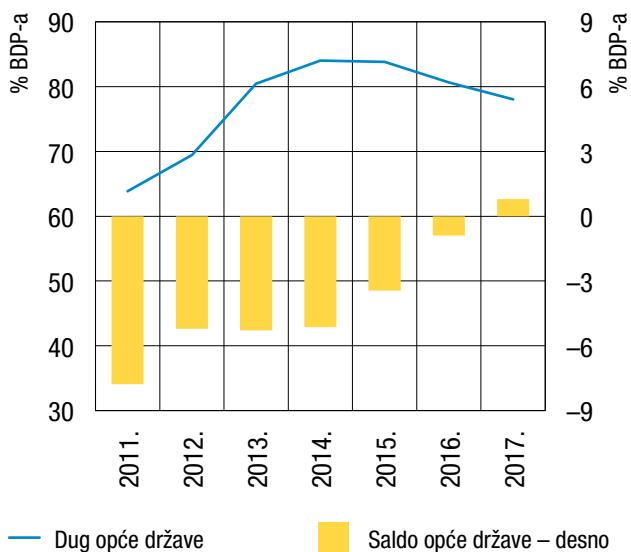
Naposljetu, valja napomenuti da je 2017. godinu obilježilo i dodatno intenziviranje prodaje većinom nenaplativih plasmana. Tijekom 2017. godine banke su prodale 8,3 mlrd. kuna bilančnih potraživanja, što je za trećinu više nego u 2016. i četiri puta više nego u 2015. godini. Gotovo tri četvrtine

prodanih plasmana u 2017. odnosilo se na plasmane poduzećima. Prodaje plasmana dovele su do smanjenja nominalnog stanja ukupnih plasmana u bilancama banaka, koje je na kraju godine bilo za 1,2% niže nego na kraju 2016. iako je kreditna aktivnost banaka u navedenom razdoblju zapravo jačala. Na intenziviranje prodaja plasmana i dalje djeluju visoka razina rezervacija za nenaplativa potraživanja, poslovne strategije banaka majki domaćih banaka usmjerenе na čišćenje bilanca prodajom loših plasmana te veća aktivnost kompanija specijaliziranih za otkup takvih plasmana na domaćem tržištu. Osim prodaja na smanjenje nominalnog stanja plasmana u bilancama banaka djelovali su i otpisi nepovezani s prodajama, koji su u 2017. višestruko porasli u odnosu na godinu prije pod utjecajem poreznih olakšica koje su se mogli iskoristiti samo u 2017.

Nastavljena snažna fiskalna prilagodba i pad duga opće države

Kad je riječ o fiskalnoj politici, Hrvatska je u prvoj polovini 2017. izšla iz procedure pri prekomjernom manjku na temelju snažne fiskalne prilagodbe koja se provela u 2015. i 2016. godini. U 2017. nastavila su se povoljna kretanja u javnim financijama, koja su rezultirala prvim viškom proračuna otkada postoje podaci prema međunarodno usporedivoj metodologiji Europskog sustava nacionalnih i regionalnih računa (ESA 2010). Takav rezultat odražava povoljna kretanja gospodarske aktivnosti koja su blagotvorno djelovala na prihode, pad rashoda za kamate i kontrolu rashodne strane proračuna. U suprotnom smjeru djelovale su porezne izmjene, poglavito izmjene poreza na dohodak, no čini se da je njihov učinak na prihode bio manji nego što se očekivalo. Opća je država tako u 2017. ostvarila višak u visini od 0,8% BDP-a (Slika 9.), nakon što je u 2016. ostvaren manjak od -0,9% BDP-a (kumulativno je manjak u razdoblju od

Slika 9. Nastavak fiskalne prilagodbe
fiskalni pokazatelji u postocima BDP-a

IZVORI: DZS; HNB

2015. do 2017. smanjen za 5,9 postotnih bodova BDP-a). Poboljšanje salda opće države, nastavak gospodarskog oporavka i jačanje tečaja kune prema euru rezultirali su nastavkom pada omjera duga opće države i BDP-a. Tako je dug na kraju 2017. iznosio 78,0% BDP-a² ili za 2,6 postotnih bodova manje nego krajem 2016.

2 Serija duga opće države revidirana je od siječnja 2002. zbog konsolidacije duga po dužničkim vrijednosnim papirima središnje države i resektorizacije dviju jedinica iz sektora nefinansijskih poduzeća u opću državu.

Finansijska stabilnost

Razmjerno povoljna kretanja u domaćem gospodarstvu i u međunarodnom okružju nastavila su pozitivno utjecati na finansijsku stabilnost u 2017. godini, iako su strukturne slabosti hrvatskoga gospodarstva i dalje prisutne. Identificirane ranjivosti pojedinih sektora domaćega gospodarstva pokazuju da je jedan od značajnijih rizika za finansijsku stabilnost i nadalje moguće pogoršanje uvjeta financiranja na međunarodnim tržištima, koje bi se moglo preliti na porast troškova financiranja domaćih sektora. U skladu s time ukupna izloženost sustava sistemskim rizicima zadržala se na umjerenoj razini.

Hrvatska narodna banka i u 2017. sustavno je analizirala sistemske rizike koji bi mogli ugroziti finansijsku stabilnost i provodila makroprudencijalnu politiku s ciljem sprječavanja pojave sistemskih rizika i povećanja otpornosti finansijskog sustava, čime se smanjuje vjerojatnost nastupanja i troškovi kriznih epizoda.

Opća ocjena glavnih rizika i izazova za politiku finansijske stabilnosti

Nastavak gospodarskog rasta i uglavnom povoljna kretanja u međunarodnom okružju pozitivno su djelovali na finansijsku stabilnost u 2017. godini, iako su strukturne slabosti i ranjivosti hrvatskoga gospodarstva i dalje ostale izražene. Godinu je obilježila kriza i zatim restrukturiranje u grupi Agrokor, čiji je utjecaj na gospodarstvo ipak bio ograničen. Istodobno je utjecaj događaja u grupi na prinose hrvatskih državnih obveznica bio marginalan i samo privremenoga karaktera, te se percepcija rizičnosti Hrvatske na stranim finansijskim tržištima tijekom 2017. značajno poboljšala pod utjecajem povoljnijih makroekonomskih kretanja i fiskalne konsolidacije.

Hrvatska narodna banka osigurala je da izloženost domaćih banaka prema riziku grupe Agrokor ne naruši stabilnost finansijskog sustava.

Ukupan sistemski rizik ostao je na srednjoj razini, pri čemu je pozitivan utjecaj smanjenja nekih strukturnih ranjivosti gospodarstva djelomice poništen povećanjem rizika koji proizlaze iz kratkoročnih kretanja u sektoru poduzeća, najvećim dijelom povezanih s restrukturiranjem grupe Agrokor.

Na ublažavanje strukturnih neravnoteža pozitivno je utjecala snažna fiskalna prilagodba, koja je rezultirala dalnjim padom omjera duga opće države i BDP-a. Vanjske ranjivosti smanjene su zahvaljujući nastavku razduživanja domaćih sektora prema inozemstvu i dinamiziranju izvoza. Međutim, iako fiskalna disciplina – zbog manje potrebe za zaduživanjem države i smanjene premije za rizik – ublažava moguće negativne učinke rasta kamatnih stopa na vanjskim tržištima, i dalje visoka razina duga opće države i inozemnog duga čine zemlju ranjivom s obzirom na moguće promjene u uvjetima financiranja. Upravo je to jedan od najvažnijih rizika za finansijsku stabilnost u idućem razdoblju. Strukturalna slabost gospodarstva u srednjem roku očituje se i u relativno niskim procijenjenim stopama potencijalnog rasta, osobito kada se uzmu u obzir osjetno više stope rasta u usporedivim europskim zemljama.

Snažna fiskalna prilagodba, koja je rezultirala dalnjim padom omjera duga opće države i BDP-a, pozitivno je utjecala na ublažavanje strukturnih neravnoteža.

Strukturne ranjivosti finansijskog sustava tijekom 2017. godine ostale su umjerenog visoke. Nastavila se tendencija rasta udjela kunskih kredita, osobito kod sektora stanovništva, kao i porast udjela kredita ugovorenih s fiksnom kamatnom stopom. Međutim, izloženost banaka valutno i kamatno induciranom kreditnom riziku, kao glavnim strukturalnim ranjivostima, i nadalje je visoka. Rizici povezani s tim ranjivostima mogli bi se materijalizirati u slučaju znatnije promjene tečaja domaće valute prema euru, odnosno porasta kamatnih stopa s trenutačno niske razine. Dodatni izvor rizika čini i uvriježeno visok stupanj koncentracije bankarskog tržišta, koja je u 2017. još porasla kao posljedica spajanja dviju sistemski važnih banaka. Uz to, bankarski sektor obilježava i visoka koncentracija njihovih izloženosti, osobito prema grupama povezanih poduzeća.

Tijekom 2017. nastavila se poboljšavati kvaliteta kreditnog portfelja banaka. Udio neprihodonosnih plasmana smanjen je prvenstveno pod utjecajem intenzivirane prodaje potraživanja, što je dovelo do smanjenja izloženosti banaka kreditnom riziku. Banke su prošle godine apsorbirale najveći dio troškova povezanih s restrukturiranjem obveza grupe Agrokor, a rast ispravaka vrijednosti i rezerviranja značajno je smanjio njihove pokazatelje profitabilnosti. S druge strane, kapitaliziranost banaka i njihova sposobnost apsorpcije potencijalnih gubitaka ostale su vrlo visoke. Istodobno se smanjila i ovisnost

o prekograničnom financiranju, što je dovelo do smanjenja izloženosti sistemskim rizicima. Bankovni sustav nastavio je kumulirati značajne kapitalne i likvidnosne viškove, čime je otpornost sustava dodatno ojačana. Otpornost sustava između ostalog rezultat je kontinuiranog nadzora poslovanja banaka od strane HNB-a, kao i prikladnih kapitalnih zaštita u proteklom razdoblju.

Ranjivost sektora stanovništva smanjila se tijekom godine ponajviše zahvaljujući rastu raspoloživog dohotka (djelomično zbog poreznih izmjena, ali i zbog porasta zaposlenosti i nastavka gospodarskog oporavka). Uz daljnje snižavanje aktivnih kamatnih stopa banaka, smanjeni su teret otplate dugova i tekući rizici u sektoru stanovništva. Ipak, mogući porast kamatnih stopa važan je izvor rizika za dio dužnika s ugovorenim varijabilnim kamatnim stopama. Sektor nefinansijskih poduzeća u 2017. obilježili su rizici povezani s krizom u grupi Agrokor, pa se unatoč općenito dobrim poslovnim rezultatima i niskim kamatnim stopama njihova ranjivost blago povećala. No, zahvaljujući stabilizaciji poslovanja grupe Agrokor, opasnost od prelijevanja krize na vjerovnike i dobavljače bitno je smanjena, što ublažava i potencijalne rizike povezane s time.

Tijekom godine smanjila se ranjivost sektora stanovništva ponajviše zahvaljujući rastu raspoloživog dohotka.

Makroprudencijalne aktivnosti HNB-a u 2017. godini

a) Zaštitni slojevi kapitala

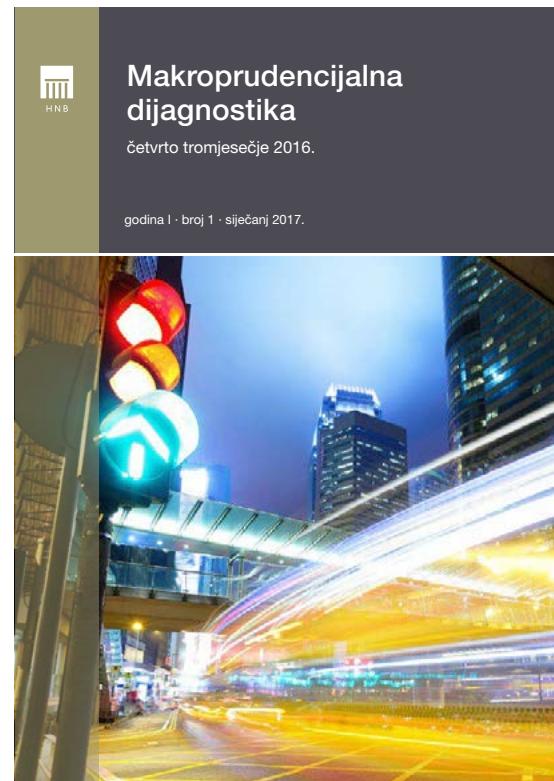
U 2017. u Hrvatskoj minimalna propisana stopa adekvatnosti kapitala (SAK) i dalje iznosi 8%, dok se dodatni kapitalni zahtjev gradi od različitih zaštitnih slojeva. Tako dodatni kapitalni zahtjevi mogu biti definirani kao: zaštitni sloj za očuvanje kapitala, zaštitni sloj za strukturni sistemski rizik, zaštitni sloj kapitala za ostale sistemski važne institucije te protuciklički zaštitni sloj kapitala. Zaštitni slojevi održavaju se u obliku redovnoga osnovnoga kapitala. Zaštitni sloj za očuvanje kapitala i u 2017. godini iznosio je 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku.

Na temelju Zakona o kreditnim institucijama i Odluke o primjeni zaštitnog sloja za strukturni sistemski rizik (NN, br. 61/2014.) Hrvatska narodna banka preispitala je u 2017. godini obvezu održavanja zaštitnog sloja za strukturni sistemski rizik. S obzirom na i dalje prisutne strukturne ranjivosti domaćega

gospodarstva (to su ponajprije visoke razine inozemnog i javnog duga, relativno visoke stope nezaposlenosti te zaduženosti domaćega privatnog sektora, ali i visoka koncentracija bankarskog tržišta i niska likvidnost tržišta nekretnina), smatralo se da i dalje postoji potreba za održavanjem toga zaštitnog sloja te je on u 2017. godini iznosio 1,5% ili 3,0% ukupnog iznosa izloženosti riziku ovisno o prosječnoj veličini imovine kreditne institucije. Uz to, uzimajući u obzir očekivane promjene karakteristika sustava, Hrvatska narodna banka donijela je u kolovozu 2017. godine novu Odluku o primjeni zaštitnog sloja za strukturni sistemski rizik (NN, br. 78/2017.). Naime, preuzimanjem Splitske banke d.d. od strane OTP banke d.d. u svibnju 2017. nastala je mogućnost regulatorne arbitraže unutar novonastale grupe kreditnih institucija. U skladu s time u Odluci su posebno definirane odredbe održavanja zaštitnog sloja za strukturni sistemski rizik za grupu kreditnih institucija. Osim toga, tom je Odlukom izmijenjen način utvrđivanja dviju podgrupa na koje se primjenjuje zaštitni sloj za strukturni sistemski rizik, dok su visine dviju prethodno utvrđenih stopa (1,5% i 3%) te njihova primjena na sve izloženosti ostale nepromijenjene.

Zaštitni je sloj kapitala u 2017. za devet ostalih sistemski važnih kreditnih institucija (OSV institucije), ustanovljenih godišnjim preispitivanjem iz prosinca 2016. godine, iznosio 0,2% ili 2,0% ukupnog iznosa izloženosti riziku. Međutim, efektivno nije bio u primjeni jer su OSV institucije obvezne održavati i zaštitni sloj za strukturni sistemski rizik, ovisno o tome koji je veći. S obzirom na to da je stopa zaštitnog sloja za strukturni sistemski rizik u 2017. bila veća od ova dva zaštitna sloja kapitala, na OSV kreditne institucije primjenjivala se samo stopa zaštitnog sloja za strukturni sistemski rizik.

Protuciklički zaštitni sloj kapitala iznosio je i u 2017. godini 0% ukupnog iznosa izloženosti riziku. HNB je u skladu sa [Zakonom o kreditnim institucijama](#) tijekom godine za svako tromjesečje preispitao pokazatelje evolucije sistemskih rizika cikličke prirode radi procjene visine stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala u idućoj godini. Tromjesečne analitičke ocjene pokazale su da, unatoč nastavku dinamiziranja gospodarske aktivnosti i blagom oporavku kreditne aktivnosti, nije

Makroprudencijalna dijagnostika, nova publikacija HNB-a, obuhvaća sažete nalaze redovne analize sistemskih ranjivosti i rizika koji mogu ugroziti stabilnost domaćega finansijskog sustava

postojao ciklički pritisak koji bi zahtijevao korektivne akcije HNB-a. Osim toga, HNB je u lipnju 2017. u skladu s [Preporukom ESRB/2015/1](#) proveo utvrđivanje materijalno značajne izloženosti u trećim zemljama (države izvan EU-a). Tim je postupkom kao materijalno značajna treća zemlja za Hrvatsku identificirana Bosna i Hercegovina, a provedena analiza upućuje na to da, iako je u Bosni i Hercegovini ostvareno umjereni povećanje kreditne aktivnosti, trenutačno ne postoji potencijalni ciklički pritisak koji bi zahtijevao određivanje stope protucikličkoga zaštitnog sloja za izloženosti hrvatskih kreditnih institucija prema BIH.

Ukupan kapitalni zahtjev za banke (na koji se dodaje još i individualni supervizorski kapitalni zahtjev) tako je u 2017. godini iznosio 12% odnosno 13,5%, ovisno o veličini banke (pritom se 8% odnosi na minimalni regulatorni kapitalni zahtjev, dok je kombinirani zaštitni sloj kapitala ovisno o veličini banke iznosio 4% odnosno 5,5%).

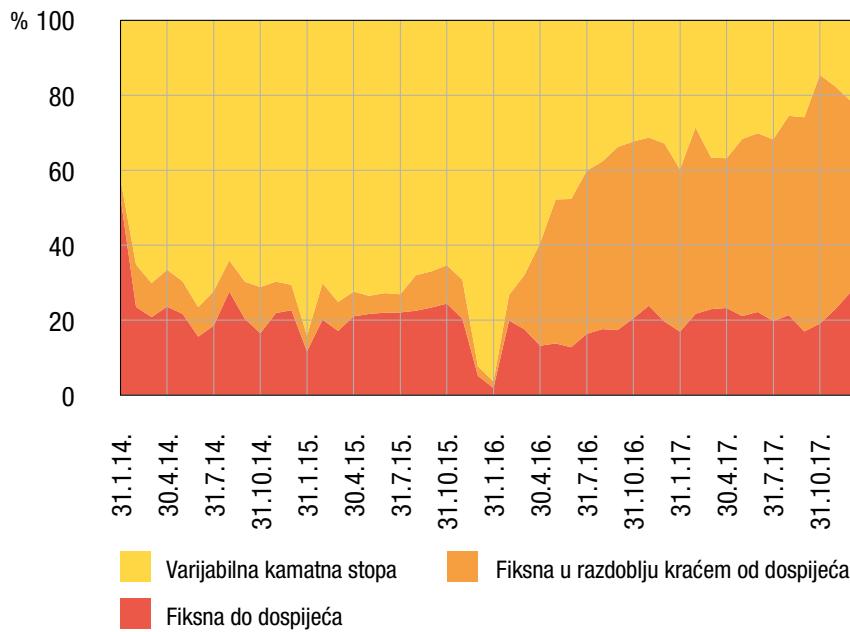
b) Ostale mјere

Hrvatska narodna banka prenijela je u lipnju 2017. reciprocitet ili postupak uzajamnog priznavanja mјera makroprudencijalne politike koje su donijela odgovarajuća tijela drugih država članica Europske unije u zakonodavni okvir donošenjem [Odluke \(NN, br. 60/2017\)](#). U Odluku su uvrštene i odredbe [Preporuke ESRB/2015/2](#), a cilj im je osigurati da se mјere makroprudencijalne politike koje se primjenjuju u jednoj državi članici, uzajamno primjenjuju u drugim državama članicama kako bi se povećala učinkovitost i dosljednost makroprudencijalne politike te pridonijelo ravnopravnosti na jedinstvenom tržištu EU-a. Tom Odlukom definira se i postupak procjene prekograničnih učinaka mјera makroprudencijalne politike koje primjenjuje RH. Hrvatska narodna banka sredinom 2017. uzajamno je priznala dvije mјere makroprudencijalne politike koje su donijela odgovarajuća tijela [Belgije](#) i [Estonije](#). Pritom se na hrvatske banke primjenjuje izuzeće zbog izrazito male izloženosti spomenutim tržištima te se odredbe tih odluka efektivno ne primjenjuju.

Hrvatska narodna banka već dulji niz godina u redovnim publikacijama te posebnim informativnim materijalima aktivno nastoji upozoravati potrošače na rizike koji proizlaze iz kreditnih odnosa. Nastavljajući dosadašnje djelovanje na jačanju ponude mogućnosti zaštite od kamatnog rizika kao i svjesnosti potrošača o tom riziku, u rujnu 2017. donijela je [Preporuku za ublažavanje](#)

Slika 10. Raste udio kredita koji štite potrošače od kamatnog rizika tijekom određenog razdoblja

U strukturi novoodobrenih kredita kućanstvima raste udio kredita vezanih uz fiksnu kamatnu stopu tijekom određenog razdoblja

Napomena: Prikazana struktura zasnovana je na informaciji o razdoblju početnog fiksiranja kamatne stope (RPFKS) te služi kao aproksimacija. Fiksne su stope nepromjenjive do dospjeća, a varijabilne su stope one koje su promjenjive ili nepromjenjive u razdoblju kraćem od 12 mjeseci.

IZVOR: HNB

kamatnoga i kamatno inducirano kreditnog rizika pri dugoročnom kreditiranju potrošača, kojom se nastoji ublažiti rizike povezane s mogućim rastom kamatnih stopa, a obuhvaća neobvezujuće mjere za banke kojima je cilj ublažavanje kamatnog rizika u sektoru kućanstava i kamatno inducirano kreditnog rizika u portfeljima banaka. Osim što se Preporukom potiče širenje ponude kredita s fiksnim kamatnim stopama za novoodobrene kredite, glavni su cilj krediti u otplati s preostalim dospjećem dužim od sedam godina. Usporedno s Preporukom, radi povećanja transparentnosti podataka dostupnih potrošačima, HNB je predstavio i [Informativnu listu](#) ponude kredita. Lista donosi sustavan i pretraživ pregled osnovnih podataka o uvjetima pod kojima banke odobravaju kredite.

Suradnja na području makroprudencijalne politike

Predstavnici HNB-a sudjeluju u radu Vijeća za finansijsku stabilnost, koje u Republici Hrvatskoj oblikuje makroprudencijalnu politiku na osnovi suradnje odnosno razmjene informacija između tijela nadležnih za nadzor finansijskog sustava u našoj zemlji (HNB, Hrvatska agencija za nadzor finansijskih usluga, Ministarstvo financija, Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka). Vijećem za finansijsku stabilnost predsjeda guverner HNB-a.

Stručnjaci Hrvatske narodne banke sudjeluju i u radu nekoliko odbora i radnih skupina organiziranih unutar Europskog odbora za sistemske rizike (ESRB), a guverner HNB-a od rujna 2016. član je i Upravljačkog odbora ESRB-a.

Upravljanje međunarodnim pričuvama

Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke u 2017. ostvarile su relativno najsnažniji rast u posljednjih jedanaest godina, uz dosad najviši godišnji porast od 2,2 mlrd EUR. Snažnom rastu međunarodnih pričuva najviše je pridonio znatan otkup deviza od banaka, čime je osiguravana stabilnost tečaja domaće valute. Strateške i taktičke odluke o upravljanju međunarodnim pričuvama donesene u proteklim godinama, kao i u 2017., omogućile su odgovarajuću razinu zarade od ulaganja pričuva, i to u nepovoljnem okružju produljenog razdoblja negativnih eurskih kamatnih stopa. Istodobno je osnovni mandat upravljanja međunarodnim pričuvama – njihova likvidnost i sigurnost – bio uspješno ispunjen.

Međunarodne pričuve HNB-a u 2017.

Međunarodne pričuve HNB-a na dan 31. prosinca 2017. iznosile su 15.705,9 mil. EUR, što je za 2.192,1 mil. EUR odnosno 16,2% više u odnosu na kraj 2016., kada su iznosile 13.513,8 mil. EUR (Slika 11.). U istom su razdoblju neto pričuve, u koje nisu uključena sredstva Ministarstva financija, Europske komisije, kod MMF-a te SDR-i i ulaganja u repo poslove, porasle za 1.571,0 mil. EUR, tj. za 12,9%, s razine od 12.164,2 mil. EUR na 13.735,2 mil. EUR.

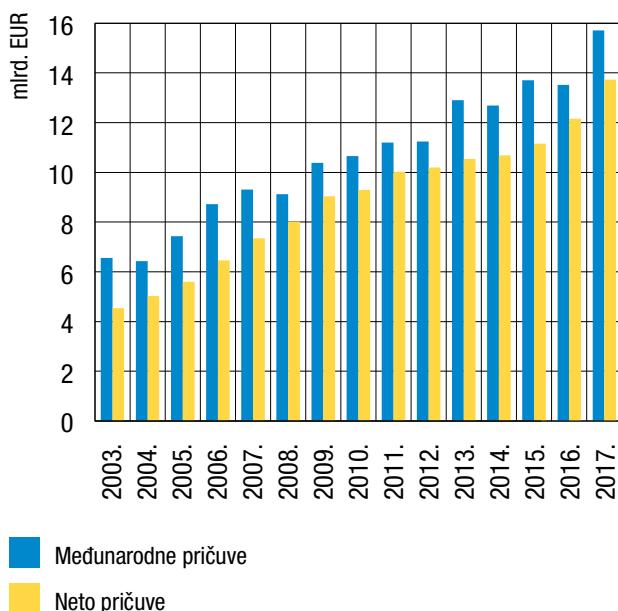
U 2017. godini međunarodne pričuve HNB-a ostvarile su relativno najsnažniji rast u posljednjih jedanaest godina, te su 31. prosinca iznosile 15,7 milijarda eura.

Činitelji koji su utjecali na rast međunarodnih pričuva u 2017. bili su snažan otkup deviza od banaka, viša razina ugovorenih repo poslova te zarada ostvarena od upravljanja pričuvama. Neto otkup deviza HNB-a u 2017. iznosio je 1.787,6 mil. EUR, čime je kreirano 13,4 mlrd. kuna.

Najveći dio deviznih transakcija odnosio se na kupnje deviza od banaka (1.757,0 mil. EUR), dok se preostali manji iznos odnosio na neto otkup od Ministarstva financija (30,6 mil. EUR) (Slika 12.).

Slika 11. Snažan rast međunarodnih i neto pričuva HNB-a u 2017.

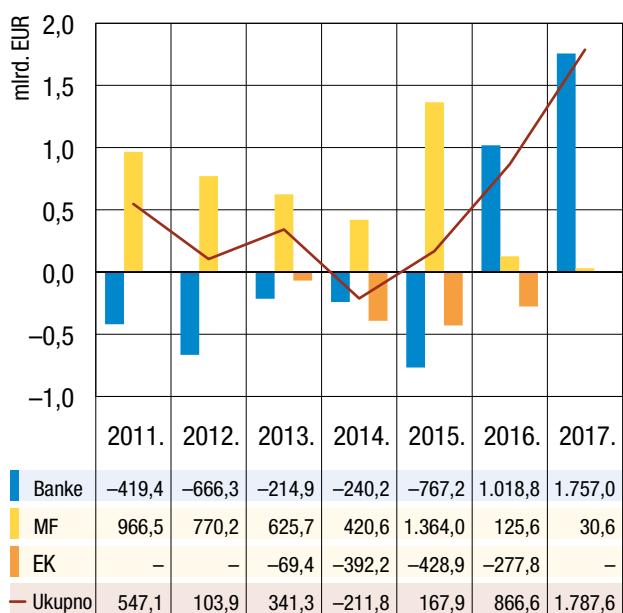
na kraju razdoblja

IZVOR: HNB

Slika 12. Zamjetan otkup deviza HNB-a od banaka u 2017.

neto otkup deviza HNB-a, od 2011. do 2017.

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje otkup, a negativna prodaju deviza HNB-a.

IZVOR: HNB

Struktura ulaganja međunarodnih pričuva

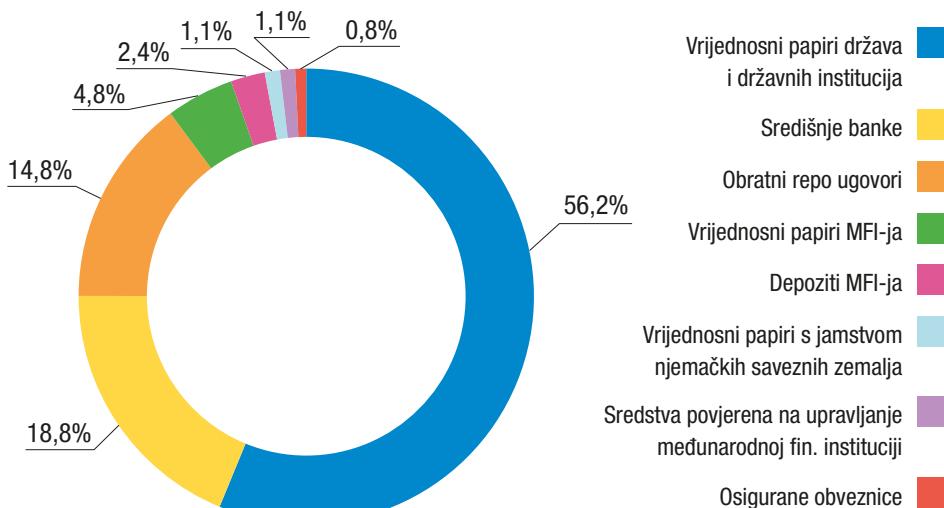
Međunarodne pričuve kojima HNB upravlja samostalno i u skladu s vlastitim odrednicama sastoje se od portfelja za trgovanje, investicijskih portfelja, sredstava povjerenih na upravljanje međunarodnoj finansijskoj instituciji te efektivnoga stranog novca u trezoru. U strukturi ulaganja međunarodnih pričuva najveći udio na kraju 2017. činili su vrijednosni papiri država i državnih institucija, depoziti kod središnjih banaka i obratni repo ugovori (Slika 13.).

**Hrvatska narodna banka upravlja međunarodnim pričuvama
vodeći se prije svega načelom sigurnosti.**

Što se tiče kreditnog rizika, HNB upravlja međunarodnim pričuvama vodeći se prije svega načelom sigurnosti, pa su ulaganja kod pojedinih finansijskih

Slika 13. U strukturi međunarodnih pričuva najveći je udio ulaganja u najsigurnije instrumente

udjeli u postocima, na kraju 2017.

IZVOR: HNB

institucija i zemalja te u pojedine instrumente ograničena, čime se ujedno i diversificira kreditni rizik. Na kraju 2017. gotovo 60% sredstava međunarodnih pričuva HNB-a bilo je uloženo u države, banke i institucije čiji se kreditni rejting nalazi unutar dva najviša ranga, potom kod BIS-a i MMF-a te u efektivni strani novac u trezoru HNB-a.

Valutna struktura međunarodnih pričuva

Valutna struktura međunarodnih pričuva u 2017. promjenila se u korist eura. Tako je udio eura krajem 2017. iznosio 83,2%, dok je na kraju 2016. bio 78,0% (Slika 14.). U istom razdoblju udio američkog dolara, koji je na kraju 2016. u međunarodnim pričuvama iznosio 19,1%, smanjio se na 14,5%. Na veći udio eura utjecala je promjena valutne strukture neto pričuva te veći udio eurskih ulaganja u repo poslovima.

Udio SDR-a također se smanjio, i to s 2,9% na 2,3% međunarodnih pričuva, zbog slabljenja SDR-a u odnosu na euro, te porasta razine međunarodnih pričuva.

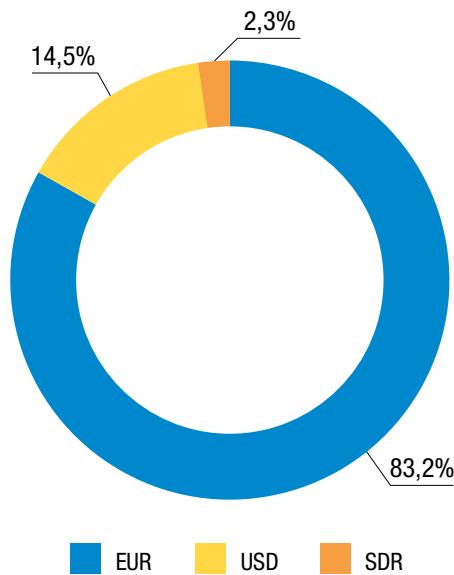
U skladu s opisanom valutnom strukturu i činjenicom da međunarodne pričuve čine gotovo cijelokupnu imovinu HNB-a, dok je najveći dio obveza nominiran u kunama, HNB je, kao i velik broj središnjih banaka drugih zemalja,

značajno izložen valutnom riziku, a tečajne razlike izravno utječu na konačni rezultat

Izvještaja o dobiti HNB-a³. Kako je u 2017. euro zamjetno ojačao u odnosu na američki dolar, a zabilježeno je i jačanje kune u odnosu na euro, došlo je do umanjenja kunskog iskaza međunarodnih pričuva, a negativne nerealizirane tečajne razlike iznosile su 2.641 mil. kuna. To je odredilo i ukupni rezultat Izvještaja o dobiti HNB-a koji je u 2017. iznosio -2.554 mil. kuna, što je prvi zabilježeni negativan rezultat još od 2003. godine.

Slika 14. U valutnoj strukturi međunarodnih pričuva najzastupljeniji je euro

udjeli u postocima, na kraju 2017.

IZVOR: HNB

Tečajni gubitak u 2017. bio bi ostvaren i da su međunarodne pričuve HNB-a bile uložene u bilo koju drugu svjetsku rezervnu valutu jer je u protekloj godini kuna ojačala u odnosu na sve svjetske rezervne valute, što je zapravo bilo posljedica zamjetnog jačanja eura u odnosu na te iste valute. U usporedbi s drugim zemljama EU-a, dostupna godišnja izvješća pokazuju kako su zbog jačanja eura

u 2017. gotovo sve središnje banke zabilježile negativne tečajne razlike. Pritom su njihove negativne tečajne razlike relativno bile višestruko veće u odnosu na one koje je zabilježio HNB⁴.

- 3 To je posljedica primjene Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (MSFI) prema kojima se tečajne razlike računovodstveno prvo priznaju u Izvještaju o dobiti ili gubitku, a tek potom se radi raspodjela dobiti ili gubitak tereti opće pričuve HNB-a.
- 4 Negativne tečajne razlike HNB-a, izražene u eurima, u 2017. iznosile su -0,4 mlrd. EUR, odnosno -2,3% ukupnih međunarodnih pričuva, dok su primjerice u slučaju Europske središnje banke tečajne razlike bile -6,3 mlrd. EUR (-10,1% pričuva), središnje banke Njemačke -6,5 mlrd. EUR (-3,9% pričuva), Španjolske -5,5 mlrd. EUR (-9,5% pričuva), Austrije -1 mlrd. EUR (-5,6% pričuva), a u slučaju Finske -0,7 mlrd. EUR (-8,1% pričuva).

Nerealizirane tečajne razlike bit će pokrivenе iz općih pričuva HNB-a, koje su s 31. prosinca 2016. iznosile 13,8 mlrd. kuna i većinom su formirane od pozitivnih tečajnih razlika u prethodnim godinama te između ostaloga upravo služe kao zaštitni sloj za pokrivanje valutnog rizika i očuvanje temeljnoga kapitala HNB-a.

Finacijska tržišta i rezultat upravljanja međunarodnim pričuvama HNB-a u 2017.

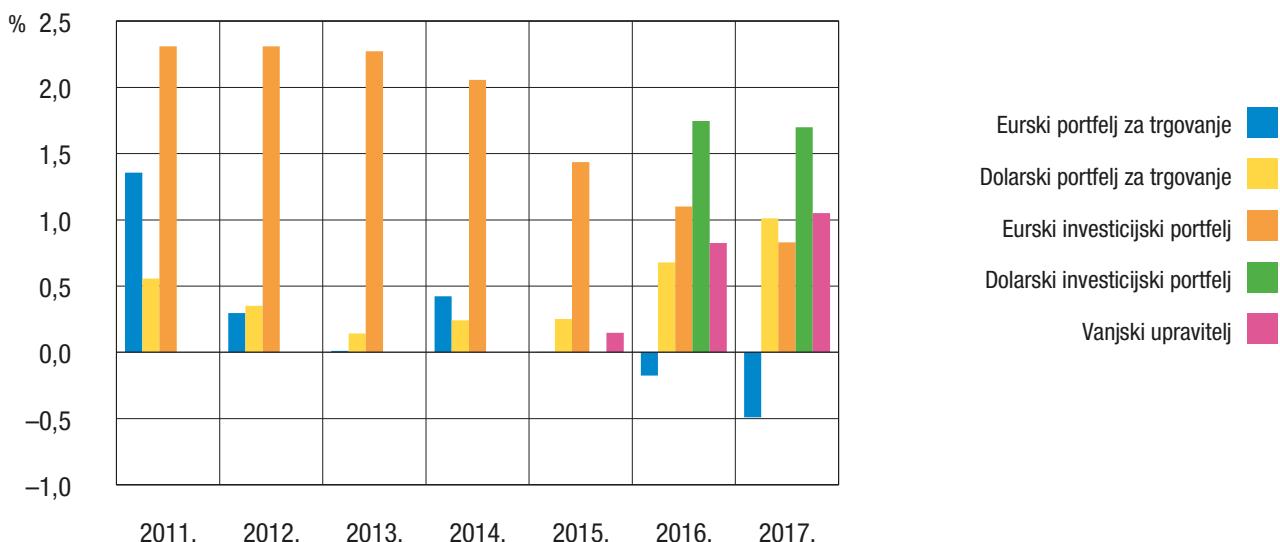
Finacijska tržišta u 2017. obilježilo je postupno smanjivanje ekspanzivnosti monetarnih politika europske i američke središnje banke te zadržavanje prinosa ispod povijesnih prosjeka, i to unatoč njihovu porastu na europskom te posebice američkom tržištu.

Europska središnja banka započela je sa smanjivanjem mjesecnih iznosa otkupa u sklopu programa kvantitativnog popuštanja, dok je kamatne stope ostavila nepromijenjenima. Očekivanje postupnog ublažavanja ekspanzivnih mjeru, snažniji gospodarski rast u europodručju te pozitivan ishod političkih događanja utjecali su na umjeren porast prinosa na europskom tržištu. No, unatoč tome, njemačka krivulja prinosa s krajem godine nalazila se u negativnom području za sva dospijeća do šest godina, a više od trećine državnih vrijednosnih papira svih zemalja članica europodručja i dalje je imalo negativan prinos.

Američka središnja banka (engl. *The Federal Reserve System*, Fed) podigla je, u skladu s očekivanjima, raspon ključne kamatne stope u tri navrata na 1,25% – 1,50% te je ujedno započela i sa smanjivanjem svoje bilance. Američka krivulja prinosa izravnala se u 2017. budući da su prinosi na njezinu kraćem dijelu porasli pod utjecajem podizanja Fedove stope, dok su se na duljem dijelu spustili zbog još uvijek potisnutih inflacijskih očekivanja te povećane potražnje za američkim vrijednosnim papirima zbog njihovih relativno viših prinosa nego kod europskih i japanskih papira.

U opisanim uvjetima, te unatoč činjenici da se nepovoljno okružje produljenog razdoblja negativnih eurskih prinosa nastavilo, HNB je i u 2017. osigurao odgovarajuću zaradu od upravljanja pričuvama. Tome su značajno pridonijele strateške i taktičke odluke o upravljanju međunarodnim pričuvama koje su donesene u razdoblju od 2011. do 2017. te kontinuirana prilagodba postojećih smjernica ulaganja.

Slika 15. Investicijski portfelji međunarodnih pričuva osiguravaju adekvatne stope povrata u razdoblju povjesno niskih prinosa godišnje stope povrata, u postocima

IZVOR: HNB

Cjelokupnim eurskim portfeljem neto pričuva ostvarena je u 2017. stopa povrata od 0,22%, a stopa povrata za cjelokupni dolarski portfelj iznosila je 1,37%. Ako se promatraju zasebno trgovinski i investicijski portfelji, onda je eurskim portfeljem za trgovanje u 2017. ostvarena stopa povrata od –0,49%, dok je dolarski portfelj za trgovanje imao stopu povrata od 1,01%. Eurski investicijski portfelj u 2017. ostvario je povrat od 0,83%, a dolarski od 1,70% (Slika 15.).

Portfelji za trgovanje, koji čine oko 50% neto pričuva, vrednuju se po fer tržišnim cijenama, kratkog su prosječnog dospijeća i služe kao izvor likvidnosti. Investicijski portfelji, koji čine oko 46% neto pričuva, duljeg su prosječnog dospijeća i služe kao izvor stabilnijih dugoročnijih prihoda.

Dolarska sredstva povjerena na upravljanje međunarodnoj finansijskoj instituciji imala su u 2017. stopu povrata od 1,05%. Ona su omogućila dodatnu diversifikaciju i razmjenu znanja na području upravljanja finansijskim ulaganjima.

Ukupno je ulaganjima neto pričuva u 2017. ostvaren prihod od 53,2 mil. EUR ili 396,2 mil. kuna.

Supervizija

Poslovanje kreditnih institucija u 2017.⁵

Poteškoće u poslovanju grupe Agrokor, koja je posebnim zakonom određena kao društvo od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku, usporile su oporavak kvalitete kreditnoga portfelja banaka i utjecale na pad njihove profitabilnosti. Unatoč izazovima bankovni sustav ostao je stabilan, visokolikvidan i visokokapitaliziran, s neupitnim kapacitetom apsorpcije potencijalnih gubitaka.

Višegodišnji blagi trend smanjivanja broja kreditnih institucija nastavio se u 2017. U prosincu je u jednoj banci pokrenut postupak redovne likvidacije pa je koncem godine u Republici Hrvatskoj poslovalo 30 kreditnih institucija – 25 banaka (što uključuje i jednu štednu banku) i pet stambenih štedionica. Osim toga, poslovala je i jedna podružnica kreditne institucije iz EU-a, dok je gotovo 150 institucija iz EU-a (i Europskoga gospodarskog prostora) obavijestilo HNB o neposrednom pružanju uzajamno priznatih usluga na području RH.⁶

Na kraju 2017. godine u Republici Hrvatskoj poslovalo je 30 kreditnih institucija – 24 banke, jedna štedna banka i pet stambenih štedionica.

Banke

Nakon pet godina pada imovina banaka u 2017. blago je porasla (0,7%). Na takvo kretanje presudan je utjecaj imala dokapitalizacija OTP banke Hrvatska d.d. radi preuzimanja Splitske banke d.d., zbog čega su ojačali kapital banaka i ulaganja u ovisna društva. To je nadmašilo utjecaje koje su na imovinu banaka imali gubici povezani s poteškoćama u poslovanju društva od sistemskog značaja i s njime povezanih osoba (u ostatku poglavlja: grupa Agrokor), tečajna kretanja, prodaje nenaplativih potraživanja i izlazak

5 Podaci o poslovanju kreditnih institucija za 2017. godinu privremeni su i nerevidirani.

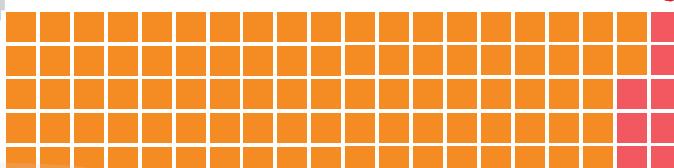
6 Ažurne informacije o kreditnim institucijama koje posluju na području Republike Hrvatske mogu se pronaći na [ovoj poveznici](#).

Visoka adekvatnost kapitala banaka

Jedan od ključnih načina osiguravanja normalnog poslovanja banaka jest obveza održavanja dovoljnoga kapitala.

Pravilo o minimalnoj stopi kapitala, koje vrijedi za sve banke u Europskoj uniji, nalaže da omjer regulatornoga kapitala i izloženosti rizicima iznosi najmanje 8 %.

Dakle, za svakih 100 kuna izloženosti rizicima banke moraju imati barem 8 kuna kapitala.

$$\text{Stopa kapitala} = \frac{\text{regulatorni kapital}}{\text{ukupna izloženost rizicima}} \geq 8\%$$

- kapital
- zadržana dobit
- rezerve
- ostale stavke koje se mogu smanjiti kako bi se apsorbirao gubitak

- kreditni rizik →
 - tržišni rizici
 - operativni rizik
 - ostali manje značajni rizici
- rizik gubitka jer dužnik neće ispuniti svoju ugovornu obvezu
- rizik gubitka zbog nepovoljne promjene cijene ili tečaja na tržištu
- rizik gubitka zbog manjkavosti unutarnjih procedura i sustava

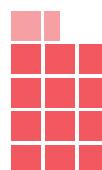
Osim pokrića osnovnih rizika, banke u Republici Hrvatskoj moraju održavati dodatne iznose kapitala kojima se pokrivaju rizici koji nisu povezani sa specifičnostima poslovanja pojedine banke nego rizici koji se odnose na više banaka (tzv. zaštitne slojeve kapitala).

+2,5 %

Dodatnih 2,5 % kapitala banke moraju održavati u ime očuvanja kapitala.

+1,5 % (+3 %)

Rizici ugrađeni u sam finansijski sustav (strukturalni sistemski rizik) 1,5 % (za manje banke) odnosno 3 % (za veće banke).

12,0 %

13,5 %

Stopa kapitala banaka na dan 31. prosinca 2017.

privremeni nerevidirani podaci

Raspored stopa kapitala

	Broj banaka
Više od 20 %	9
Od 15 % do 20 %	14
Manje od 8 %*	2

* Nad Tesla štednom bankom d.d. u međuvremenu je (30. ožujka 2018.) otvoren stečajni postupak, a Jadranska banka d.d. u postupku je sanacije.

Stopa kapitala za sve banke jest 23,2 %. Kad bi sve neprihodnosne izloženosti (izloženosti kreditnom riziku za koje banka procjenjuje da će ih samo djelomično naplatiti ili ih u cijelosti neće naplatiti) postale u cijelosti nenaplative, stopa kapitala pala bi na 18,6 %, što je i nadalje više od regulatornog minimuma.

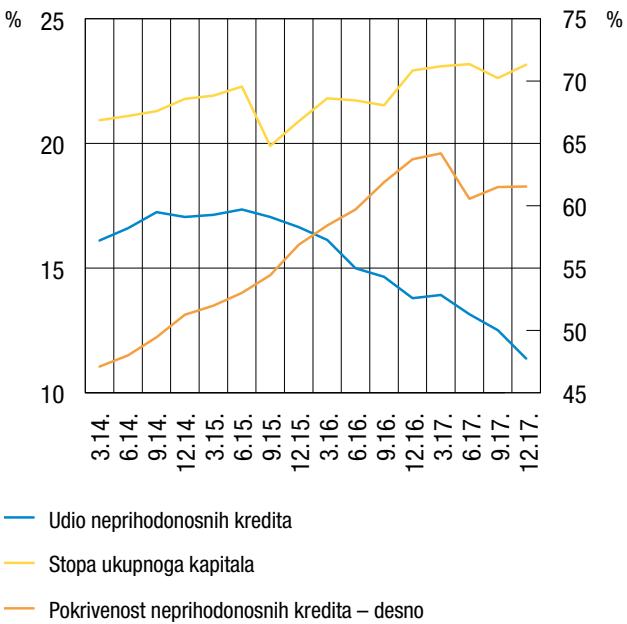
jedne banke iz sustava. U kompoziciji imovine udio danih kredita smanjio se, na razmjeru niskih 57,9%, pod utjecajima snažnog razduživanja središnje države kod domaćih banaka i manjega kreditiranja stranih matica. S druge su strane viškovi likvidnosti bili znatni, što se očitovalo u neuobičajeno visokim iznosima pohranjenima na žiroračunima banaka kod HNB-a i visokim vrijednostima koeficijenta likvidnosne pokrivenosti (LCR)⁷. On je u drugom polugodištu jačao, pod povoljnijim utjecajima turističke sezone i rasta visokolikvidnih oblika imovine, te je na njezinu kraju dosegnuo 185,9% (minimalno je propisano 80%).

Kreditna aktivnost banaka prema poduzećima i stanovništvu u 2017. osjetno je porasla (na osnovi transakcija⁸).

Promatrano po djelatnostima, najviše su porasli krediti poduzećima iz djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, koja je time postala treća po visini kredita odobrenih poduzećima, iza prerađivačke industrije i trgovine. Po vrsti kredita, primjetan je oporavak investicijskih kredita. Kod stanovništva, u skladu s dugogodišnjim kretanjima, najviše su porasli gotovinski nemamjenski krediti. Blagim povećanjem prekinut je višegodišnji pad iznosa stambenih kredita, pri čemu je zasigurno važan bio doprinos mjere subvencioniranja stambenih kredita iz srpnja 2017. I kod gotovinskih nemamjenskih i kod stambenih kredita stanovništvu porasla je isključivo kunska komponenta, pa su kunci krediti dosegnuli gotovo polovinu iznosa ukupnih kredita tom sektoru. Nastavio se i rast značajnosti kredita

Slika 16. Kvaliteta kredita i adekvatnost kapitala poboljšale su se

stopa ukupnoga kapitala, udio i pokrivenost neprihodnosnih kredita

IZVOR: HNB

- 7 LCR-om se mjeri sposobnost banke da s aspekta likvidnosti izdrži 30-dnevno stresno razdoblje.
- 8 Stope promjene na temelju transakcija isključuju utjecaje tečajnih prilagodba i otpisa na dinamiku kretanja kredita, pri čemu otpisi uključuju i djelomične otpise glavnice u postupku konverzije kredita u švicarskim francima u eurske kredite. Učinak prodaja potraživanja isključuje se u visini otpisa na teret ispravaka vrijednosti.

ugovorenih uz fiksne kamatne stope, čemu su pridonijele i **preporuke HNB-a vezane uz rizike mogućih promjena kamatnih stopa.**

Kvaliteta kredita poboljšala se – udio djelomično nadoknadih i potpuno nenadoknadih kredita (u ostaku poglavlja: neprihodonosni krediti) smanjio se s 13,8% na 11,4% (Slika 16.) – a pritom je ključan bio utjecaj **prodaja potraživanja**⁹. Financijske poteškoće grupe Agrokor i s time povezano povećano prepoznavanje gubitaka zamaglili su učinak pozitivnih pomaka u gospodarskom okružju i usporili oporavak kvalitete kredita. U sektoru nefinancijskih poduzeća udio neprihodonosnih kredita smanjio se čak za šest postotnih bodova, ali je i nadalje ostao razmjerno visok (22,3%). Unatoč velikim iznosima prodaja potraživanja građevinarstvo je i nadalje činilo najveći dio neprihodonosnih kredita u sektoru nefinancijskih poduzeća, a više od polovine kredita toj djelatnosti bilo je neprihodonosno. Nova kreditna aktivnost poboljšala je kvalitetu kredita djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane. Udio neprihodonosnih kredita kod te je djelatnosti iznosio 13,0%, što je, uz poljoprivredu, bio najniži pokazatelj među djelatnostima vodećima u distribuciji kredita tog sektora. Na poboljšanje kvalitete kredita stanovništvu najviše su utjecala kretanja kod stambenih kredita, gdje se udio neprihodonosnih kredita spustio na 6,2%.

Trend rasta identificiranih gubitaka, odnosno pokrivenosti neprihodonosnih kredita ispravcima vrijednosti, prisutan od 2011., prekinut je. Pokrivenost se smanjila na 61,5% (Slika 16.) pod utjecajem prodaja visokopokrivenih potraživanja te priljeva novih neprihodonosnih kredita. Aktivnosti prodaje potraživanja u 2017. nastavile su snažno rasti, a tri četvrtine njihova iznosa odnosilo se na nefinacijska poduzeća. Posljednjih je godina pokrivenost neprihodonosnih kredita toga sektora snažno rasla, pod utjecajem **pravila o postupnom povećavanju ispravaka vrijednosti za dugotrajno neuredne plasmane**, što je potaknulo banke da aktivnije pristupe rješavanju problematičnih kredita, među ostalim i njihovom prodajom na sekundarnom tržištu.

U izvorima financiranja banaka nastavio se trend supstitucije stranih sredstava domaćima te rast značajnosti depozita po viđenju¹⁰, kao i kunske depozite. Rast domaćih izvora financiranja uvelike je bio povezan s učincima dobre turističke

9 Postupci kupoprodaje plasmana regulirani su **Odlukom o kupoprodaji plasmana kreditnih institucija**.

10 Depoziti na transakcijskim računima i štedni depoziti

sezone odnosno s kretanjima iz trećega tromjesečja godine, kada su snažno rasli depoziti nefinansijskih poduzeća iz djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane te trgovine, kao i stanovništva iz priobalnih županija i grada Zagreba. U strukturi depozita, koji su blago porasli, nastavio se rast značajnosti depozita po viđenju. Dosegnuli su gotovo polovinu ukupnih depozita, a dominirao je učinak njihova rasta u sektoru kućanstava. Tome pridonosi pad atraktivnosti oročene štednje u bankama, vjerojatno zbog niske razine kamatnih stopa i poreza na kamate na štednju, stoga se kućanstva okreću drugim oblicima ulaganja. Izvori od većinskih stranih vlasnika smanjili su se za četvrtinu, pa se njihov ionako mali doprinos dodatno smanjio, na 2,9% ukupnih izvora.

Dobit banaka i pokazatelji profitabilnosti zamjetno su se smanjili, za trećinu, isključivo zbog rasta troškova ispravaka vrijednosti i rezerviranja povezanih s grupom Agrokor. Prinos na imovinu (ROAA) i prinos na kapital (ROAE) iznosili su 1,1% odnosno 6,2%. Slabljenu zarada u 2017. pridonijelo je i iščezavanje učinaka baznog razdoblja, osobito onih povezanih s prihodima od prodaje vlasničkih uloga tijekom 2016. (Visa¹¹ i dr.). Zanemari li se učinak Vise ostvaren u 2016. godini, za operativnu profitabilnost u 2017. godini bilježi se rekordna vrijednost, a porast u odnosu na 2016. ponajviše je rezultat jačanja prihoda od provizija i naknada, osobito onih povezanih s kreditnim karticama, točnije s uslugama dinamičke konverzije valuta (DCC¹²). Pozitivni su bili i učinci prihoda od dividenda društava kćeri, dok je nepovoljan utjecaj imala troškovna efikasnost. Ona je ponešto oslabjela, uglavnom kao rezultat rasta troškova zaposlenika. Kod kamatnih se prihoda nastavio pad, dodatno osnažen manjim kamatnim prihodima od grupe Agrokor. Ipak, neto kamatna marža blago je porasla, pod utjecajem snažnih ušteda na kamatnim troškovima, osobito u sektoru stanovništva. Devet je banaka poslovalo s gubicima, što je jednako broju iz 2016., a tri su banke ujedno bile operativno neprofitabilne, tj. operativnim prihodom nisu mogle pokriti opće troškove poslovanja.

11 U prvoj polovini 2016. banke su svoje udjele u Visi Europe Ltd. prodale njezinu matičnom društvu iz SAD-a, a pritom ostvareni prihod procijenjen je na 650 milijuna kuna.

12 Usluga dinamičke konverzije valuta (engl. *dynamic currency conversion*) korisnicima stranih kartica omogućuje da pri podizanju gotovine na bankomatu ili plaćanju na EFTPOS uređaju odaberu terećenje kartice u valuti korisnika kartice. To konkretno znači da, ako korisnik odabere uslugu DCC-a, domaća banka obavlja konverziju valuta, tj. konverziju kune u valutu korisnika kartice.

Stopa ukupnoga kapitala porasla je i dosegnula rekordnu visinu (23,2%, Slika 16.). U malo vjerojatnom, nepovoljnem scenariju potpune nenaplativosti neprihodnosnih kredita stopa ukupnoga kapitala banaka iznosila bi 18,6%, što upućuje na snažnu kapitalnu osnovicu koja bez većih poteškoća može podnijeti dodatne gubitke.

Stambene štedionice

Imovina stambenih štedionica u 2017. porasla je za 1,4%, pri čemu su se najviše povećali depoziti kod finansijskih institucija, a zatim i stambeni krediti stanovništvu. Njihova se kvaliteta vrlo blago pogoršala, ali je i nadalje ostala vrlo dobra. Kao i kod banaka, i u bilanci stambenih štedionica ojačala je kunska komponenta. Sve su stambene štedionice poslovale s dobiti (iz poslovanja koje će se nastaviti, prije poreza), a ona je u promatranoj godini porasla za 4,0%, najviše pod utjecajem nižih kamatnih troškova. Prinos na imovinu (ROAA) i prinos na kapital (ROAE) zadržali su se na gotovo jednakoj razini i iznosili su 0,7% odnosno 5,9%. Nepovoljno je na rezultat stambenih štedionica utjecao trošak rezervacija, osobito rezervacija za troškove restrukturiranja te za obvezu prema zaposlenicima. Stopa ukupnoga kapitala zamjetno je porasla, na 28,5%.

Izvješće o poslovima bonitetne regulative i supervizije

Hrvatska narodna banka i u 2017. je godini nadzirala poslovanje kreditnih institucija, čime je, usprkos značajnim rizicima koje je izazvala insolventnost grupe Agrokor, uspješno ispunila svoju zakonsku zadaću glede očuvanja financijske stabilnosti. Osim navedenog nadzora, aktivnosti supervizije koje je obavljao HNB uključivale su i razvoj regulative te davanje odobrenja kreditnim institucijama.

Zakonski okvir

Među zadacima HNB-a uređenima *Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci* nalaze se izdavanje i oduzimanje odobrenja i suglasnosti te obavljanje poslova supervizije i nadzora u skladu sa zakonima kojima se uređuje poslovanje kreditnih institucija i kreditnih unija. Osnovni su ciljevi supervizije koju obavlja HNB održavanje povjerenja u hrvatski bankovni sustav te promicanje i očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti. Obavljanje poslova supervizije i nadzora nad kreditnim institucijama i kreditnim unijama uređeno je *Zakonom o kreditnim institucijama* i *Zakonom o kreditnim unijama*.

Pravila i zahtjevi vezani uz poslovanje kreditnih institucija uređeni su hrvatskim propisima (Zakonom o kreditnim institucijama s pripadajućim podzakonskim propisima), ali i propisima na razini EU-a. To je prije svega Uredba (EU) br. 575/2013¹³ s pripadajućim tehničkim standardima, što su propisi koji se izravno primjenjuju u državama članicama EU-a.

Pri obavljanju supervizije HNB provjerava zakonitost poslovanja kreditne institucije, uključujući organizaciju, strategije, politike, postupke i procedure koje je kreditna institucija donijela radi usklađivanja poslovanja sa zakonskim okvirom te procjenjuje rizike koji proizlaze iz poslovanja kreditne institucije.

13 *Uredba (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (Službeni list EU-a, L 176), tzv. Uredba o kapitalnim zahtjevima (engl. Capital Requirements Regulation, CRR)*

Osim supervizije HNB obavlja i nadzor nad primjenom Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci, propisa donesenih na temelju tog Zakona te drugih zakona i propisa na osnovi kojih je ovlašten za obavljanje nadzora.

Superviziju kreditnih institucija HNB obavlja sljedećim postupcima:

- prikupljanjem i analizom izvješća i informacija te kontinuiranim praćenjem poslovanja kreditnih institucija
- obavljanjem neposrednog nadzora poslovanja u prostorijama kreditne institucije
- nalaganjem supervizorskih mjera s ciljem poduzimanja pravodobnih aktivnosti za poboljšanje sigurnosti i stabilnosti poslovanja kreditnih institucija te otklanjanja utvrđenih nezakonitosti
- izdavanjem mišljenja, odobrenja i suglasnosti i procjenjivanjem kreditne institucije.

Na sličan način HNB obavlja i nadzor nad poslovanjem kreditnih unija.

Pri obavljanju supervizije HNB provjerava zakonitost poslovanja kreditne institucije, uključujući organizaciju, strategije, politike, postupke i procedure koje je kreditna institucija donijela radi usklađivanja poslovanja sa zakonskim okvirom te procjenjuje rizike koji proizlaze iz poslovanja kreditne institucije.

Supervizija kreditnih institucija

Barem jednom od supervizorskih aktivnosti obuhvaćeno je svih 30 kreditnih institucija koje su poslovale tijekom 2017. godine. Provedene aktivnosti sažete su u Tablici 1.

Nadzor kontinuiranim praćenjem poslovanja

Ovaj oblik nadzora HNB obavlja prikupljanjem i analizom izvješća i informacija te analizom dodatnih informacija koje kreditne institucije dostavljaju na zahtjev HNB-a. Cilj ovakvog nadzora jest utvrđivanje profila rizičnosti kreditne

Tablica 1. Obavljene supervizorske aktivnosti u 2017.

Aktivnosti	Broj aktivnosti	Broj obuhvaćenih kreditnih institucija
Izdani zapisnici na temelju kontinuiranog nadzora (redovna procjena rizičnosti poslovanja)	21	21
Izdani zapisnici na temelju kontinuiranog nadzora zbog utvrđenih nepravilnosti	19	15
Provvedeni neposredni nadzori	17	11
Izdana rješenja radi ispravljanja nepravilnosti ili poboljšanja stanja u kreditnoj instituciji	39	22
Izdana tehnička rješenja (odobrenja i suglasnosti) zbog primjene Uredbe (EU) br. 575/2013	12	9
Izdane opomene	3	1
Imenovani povjerenici i posebna uprava	2	2
Prihvaćene zajedničke odluke	20	10

IZVOR: HNB

institucije¹⁴, određivanje prioriteta neposrednog nadzora te donošenje i praćenje provedbe supervizorskih mjera s ciljem osiguranja i očuvanja stabilnosti kreditne institucije i sustava u cjelini.

Nakon primitka traženih izvješća HNB provjerava njihovu pravodobnost, kompletност i usklađenost s propisima. Ta provjera je osnova za provođenje supervizije na temelju tih izvješća.

Supervizorski su resursi u znatnom opsegu usmjereni na kontinuirano praćenje poslovanja kreditnih institucija analizom pristiglih izvješća.

Tijekom 2017. godine HNB je provodio redovni supervizorski ciklus procjenjivanja kreditnih institucija. To podrazumijeva ocjenjivanje profila rizičnosti kreditne institucije po svim rizicima kojima je kreditna institucija izložena ili bi mogla biti izložena u svojem poslovanju, procjenu adekvatnosti postupka procjenjivanja i održavanja internoga kapitala kreditne institucije¹⁵

14 Profil rizičnosti jest mjera odnosno procjena svih rizika kojima je ili kojima bi mogla biti izložena kreditna institucija u svojem poslovanju.

15 Kreditne su institucije dužne na temelju svojih profila rizičnosti utvrditi značajne rizike kojima su izložene ili bi mogle biti izložene u poslovanju te kvantificirati svoju

te kontinuiranu suradnju temeljenu na dijalogu između supervizora i kreditne institucije. Supervizija također uključuje nalaganje supervizorskih mjera radi pravodobnog poduzimanja aktivnosti za osiguranje stabilnosti poslovanja kreditne institucije, poboljšanje sigurnosti poslovanja te otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju kreditnih institucija, kao i praćenje izvršenja tih mjera.

U skladu sa supervizorskim ciklusom procjenjivanja kreditnih institucija u 2017. godini provedene su i analize izvještaja kreditnih institucija o postupku procjenjivanja adekvatnosti internoga kapitala. Analiza dostavljenih internih izvješća i samoprocjene kreditnih institucija omogućuje supervizoru procjenu primjerenosti postupaka koje je kreditna institucija propisala i provela s ciljem pravodobne identifikacije, mjerena, kontrole i upravljanja rizicima te adekvatnosti utvrđenoga internoga potrebnoga kapitala. Sve navedeno, zajedno s ocjenom profila rizičnosti, osnova je za utvrđivanje potrebnoga minimalnoga kapitala kreditne institucije i planiranje idućega supervizorskog ciklusa za pojedinu kreditnu instituciju.

Nadalje, HNB sastavlja izvješća o procjeni rizičnosti poslovanja za kreditne institucije. Tijekom 2017. godine izdana su 24 takva izvješća, pri čemu se njih 10 odnosi na kreditne institucije za koje su uspostavljeni prekogranični kolegiji supervizora¹⁶ i za koje se donosi zajednička odluka o specifičnim bonitetnim zahtjevima. U slučaju tih institucija analize se u većini slučajeva temelje na konsolidiranim podacima. Na temelju navedenih izvješća HNB je donio mјere kojima se nalaže održavanje zahtijevane minimalne razine regulatornoga kapitala do sljedeće supervizorske procjene, a u slučajevima u kojima je na to upućivala analiza profila rizičnosti, i dodatne mјere za unapređivanje poslovanja u kreditnoj instituciji.

izloženost tim rizicima (izračunati interne kapitalne zahtjeve). Za pokriće tih zahtjeva kreditne institucije mogu upotrijebiti interno definiranu mjeru raspoloživoga kapitala (interni kapital), uzimajući u obzir profil rizičnosti, sustav upravljanja rizicima i tehnike kojima se koriste za smanjenje rizika. Nadzorom se procjenjuje adekvatnost tog postupka u kreditnim institucijama.

16 Ako u grupi posluje više kreditnih institucija ili investicijskih društava i ako te institucije posluju u više država u Europskoj uniji, za potrebe provođenja supervizije osniva se kolegij supervizora. Kolegij supervizora jest forum u kojem sudjeluju nadležna tijela odgovorna za superviziju pojedinih članica grupe. Na kolegiju supervizora pojedina nadležna tijela, između ostaloga, razmjenjuju informacije, dogovaraju plan supervizije i podjelu zadataka te donose zajedničke odluke o primjeni bonitetnih zahtjeva na sve članice grupe.

U skladu sa supervizorskim ciklusom procjenjivanja kreditnih institucija u 2017. godini, u području supervizije naprednih pristupa za mjerjenje i upravljanje rizicima provedene su analize izvještaja kreditnih institucija o postupku procjenjivanja adekvatnosti internoga kapitala s posebnim naglaskom na interne modele.

Za kreditnu instituciju koja prema odobrenju HNB-a primjenjuje pristup zasnovan na internim rejting-sustavima (u nastavku teksta: IRB pristup), na godišnjoj razini provodi se supervizorsko procjenjivanje s referentnom vrijednošću internih pristupa za izračunavanje kapitalnih zahtjeva (engl. *benchmarking*) s ciljem usporedbe i procjene dosljednosti parametara rizika kreditne institucije u odnosu na referentne vrijednosti koje je definiralo Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (engl. *European Banking Authority*, EBA). Nadalje, u suradnji s konsolidirajućim nadležnim tijelima po potrebi se prati izvršenje supervizorskih preporuka vezano uz primjenu IRB pristupa za kreditnu instituciju koja taj pristup primjenjuje samo za dio portfelja, i to na konsolidiranoj razini.

U skladu sa supervizorskim ciklusom HNB kontinuirano provodi i procjenu IT rizika u kreditnim institucijama u okviru procesa supervizorske provjere i procjene (engl. *Supervisory Review and Evaluation Process*, SREP). Procjena je zasnovana na analizi izvješća vanjskih revizora o reviziji informacijskih sustava kreditnih institucija, rezultata samoprocjene te neposrednih informacija prikupljenih od organizacijskih jedinica kreditne institucije zaduženih za funkcionalnost, sigurnost i unutarnju reviziju informacijskog sustava.

HNB je aktivno komunicirao s kreditnim institucijama te analizirao i pratio situaciju vezanu uz različite incidente informacijskog sustava: nedostupnost usluga internetskog bankarstva i drugih značajnih segmenata informacijskog sustava, prijevare vezane uz kartično poslovanje i bankomate te pokušaje *phishing* kampanja usmjerenih prema ključnim zaposlenicima.

HNB i dalje posebnu pozornost usmjerava na područje kibernetičke sigurnosti na način da kontinuirano prati kiberprijetnje koje mogu utjecati na bankovni sustav RH, sudjeluje u radu relevantnih odbora i koordinacija na razini RH te sustavno komunicira s kreditnim institucijama, kako bi se održala te dodatno unaprijedila razina kibernetičke sigurnosti i mogućnost odgovora na kiberprijetnje.

Prema članku 180. stavku 5. Zakona o kreditnim institucijama HNB za potrebe supervizije redovito jednom godišnje provodi testiranja otpornosti na stres.

HNB je 2017. godine proveo nadzorno testiranje otpornosti na stres ostalih sistemski važnih kreditnih institucija u Republici Hrvatskoj. Testiranje je dizajnirano za potrebe informiranja o postupku nadzorne provjere i ocjene.

U četvrtom tromjesečju 2017. godine pripremljen je nacrt metodologije s pripadajućom popratnom dokumentacijom za provođenje nadzornog testiranja otpornosti na stres koje će se provesti 2018. godine i obuhvaćat će osam najvećih banaka odnosno grupa kreditnih institucija.

Naposljeku, u skladu s odredbama Odluke o obvezi rezerviranja sredstava za sudske sporove koji se vode protiv kreditne institucije HNB redovito od kreditnih institucija zaprima izvješća o značajnim sudskim sporovima. Kreditne institucije izvješće sastavljaju sa stanjem na dan 31. prosinca i dostavljaju ga HNB-u najkasnije do 31. siječnja sljedeće godine. Na temelju zaprimljenih izvješća HNB prati osnovne pokazatelje o sudskim sporovima koji se vode protiv kreditnih institucija. Značajni sudske sporovi, čiji cijelokupni iznos prelazi 0,1% aktive kreditne institucije prema revidiranim finansijskim izvještajima iz prethodne godine, te za koje postoji obveza kreditnih institucija na rezerviranje iznosa u visini od najmanje 1% cijelokupnog iznosa, detaljno se analiziraju i prate. Tijekom 2017. godine HNB je nastavio komunikaciju s bankama o davanju mišljenja glede procjenjivanja obijesnog parničenja u sudskim sporovima, o kojima se vodi i zasebna evidencija.

Neposredni nadzor

HNB provodi neposredni nadzor u skladu s prihvaćenom metodologijom nadzora, a na osnovi plana neposrednih nadzora koji se donosi krajem godine za sljedeću godinu. Plan neposrednih nadzora u 2017. temeljio se na uspostavljenom ciklusu obavljanja redovitih neposrednih nadzora kreditnih institucija, dok se izvanrednim aktivnostima smatrao angažman na poslovima povjerenika.

Tijekom 2017. obavljeno je 17 neposrednih nadzora u trajanju od 1171 supervizorskog dana. Nadzori su izvršeni u jedanaest kreditnih institucija, čija je imovina obuhvaćala 61% imovine bankovnog sustava prema nerevidiranim podacima na dan 31. prosinca 2017. Nadzorima su obuhvaćena sljedeća područja:

- osam neposrednih nadzora u području upravljanja rizicima u sedam kreditnih institucija
- dva neposredna nadzora (od kojih jedan u suradnji s drugim inozemnim nadležnim tijelom) u području supervizije naprednih pristupa mjerenu rizika i upravljanju rizicima:
 - redovni nadzor dijela poslovanja vezan uz status primjene IRB pristupa za kategoriju izloženosti prema stanovništvu u dijelu modeliranja gubitka zbog nastanka statusa neispunjavanja obveza, konverzijskog faktora, procesa naplate i upravljanja lošim plasmanima te odgovarajućeg dijela procesa upravljanja kvalitetom podataka
 - nadzor značajne promjene opsega primjene rejting-sustava radi uključivanja kategorije izloženosti prema stanovništvu u IRB pristup na konsolidiranoj razini, u suradnji s konsolidirajućim nadležnim tijelima
- tri neposredna nadzora u području supervizije informacijskih sustava
- nadzor provedbe zakonskih odredbi u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u pet kreditnih institucija, pri čemu je jedan nadzor bio zajednički s nadzorom informacijskih sustava.

Osim navedenog, tijekom 2017. godine na poslovima povjerenika u dvjema kreditnim institucijama bili su angažirani resursi u trajanju od 81 supervizorskog dana, a vezano uz detaljnu procjenu i praćenje financijskog stanja te uvjeta poslovanja tih institucija.

Prema tome, ukupne nadzorne aktivnosti izvršene su u trinaest kreditnih institucija (čija je imovina obuhvaćala 61% imovine bankovnog sustava prema nerevidiranim podacima na dan 31. prosinca 2017.) u što je HNB uložio ukupno 1252 supervizorska dana.

Prema broju neposrednih nadzora u 2017. godini podjednako su obuhvaćene kreditne institucije koje su prema veličini imovine kategorizirane u skupinu velikih i u skupinu malih. Prema područjima nadzora, uz provedene cjelokupne

nadzore, naglasak je bio na analizi kvalitete imovine i upravljanja kreditnim rizikom, utvrđivanju adekvatnosti regulatornoga kapitala te nadzoru provedbe zakonskih odredbi u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

Na osnovi obavljenih neposrednih nadzora te utvrđenih nezakonitosti, nepravilnosti i slabosti u poslovanju koje su ustanovljene u izdanim zapisnicima, HNB je naložio mjere za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju, kao i mjere za poboljšanje stanja te dao preporuke za poboljšanje poslovnih procesa i informacijskih sustava.

Suradnja sa stranim supervizorima

U 2017. godini HNB je nastavio suradnju sa stranim supervizorima, osobito u dijelu donošenja zajedničkih ocjena rizičnosti poslovanja bankovnih grupa i adekvatnosti alociranih iznosa kapitala za članice pojedine grupe, kao i u području supervizije informacijskih sustava.

Na temelju važećih sporazuma o razumijevanju predstavnici HNB-a sudjelovali su tijekom 2017. na više kolegija supervizora u vezi s nadzorom bankovnih grupa kojima pripadaju domaće kreditne institucije (deset kreditnih institucija).

Tablica 2. Kreditne institucije s prekograničnim kolegijima supervizora

1. Addiko Bank d.d.	6. Sberbank d.d.
2. Erste&Steiermärkische Bank d.d.	7. Splitska banka d.d.
3. OTP banka Hrvatska d.d.	8. J&T banka d.d.
4. Privredna banka Zagreb d.d.	9. Wüstenrot stambena štedionica d.d.
5. Raiffeisenbank Austria d.d.	10. Zagrebačka banka d.d.

IZVOR: HNB

U sklopu suradnje sa stranim supervizorima HNB je zadužen za izradu supervizorskog izvještaja (engl. *Supervisory Risk Report*), odnosno godišnje procjene profila rizičnosti domaće kreditne institucije koja služi kao element za donošenje konačne zajedničke ocjene rizičnosti bankovne grupe (engl. *Joint Risk Assessment Decision*) te za donošenje zajedničke odluke o potrebnoj visini kapitala bankovne grupe. U 2017. izrađeno je deset supervizorskih

izvještaja za 2016. godinu te je za sve usuglašena zajednička odluka o adekvatnosti kapitala bankovne grupe. Također, u području supervizije naprednih pristupa za mjerjenje rizika i upravljanje rizicima, u 2017. godini usuglašena je zajednička odluka o odobrenju značajne izmjene rejting-sustava za izloženosti prema središnjim državama.

Nadalje, od 2015. HNB sudjeluje u postupku donošenja zajedničke odluke o provjeri i procjeni plana oporavka za grupe kreditnih institucija i u 2017. godini usuglašeno je deset zajedničkih odluka.

HNB je nastavio suradnju i pružao tehničku pomoć supervizorima iz regije u vezi s primjenom bonitetne regulative i tehničkih aspekata supervizije.

Supervizija kreditnih unija

U sustavu kreditnih unija na kraju 2017. redovito je poslovala 21 kreditna unija, a njihova je imovina prema izvještajima dostavljenima HNB-u iznosila 667 milijuna kuna. U odnosu na kraj 2016. godine broj kreditnih unija smanjio se za dvije nad kojima je pokrenut postupak redovite likvidacije, dok se imovina povećala za 5,7 milijuna kuna. Sa stanjem na dan 31. prosinca 2017. u postupku likvidacije nalazi se deset kreditnih unija, a nad dvjema se provodi stečajni postupak.

HNB je provodio analize tromjesečnih finansijskih i nadzornih izvještaja i analize mjesečnih izvještaja o likvidnosti koje su kreditne unije dostavljale u propisanim rokovima i u 2017. godini. Isto tako obavljene su i analize dodatnih informacija koje su kreditne unije dostavile na zahtjev HNB-a. Na temelju provedenih nadzora za pet kreditnih unija naložene su mjere radi pravodobnog poduzimanja aktivnosti za osiguranje stabilnosti poslovanja kreditne unije, poboljšanje sigurnosti poslovanja te otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju kreditne unije. Osim toga, u 2017. godini kreditnim su unijama izdana četiri rješenja.

Tijekom 2017. godine i nadalje su bile prisutne aktivnosti u postupanju po prigorima korisnika usluga kreditnih unija, a nastavilo se i s praksom održavanja sastanaka s članovima uprava i nadzornih odbora kreditnih unija.

Izdavanje odobrenja i suglasnosti kreditnim institucijama i kreditnim unijama

Na temelju ovlaštenja iz Zakona o HNB-u te u skladu s odredbama Zakona o kreditnim institucijama, Zakona o stambenoj štednji i državnom poticanju stambene štednje i Zakona o kreditnim unijama HNB unutar svojih supervizorskih ovlasti također izdaje različita odobrenja i suglasnosti potrebne za osnivanje, rad i poslovanje kreditnih institucija i kreditnih unija.

Uz pomoć sustava odobrenja i suglasnosti HNB ima nadzor nad nekim odlukama i pravnim poslovima kreditne institucije i prije nego što oni budu sklopljeni ili prije nego što se realiziraju, pa se tako licenciranje kao supervizorsko sredstvo može koristiti dvojako:

- kako bi se unaprijed detektirale i spriječile odluke i poslovi koji bi mogli nepovoljno utjecati na buduće poslovanje kreditne institucije i
- kako bi se utjecalo na kreditnu instituciju da izvršava naložene supervizorske mjere.

U skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama, Zakonom o stambenoj štednji i državnom poticanju stambene štednje i Zakonom o kreditnim unijama HNB je u 2017. izdao ukupno 141 rješenje o zahtjevima za izdavanje odobrenja i suglasnosti bankama, stambenim štedionicama, štednim bankama i kreditnim unijama i jedno rješenje o ukidanju odobrenja za pružanje finansijske usluge.

Najveći broj rješenja odnosi se na suglasnosti za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora kreditnih institucija (71 suglasnost i šest rješenja o odbijanju zahtjeva). Sljedeća su po brojnosti rješenja o zahtjevima za izdavanje prethodne suglasnosti za obavljanje funkcije predsjednika i člana uprave kreditnih institucija (46 suglasnosti i četiri odbijanja zahtjeva za izdavanje suglasnosti). Također je izданo jedno odobrenje kreditnoj instituciji za pružanje finansijskih usluga, četiri rješenja o izdavanju suglasnosti za stjecanje kvalificiranog udjela u kapitalu kreditnih institucija, dva rješenja o suglasnosti kreditnoj instituciji za stjecanje većinskog udjela u drugoj pravnoj osobi, pet rješenja o izdavanju odobrenja i jedno rješenje o odbijanju zahtjeva za imenovanje članova uprave kreditnih unija. Također je odbijeno odobrenje za osnivanje jedne nove kreditne institucije.

Ostale aktivnosti

HNB je i tijekom 2017. nastavio suradnju s Hrvatskom agencijom za nadzor finansijskih usluga (Hanfa) u okviru zajedničkoga Operativnog odbora za suradnju. Na sastancima Odbora institucije razmjenjuju informacije o aktualnostima u bankarskom sektoru i sektoru koji nadzire Hanfa, rješavaju otvorena pitanja o međusobnoj razmjeni podataka te dogovaraju koordinaciju nadzornih aktivnosti.

Tijekom 2017. održani su i sastanci Operativnog odbora za suradnju s Državnom agencijom za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (DAB), na kojima institucije međusobno razmjenjuju podatke i informacije o subjektima supervizije i nadzora iz svog djelokruga i nadležnosti. Nadalje, HNB redovito prati metodologiju za izračun stupnja rizičnosti pojedine kreditne institucije koju DAB propisuje u svrhu izračuna premija za osiguranje depozita.

Hrvatska narodna banka kao članica EBA-e sudjeluje u Europskom sustavu finansijskog nadzora, te je i tijekom 2017. resurse u značajnoj mjeri usmjerila i u sudjelovanje u radnim skupinama u sklopu EBA-e i Europske središnje banke, i to u vezi sa sljedećim područjima:

- bonitetnom regulativom (kreditni rizik, tržišni rizici, operativni rizik, likvidnosni rizik, regulatorni kapital, sustav upravljanja kreditnom institucijom, napredni pristupi mjerenu rizika, upravljanje krizom)
- izvješćivanjem, računovodstvom, revizijom i javnom objavom
- suradnjom u područjima sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma te zaštite potrošača
- unapređivanjem provođenja nadzora
- sigurnošću elektroničkih plaćanja
- supervizijom informacijskih sustava.

HNB je tijekom 2017. nastavio s praksom postupanja na temelju obavijesti o povredi Zakona o kreditnim institucijama i pratećih podzakonskih propisa te Uredbe (EU) 575/2013 i propisa donesenih na temelju te Uredbe. Po svim

zaprimljenim obavijestima postupalo se na temelju propisanih internih procedura. Pritom se s osobnim podacima iz obavijesti postupalo u skladu s propisima kojima je uređena zaštita osobnih podataka.

Razvoj regulative

Novi prudencijalni propisi iz područja poslovanja i supervizije kreditnih institucija

Tijekom 2017. godine u visokoharmoniziranom regulatornom okružju kojim je normirano poslovanje kreditnih institucija, HNB je nastavio normativno usklađivanje s propisima EU-a, primjenom smjernica Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo (u nastavku teksta: EBA) te donošenjem novih podzakonskih propisa kao i izmjenama i dopunama postojećih.

Tijekom 2017. godine intenzivno se radilo na unaprjeđenju Zakona o kreditnim institucijama, čije su **izmjene i dopune objavljene početkom 2018.** Osnovne izmjene provedene su u dalnjem usklađivanju odredaba o slobodi pružanja usluga s propisima EU-a kako bi se preciznije reguliralo poslovanje kreditnih institucija iz EU-a na području Republike Hrvatske. Zbog donošenja novog Zakona o reviziji (NN, br. 127/2017.) prilagođene su odredbe o odnosu HNB-a i vanjskih revizora. U cijelosti je prilagođeno područje procjene primjerenosti dioničara, članova uprave i nadzornog odbora kako bi se stvorili uvjeti za primjenu Smjernica EBA-e. Zbog najave provođenja niza postupaka redovne likvidacije novim su Zakonom precizirane odredbe provedbe tih postupaka i stvorila se osnova za pobliže uređenje ovog područja podzakonskim aktima.

S ciljem promicanja dobrih praks u dijelu utvrđivanja primitaka radnika kreditnih institucija, a osobito dodjele varijabilnih primitaka radnika čije profesionalne aktivnosti imaju značajan utjecaj na profil rizičnosti kreditnih institucija, HNB je donio **Odluku o primicima radnika** kojom je prenio Smjernice o dobrim politikama primitaka Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo (EBA/GL/2015/22). Ovom je Odlukom propisana obveza kreditnih institucija da donesu i provode politiku primitaka koja promiče djelotvorno upravljanje rizicima i ne potiče preuzimanje rizika koji prelaze razinu prihvatljivosti. Predmetna odluka izričito zabranjuje isplatu varijabilnih primitaka ako bi se njihovom isplatom ugrozilo financijsko stanje kreditne institucije ili ako oni nisu zasnovani na uspješnosti poslovanja kreditne institucije.

Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o postupku procjenjivanja adekvatnosti internoga kapitala kreditne institucije HNB je u skladu sa Smjernicom o informacijama o postupku procjene adekvatnosti internog kapitala (engl. *Internal Capital Adequacy Assessment Process*, ICAAP) i postupku procjene adekvatnosti interne likvidnosti (engl. *Internal Liquidity Adequacy Assessment Process*, ILAAP) koje se prikupljaju za potrebe postupka nadzorne provjere i ocjene, SREP (EBA/GL/2016/10) koju je objavila EBA, osim zahtjeva za procjenu i održavanje internoga kapitala za sve rizike kojima je kreditna institucija izložena ili bi mogla biti izložena, dodatno propisao i zahtjev za procjenu interne likvidnosti. Dodatni kapital i dodatna likvidnost koji se na ovaj način procjenjuju i održavaju osiguravaju sigurnost i stabilnost bankovnog sustava.

Tijekom 2017. godine HNB je aktivno surađivao s kreditnim institucijama u pripremama za primjenu Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja 9 – Financijski instrumenti (MSFI 9) koji se primjenjuje od 1. siječnja 2018. Radi harmonizirane primjene navedenoga računovodstvenog standarda izmijenjeni su i određeni podzakonski akti. Prije svega riječ je o **Odluci o kontnom planu za kreditne institucije** i **Odluci o klasifikaciji izloženosti u rizične skupine i načinu utvrđivanja kreditnih gubitaka**. Odlukom o klasifikaciji izloženosti u rizične skupine i načinu utvrđivanja kreditnih gubitaka stavljena je izvan snage Odluka o klasifikaciji plasmana i izvanbilančnih obveza kreditnih institucija (NN, br. 41A/2014. i 28/2017.) te je dodatno u hrvatsko zakonodavstvo djelomično prenesena i Smjernica EBA-e o praksama upravljanja kreditnim rizicima kreditnih institucija i računovodstvu očekivanih kreditnih gubitaka (EBA/GL/2017/06). Osim toga, okružnicom je HNB obavijestio kreditne institucije da od njih očekuje i primjenu Smjernice o primjeni definicije statusa neispunjavanja obveza na temelju članka 178. Uredbe (EU) br. 575/2013 (EBA/GL/2016/07). Ovaj sklop regulatornih zahtjeva, osim što je visokoharmoniziran na razini EU-a pa omogućuje usporedbu finansijskih podataka kreditnih institucija u različitim državama članicama, osigurava i pravodobnu identifikaciju loših plasmana te adekvatnu pokrivenost očekivanih gubitaka ispravcima vrijednosti. Pritom valja napomenuti da su strogi zahtjevi prethodne Odluke o klasifikaciji plasmana osigurali da učinak prelaska hrvatskih kreditnih institucija na MSFI 9 ne budu toliko izraženi koliko su zabilježeni u kreditnim institucijama drugih europskih država.

U skladu s odredbama Zakona o računovodstvu (NN, br. 78/2015., 134/2015. i 120/2016.) HNB je dužan za kreditne institucije i kreditne unije propisati odluke o strukturi i sadržaju godišnjih finansijskih izvještaja. **Odlukom o strukturi i sadržaju godišnjih finansijskih izvještaja za kreditne institucije i Odlukom o strukturi i sadržaju godišnjih finansijskih izvještaja za kreditne unije** propisani su godišnji finansijski izvještaji koji se objavljaju u sklopu Registra godišnjih finansijskih izvještaja koji operativno vodi Financijska agencija u ime Ministarstva financija. Navedeni propisi početkom 2018. bit će ažurirani prema zahtjevima MSFI-ja 9.

U dijelu propisa koji se odnosi na izvještajni okvir, dva puta je izmijenjena i dopunjena **Odluka o statističkom i bonitetnom izvješćivanju**, a tri puta **Odluka o supervizorskim izvještajima kreditnih institucija**. Osim toga, provedena je i jedna izmjena **Odluke o provedbi Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 680/2014 o utvrđivanju provedbenih tehničkih standarda o nadzornom izvješćivanju institucija u skladu s Uredbom (EU) br. 575/2013.**

Prije donošenja svakog od navedenih propisa održana su savjetovanja s kreditnim institucijama i ostalim zainteresiranim dionicima, te su očitovanja na primjedbe dobivene tijekom savjetovanja s javnošću objavljena na internetskim stranicama. Radi promicanja ujednačene primjene propisa HNB je tijekom 2017. održao brojne seminare i radionice.

HNB je i tijekom 2017. nastavio s praksom davanja mišljenja i odgovora na upite kreditnih institucija u okviru svojih ovlasti. Tako je tijekom 2017. zaprimljeno i odgovoreno na 155 upita. S ciljem promicanja transparentnosti rada i osiguravanja ujednačene primjene propisa HNB dostavljene odgovore na postavljena pitanja objavljuje na svojoj internetskoj stranici.

Regulatorne aktivnosti u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u kreditnim institucijama i kreditnim unijama

HNB je u 2017. nastavio aktivno sudjelovanje u nacionalnom sustavu prevencije sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma te rad na praćenju i primjeni pravne stečevine Europske unije u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Tijekom 2017. HNB je sudjelovao u donošenju novog **Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma** kojim je u pravni poredak Republike Hrvatske prenesena Direktiva (EU)

2015/849¹⁷. Novi zakon stupio je na snagu 1. siječnja 2018., a HNB će na temelju odredbi tog Zakona tijekom 2018. donijeti Odluku kojom će primijeniti zajedničke Smjernice tijela iz Europskog sustava financijskog nadzora o čimbenicima rizika (JC/2017/37).

S ciljem podizanja svijesti o važnosti prevencije pranja novca i financiranja terorizma te radi najave nove regulative i obveza koje iz nje proizlaze, HNB je tijekom 2017. u suradnji s Hrvatskom gospodarskom komorom organizirao edukaciju za kreditne institucije, a početkom 2018. u suradnji s Uredom za sprječavanje pranja novca proveo je i edukaciju kreditnih unija.

U okviru pripreme za primjenu novog Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma održani su i sastanci s nadležnim članom uprave i ovlaštenom osobom iz sedam najvećih kreditnih institucija, kako je i predviđeno Akcijskim planom za smanjenje identificiranih rizika od pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj. Nadalje, s ciljem identifikacije i praćenja rizika od pranja novca i financiranja terorizma u bankarskom sektoru HNB je putem upitnika proveo ispitivanje kreditnih institucija.

U svrhu osiguravanja jedinstvene primjene odredbi Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN, br. 87/2008. i 25/2012.) i na temelju njega donesenih propisa HNB je u suradnji s Uredom za sprječavanje pranja novca i drugim nadležnim tijelima sudjelovao u izradi odgovora na upite kreditnih institucija u svezi sa sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma.

Radi koordinacije i provođenja zajedničkih aktivnosti u postizanju strateških i operativnih ciljeva u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma nastavljena je suradnja s drugim nadležnim tijelima, posebno u sklopu Podskupine za nadzor Međuinstitucionalne radne skupine za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma.

17 Direktiva (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. godine o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma, o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Komisije 2006/70/EZ

Suradnja s međunarodnim institucijama na području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma tijekom 2017. nastavljena je u obliku interaktivnog sudjelovanja u radu odbora europskih nadzornih tijela koji se bave problematikom pranja novca i financiranja terorizma, uključujući i rad na usvajanju i primjeni smjernica europskih nadzornih tijela. U 2017. HNB je kontinuirano surađivao s drugim europskim tijelima koja su nadležna za sprječavanje pranja novca te u pripremi materijala za Odbor Vijeća Europe MONEYVAL.

Razmjena i analiza podataka

Paralelno s radom na regulativi u vezi s izvješćivanjem HNB nastavlja razvijati aplikativnu podršku za zaprimanje, obradu i provjeru kvalitete zaprimljenih podataka.

Također, HNB je u 2017. nastavio ispunjavati svoje obveze dostave podataka EBA-i i ESB-u, a podatke je razmjenjivao s Hanfom (za potrebe praćenja subjekata pod nadzorom te institucije) i DAB-om (za potrebe izračuna doprinosu u sanacijski fond i izračuna premija za osiguranje depozita).

HNB u sklopu redovitih aktivnosti objavljuje godišnje, polugodišnje i tromjesečne informacije kako bi se tržišni sudionici i šira javnost upoznali sa stanjem i trendovima u bankovnom sustavu kao i osnovnim pokazateljima poslovanja pojedinih kreditnih institucija. Osim toga, posebno se pripremaju podaci za sastanke s agencijama za dodjelu kreditnog rejtinga, različitim domaćim i stranim institucijama te se popunjavaju upitnici i pripremaju odgovori na upite različitih zainteresiranih strana, posebice medija.

U 2017. od redovitih publikacija objavljen je **Bilten o bankama** br. 30 za 2016. godinu, a za interne su se potrebe redovito izrađivala izvješća o bankovnom sustavu, ali i posebne analize. Izrađen je i prilog za publikaciju “**BSCEE Review**”¹⁸, koji se sastoji od kvantitativnih podataka te pisane informacije o stanju u hrvatskom bankovnom sustavu i poslovima supervizije.

18 Publikaciju izdaje skupina bankovnih supervizora iz Srednje i Istočne Europe (engl. *Banking Supervisors from Central and Eastern Europe*, BSCEE).

Sanacijsko planiranje

Aktivnosti Hrvatske narodne banke koje proizlaze iz sanacijskih ovlasti središnje banke u 2017. ponajprije su bile usmjerene na izradu sanacijskih planova za slučaj eventualnih financijskih poteškoća kreditnih institucija. Također, HNB je pratilo i aktivno sudjelovalo u izradi regulative koja se intenzivno donosila tijekom cijele godine na razini Europske komisije i Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo (engl. *European Banking Authority*, EBA) te osmišljavao i donosio vlastitu regulativu iz područja sanacije.

Uloga HNB-a kao sanacijskog tijela u prvom je redu povezana s planiranjem mjera za slučaj eventualnih financijskih poteškoća kreditnih institucija, i to na način da se sanacijskim planom za pojedinu kreditnu instituciju predviđa, ovisno o procjeni provedivosti i opravdanosti, provođenje ili prisilne likvidacije/stečaja ili sanacije. U skladu sa Zakonom o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava (NN, br. 19/2015.) postupak sanacije moguć je samo za instituciju za koju je utvrđeno da propada ili će vjerojatno propasti i za koju nije razumno očekivati da bi druge mjere privatnog sektora, mjere iz nadležnosti supervizora ili primjena ovlasti za smanjenje vrijednosti i pretvaranje instrumenata kapitala bile dovoljne da se institucija financijski oporavi te za koju je procijenjeno da je njezina sanacija u javnom interesu. Postojanje javnog interesa podrazumijeva potrebu zaštite, primjerice ključnih funkcija institucije, financijske stabilnosti, javnih sredstava ili deponenata, te upravo taj uvjet razlikuje postupak sanacije od stečajnog postupka odnosno postupka prisilne likvidacije.

U skladu s navedenim aktivnostima Direkcije za procjenu mogućnosti sanacije kreditnih institucija u 2017. bile su usmjerene na izradu i pojedinačnih i grupnih sanacijskih planova putem sudjelovanja na sanacijskim kolegijima koje za pojedinu grupu kreditnih institucija osniva nadležno grupno sanacijsko tijelo. U 2017. godini HNB kao sanacijsko tijelo za kreditne institucije članice grupe sudjelovalo je na osam sanacijskih kolegija koje je osnovao Jedinstveni odbor za sanaciju (engl. *Single Resolution Board*) te jednom sanacijskom kolegiju osnovanom od Madžarske narodne banke. Sudjelovanje HNB-a na navedenim sanacijskim kolegijima, osim sudjelovanja u postupku donošenja zajedničkih

odлуka o grupnim sanacijskim planovima, uključivalo je i angažman HNB-a u postupku rješavanja problema društva Veneto Banca S.p.A. kao matičnog društva članice grupe koja posluje u Republici Hrvatskoj, i to društva Veneto banka d.d., Zagreb, koje je provedbom postupka rješavanja postalo dio grupe Intesa Sanpaolo.

Ujedno se tijekom 2017. godine HNB značajno angažirao u praćenju i sukreiranju regulative na razini Europske komisije i EBA-e, zatim u raspravama u Vijeću EU-a o predloženim izmjenama sanacijskog okvira, kao i u pripremama materijala za sudjelovanje viceguvernera u radu Sanacijskog odbora EBA-e. Također, aktivnostima je bila obuhvaćena i izrada regulative u obliku podzakonskih propisa i internih akata kojima se pobliže uređuju postupci vezani uz primjenu sanacijskih ovlasti HNB-a.

Zaštita potrošača

U okviru aktivnosti usmjerenih na zaštitu potrošača Hrvatska narodna banka tijekom 2017. godine u znatnoj je mjeri bila usmjerena na poboljšanje razine informiranosti potrošača o ponudi kredita i povezanih troškova te na finansijsku edukaciju mladih. Također, nastavljeno je usklađivanje s propisima Europske unije, i to implementacijom smjernica Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo (EBA) te sudjelovanjem u radu na implementaciji Direktive 2014/17/EU o ugovorima o potrošačkim kreditima koji se odnose na stambene nekretnine i o izmjeni direktiva 2008/48/EZ i 2013/36/EU i Uredbe (EU) br. 1093/2010 (MCD), koja je u hrvatski sustav prenesena putem Zakona o stambenom potrošačkom kreditiranju te niza podzakonskih akata izdanih od strane HNB-a. U dijelu nadzornih aktivnosti obavljen je nadzor primjene odredbi zakona kojima se regulira područje zaštite potrošača. Nadzor je bio potaknut zaprimljenim prigovorima potrošača, kao i informacijama prikupljenima u različitim upitnicima. Analiza prakse pružatelja bankovnih usluga poslužila je kao podloga za osmišljavanje novih, odnosno unaprjeđenje postojećih propisa. Istodobno, nastavljene su brojne druge aktivnosti usmjerenе na unaprjeđenje kvalitete zaštite potrošača i razvoj dobrih praksi kod pružatelja bankovnih i finansijskih usluga.

Prigovori potrošača – fizičkih osoba korisnika bankovnih i finansijskih usluga kreditnih institucija

Zakonom o kreditnim institucijama propisana je mogućnost podnošenja obavijesti o prigovoru središnjoj banci, i to u slučaju kada potrošač nije zadovoljan odgovorom dobivenim od kreditne institucije vezano uz prigovor koji joj je prethodno uputio. Zaprimljeni prigovori uzimaju se u obzir pri redovnim nadzornim aktivnostima kreditnih institucija, tijekom kojih se, među ostalim, provjerava i zakonitost postupanja kreditnih institucija u kontekstu primjene propisa kojima se regulira zaštita potrošača. Osim toga, ovisno o samom predmetu prigovora, HNB je potrošaču odgovarao izravno ili se tražilo od kreditnih institucija na koje se pojedini prigovor odnosio da se očituju svojim klijentima na prosljeđene prigovore uz obvezu da preslike očitovanja dostave i u HNB. Pritom se u pravilu očitovanje kreditne institucije tražilo kod

onih prigovora koji su izravno povezani s bilateralnim ugovornim odnosima između potrošača i kreditne institucije.

U tijeku 2017. godine u HNB su zaprimljena ukupno 604 prigovora potrošača – korisnika bankovnih i finansijskih usluga. Najveći broj zaprimljenih prigovora odnosi se na visinu te primjenu naknada za prijevremenu otplatu dugovanja te način provođenja prodaje potraživanja od strane banaka kao i na način odvijanja komunikacije s potrošačima nakon provedene prodaje. Ostali prigovori odnosili su se uglavnom na loše poslovne prakse kreditnih institucija u dijelu kašnjenja u dostavljanju pisanih obavijesti, neadekvatnoj komunikaciji s potrošačima s problemima u otplati dugovanja, nedostatnim informacijama prije ugovaranja usluga i sl.

Usto, HNB je u 2017. godini nastavio s polugodišnjim prikupljanjem statističkih podataka o vrstama i broju prigovora koje potrošači dostavljaju kreditnim institucijama. Ti se podaci analiziraju u odnosu na podatke iz prethodnog razdoblja, kao i u odnosu na broj i vrstu prigovora na pojedinu kreditnu instituciju, a koji su izravno zaprimljeni u HNB. Pritom se posebno prati trend kretanja broja prigovora ovisno o području poslovanja kreditne institucije na koju se prigovori odnose. Tako se u slučaju znatnijeg povećanja broja prigovora u odnosu na prethodna razdoblja provode detaljnija ispitivanja vezano uz razloge, a ovisno o tim rezultatima definiraju se daljnje aktivnosti HNB-a prema kreditnoj instituciji u smislu otklanjanja konkretnog uzroka (preporuke HNB-a, poduzimanje supervizorskih mjera, izmjena i dopuna važećih propisa ili izrada novih).

Nadzor primjene zakona iz područja zaštite potrošača koji su u nadležnosti HNB-a

U sklopu svojih redovitih nadzornih aktivnosti vezano uz primjenu regulative iz područja zaštite potrošača, a koje imaju za cilj osiguravanje zakonitosti postupanja institucija iz svoje nadležnosti, HNB je, zbog utvrđenih nezakonitosti kod jedne kreditne institucije, u 2017. godini izdao dva zapisnika na temelju kojih su pokrenuti prekršajni postupci.

Davanje mišljenja vezano uz važeće propise i priprema novih propisa iz područja zaštite potrošača

U cilju osiguravanja ujednačene primjene važećih propisa, i u 2017. godini nastavljena je praksa davanja mišljenja i odgovora na upite vezane uz pojedine odredbe važećih propisa kojima se regulira zaštita potrošača i čiju primjenu nadzire HNB.

S obzirom na to da predstavnici HNB-a sudjeluju u radu institucija i tijela Europske unije tijekom pripreme propisa i odluka iz djelokruga rada središnjih banaka, sudjeluju – među ostalim – i u radu EBA-e.

Slijedom Smjernica o sustavima nadzora i upravljanja proizvodima namijenjenih potrošačima, koje je u 2016. godini objavila EBA, a koje se primjenjuju od 3. siječnja 2017., HNB je održao radionicu s predstavnicima kreditnih institucija, na kojoj se raspravljalo o postojećoj razini usklađenosti institucija sa zahtjevima iz Smjernica, tj. postojećim dobrim i lošim praksama koje su utvrđene na temelju odgovora na upitnik koji je HNB uputio kreditnim institucijama, elementima budućeg nadzora primjene ovih smjernica kao i o svim otvorenim pitanjima o kojima se vezano uz predmetne zahtjeve raspravlja i na europskoj razini u okviru usklađivanja nadzornih aktivnosti koje provodi EBA. HNB je također izvjestio kreditne institucije o objavljivanju Smjernica o politikama i praksama primitaka povezanima s ponudom i prodajom proizvoda i usluga namijenjenih potrošačima i obvezi njihove primjene od 13. siječnja 2018. Vezano uz zahtjeve iz Smjernica, HNB je uputio kreditnim institucijama i upitnik, na temelju kojega se došlo do saznanja o postojećim praksama koje kreditne institucije primjenjuju pri nagrađivanju svojega prodajnog osoblja te će to biti jedan od elemenata za dodatne aktivnost koje će HNB poduzimati na ovom području.

Usto, a radi usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Europske unije, HNB je tijekom 2017. godine sudjelovao u izradi nacrtta prijedloga Zakona o stambenom potrošačkom kreditiranju, koji je stupio na snagu u listopadu 2017. godine, a njegova primjena u velikom dijelu ovisi o donošenju niza podzakonskih akata, od kojih je tijekom 2017. HNB donio i objavio njih pet, i to sljedeće:

1. Odluka o potrebnim znanjima i stručnosti osoblja kreditnih institucija i kreditnih posrednika te o zahtjevima i postupku izdavanja odobrenja za pružanje usluga kreditnog posredovanja (NN, br. 107/2017.), kojom su propisani zahtjevi u vezi sa znanjem i stručnošću koje mora ispunjavati osoblje kreditne institucije i kreditnog posrednika, a koje je zaposleno na poslovima osmišljavanja, ponude ili odobravanja stambenih potrošačkih kredita te pružanju savjetodavnih usluga. Također su propisani i uvjeti koje mora ispunjavati kreditni posrednik za dobivanje odobrenja za pružanje usluga kreditnog posredovanja, izdavanje i sadržaj potvrde o posjedovanju znanja i stručnosti kao i postupak te dokumentacija potrebna za izdavanje odobrenja za pružanje usluga kreditnog posredovanja.
2. Odluka o registru kreditnih posrednika (NN, br. 107/2017.), koja propisuje način vođenja i sadržaj registra kreditnih posrednika. S tim u vezi, subjekti su upisa u registar vezani kreditni posrednici sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koji od HNB-a dobiju odobrenje za pružanje usluga kreditnog posredovanja za stambene potrošačke kredite i kreditni posrednici koji od nadležnog tijela druge države članice dobiju odobrenje za pružanje usluga kreditnog posredovanja ili savjetodavnih usluga, a koji na području Republike Hrvatske pružaju usluge kreditnog posredovanja neposredno ili putem podružnice.
3. Odluka o obavlješćivanju o prekograničnom pružanju usluga kreditnog posrednika (NN, br. 107/2017.), kojom se regulira način obavlješćivanja nadležnog tijela države članice domaćina i propisuju podaci koje tim tijelima dostavlja HNB u vezi s kreditnim posrednikom iz Republike Hrvatske, a koji namjerava pružati usluge kreditnog posredovanja u drugoj državi članici. Također je uređen i način postupanja HNB-a s obavijesti o putovnici zaprimljenoj od nadležnog tijela matične države članice te sadržaj i oblik obrazaca putem kojih se dostavljaju podaci nadležnim tijelima država članica domaćina od strane nadležnih tijela matične države članice.
4. Odluka o sadržaju i obliku u kojem se potrošaču daju informacije prije ugovaranja pojedine bankovne usluge (NN, br. 107/2017.), kojom je uvedena nova obveza za kreditne institucije i kreditne posrednike da potrošaču osiguraju personalizirane informacije koje su mu potrebne za

usporedbu ugovora o stambenom potrošačkom kreditu koji su dostupni na tržištu, procjenu njihovih učinaka i donošenje informirane odluke o tome hoće li sklopiti ugovor o stambenom potrošačkom kreditu.

Personalizirane informacije uručuju se potrošačima u obliku Europskoga standardiziranoga informativnog obrasca (engl. ESIS), koji su kreditne institucije i kreditni posrednici dužni popuniti u skladu s uputama sadržanima u Odluci.

Imajući na umu važnost predugovornih informacija koje se daju potrošačima, Odlukom se također proširila obveza davanja personaliziranih informacija i na ostale vrste kredita prije njihova ugovaranja, i to primjenom istog obrasca ESIS. Kao dopuna informacijama iz ESIS-a, ovom Odlukom također su propisani izgled i sadržaj otplatnog plana za kredite, a u kojem se prikazuju iznosi koje potrošač treba platiti te učestalost tih uplata i/ili isplata. Usto, Odluka također uvodi obvezu navođenja imena i prezimena potrošača te datuma izrade na obrascu u kojemu se potrošaču daju informacije prije ugovaranja depozita.

5. Odluka o dodatnim kriterijima za procjenu kreditne sposobnosti potrošača te provođenju postupka naplate dospjelih neplaćenih obveza i dobrovoljne namire (NN, br. 107/2017.), kojom su propisani dodatni zahtjevi u vezi s upravljanjem kreditnim rizicima kod stambenih potrošačkih kredita, a koji su povezani s procjenom kreditne sposobnosti potrošača te minimalne mjere koje je kreditna institucija dužna ponuditi potrošačima u cilju postizanja dogovora u vezi s naplatom potraživanja. Također se Odlukom propisuju i mјere koje kreditna institucija poduzima za vrijeme trajanja ovršnog postupka kao i razumne i opravdane mјere koje poduzima u svrhu olakšanja otplate dugovanja potrošaču i drugim sudionicima kreditnog odnosa ako je dug i nadalje nepodmiren nakon okončanja ovršnog postupka.

U listopadu 2017. stupio je na snagu Zakon o stambenom potrošačkom kreditiranju, a HNB je donio pet podzakonskih akata o kojima u velikom dijelu ovisi njegova primjena.

U cilju usklađivanja s MCD-om, a na temelju ovlasti navedenih u Zakonu o kreditnim institucijama, HNB je donio i novu Odluku o efektivnoj kamatnoj stopi (NN, br. 105/2017.), u kojoj je propisana metodologija za izračun efektivne

kamatne stope, te su na taj način u cijelosti implementirani prilozi I i II MCD-a. Metodologija izračuna efektivne kamatne stope osnovni je preduvjet međusobne usporedivosti troška pojedinih proizvoda u različitim institucijama te je ujedno i zaštita koja se pruža hrvatskim građanima s obzirom na propisanu maksimalnu efektivnu kamatnu stopu u potrošačkim kreditima, čime je to područje potpuno uskladeno s najnovijim promjenama u europskoj regulativi.

Metodologija izračuna efektivne kamatne stope osnovni je preduvjet međusobne usporedivosti troška pojedinih proizvoda u različitim institucijama te je ujedno i zaštita koja se pruža hrvatskim građanima s obzirom na propisanu maksimalnu efektivnu kamatnu stopu u potrošačkim kreditima.

U okviru ostalih aktivnosti vezanih uz unaprjeđenje pravnog okvira u 2017. godini, u prijedlogu izmjena i dopuna Zakona o kreditnim institucijama predložene su i odgovarajuće izmjene članaka od 300. do 312., kojima se regulira područje zaštite potrošača u kreditnim institucijama, a predložene izmjene i dopune primarno su motivirane potrebom usklađivanja postojećih odredbi s odredbama drugih zakona kojima se reguliraju pojedina područja potrošačkoga kreditiranja.

Međuinstitucionalna suradnja

Osim u radu institucija i radnih tijela Europske unije, predstavnici HNB-a sudjelovali su u aktivnostima Regionalne radne grupe zemalja Jugoistočne Europe za finansijsku edukaciju djece i mladih, dok su na nacionalnoj razini sudjelovali u radu Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača osnovanog pri Ministarstvu gospodarstva, poduzetništva i obrta te u radu Operativne radne grupe zadužene za praćenje provedbe mjera i aktivnosti iz područja finansijske edukacije osnovane pri Ministarstvu financija.

Finansijska edukacija

Hrvatska narodna banka nastavila je i tijekom 2017. godine s edukativnim predavanjima za mlade. Za njih su održane prezentacije informativno-edukativnoga karaktera vezane uz bankarsko poslovanje, pri čemu je poseban naglasak stavljen na kvalitetno informiranje prije donošenja odluke o sklapanju

ugovornog odnosa s pojedinom kreditnom institucijom. Tako je ovakvim aktivnostima tijekom 2017. godine obuhvaćeno ukupno 837 učenika srednjih škola i studenata, a započelo se i s prezentacijama namijenjenima učenicima osnovnih škola te su u 2017. godini održane prezentacije za ukupno 107 učenika četvrtih i sedmih razreda osnovne škole. Hrvatska narodna banka, odnosno stručnjaci središnje banke, o njezinim su zadaćama i djelovanju održali izlaganja za ukupno oko 2700 učenika, studenata i nastavnika.

U edukativnim predavanjima za mlade naglašena je važnost kvalitetnog informiranja prije donošenja odluke o sklapanju ugovornog odnosa s pojedinom kreditnom institucijom.

Spomenuta edukativna predavanja održavala su se kontinuirano tijekom godine, a posebno intenzivno tijekom Svjetskoga i Europskog tjedna novca. U tom je tjednu HNB, u suradnji s članovima Hrvatskoga debatnog društva, nastavio i s praksom organiziranja debata, a tema debate održane 29. ožujka 2017. bila je "Završava li era gotovog novca?". Pobjedu je odnio tim koji se zalagao za korištenje gotovine.

Može se očekivati da će i opisana nastojanja HNB-a pridonijeti podizanju razine finansijske pismenosti mladih u Hrvatskoj. Istraživanje "Mjerenje finansijske pismenosti" u RH, koje su na temelju metodologije OECD-a u 2015. godini proveli HNB i Hrvatska agencija za nadzor finansijskih usluga (Hanfa), pokazalo je, naime, da su ispitanici do 19 godina ostvarili najlošiji rezultat kada je riječ o finansijskoj pismenosti.

HNB je također u nekoliko navrata objavljivao na svojoj internetskoj stranici informacije, upozorenja i pojašnjenja kako bi se povećala razina informiranosti i znanja potrošača.

Ostale aktivnosti

U cilju kvalitetnijeg informiranja potrošača HNB redovito ažurira tablicu s informacijama o aktualnoj ponudi kunskih kredita svih kreditnih institucija, koja je objavljena na njegovim internetskim stranicama pod nazivom "Informativna lista ponude kredita potrošačima". Tablica je u 2017. godini dopunjena podacima o kreditima s valutnom klauzulom u eurima i osnovnim podacima o visini i strukturi kamatne stope, ukupnim troškovima povezanimi s kreditom

[O nama](#) » [Zaštita potrošača](#) » [Informacije potrošačima](#) » [Bitne informacije](#) » [Informativna lista](#) » [Informativna lista ponude kredita potrošačima](#)

Informativna lista ponude kredita potrošačima

Ovaj dokument je objavljen 14.09.2017. | Ažuriran 01.06.2018.

Informativna lista obuhvaća aktualnu ponudu kredita u domaćoj valuti i kredita nominiranih u domaćoj valuti s valutnom klauzulom u eurima, namijenjenu potrošačima. Izrađuje se na temelju podataka za koje odgovaraju i koje Hrvatskoj narodnoj banici dostavljaju kreditne institucije na temelju Odluke o sadržaju i obliku u kojem se potrošaču daju informacije prije ugovaranja pojedine bankovne usluge (NN, br. 2/2015. i 73/2017.). U slučaju promjene neke od informacija navedenih u Informativnoj listi, kreditne institucije dužne su o tome održati izvještaj HNB, koji potom ažurira objavljenu Informativnu listu.

Informativna lista sadržava osnovne informacije o izabranim vrstama kredita kojima se potrošači najčešće konstisti le omogućuje usporedbu ponude svih kreditnih institucija. Kao pregled osnovnih informacija ona može pomoći u istraživanju tih ponuda i sužavanju izbora.

Razlike između aktualnih ponuda kreditnih institucija i podataka objavljenih u Informativnoj listi moguće su. Razlog je tome činjenica da kreditne institucije obično imaju i dodatne uvjete te različite modele koji se odnose na izabранe vrste kredita. Također, za konačnu ponudu kreditne institucije u smislu kreditnog posla s potrošačem važne su i informacije koje se dobivaju od samog potrošača.

Valuta	Vrsta kredita	Vrsta kamatne stope										
HRK	Cetovinski nenamjenski	Sve kamatne stope										
KREDITNA INSTITUCIJA	VARIJABLINE STOPE				FIKSNE STOPE				KOMBINIRANE STOPE			
	Najveći iznos	Najduži rok (mj.)	EKS (%)	Referentni parametar	Fiksna maržna (%)	Naknada do 2010. (%)	Najveći iznos	Najduži rok (mj.)	EKS (%)	Naknada do 2010. / nakon 2010. (%)	Najveći iznos	Najduži rok (mj.)
				Naziv Stopa (%)								
☒ Addiko Bank d.d.	Nema u ponudi					3,0	260.000,00	120	7,23	3,0 / 1,0	Nema u ponudi	
☒ Banka Kovanica d.d.	220.000,00	180	8,65	6MNRS1	0,71	6,99	4,0	Nema u ponudi		4,0 / 0,0	Nema u ponudi	
☒ BKS Bank AG, Glavna podružница Hrvatska	Nema u ponudi					0,0	Nema u ponudi			0,0 / 0,0	Nema u ponudi	
☒ Croatia banka d.d.	230.000,00	180	8,19	6MNRS2	0,51	7,28	2,5	230.000,00	120	7,96	2,5 / 0,0	Nema u ponudi

“Informativna lista ponude kredita potrošačima” na internetskoj stranici
Hrvatske narodne banke

izraženima visinom EKS-a, najvećem mogućem dostupnom iznosu kredita kao i najdužem mogućem roku otplate odabrane vrste kredita. Od rujna 2017. godine Informativna lista HNB-a dostupna je i putem aplikacije za mobilne telefone.

“Informativna lista ponude kredita potrošačima” dopunjena je u 2017. godini novim podacima, a od rujna 2017. godine dostupna je i putem aplikacije za mobilne telefone.

Usto, HNB je objavio i Preporuku za ublažavanje kamatnog i kamatno inducirano kreditnog rizika pri dugoročnom kreditiranju potrošača, kojom se kreditnim institucijama koje pružaju usluge kreditiranja potrošača, među

ostalom, preporučuje da svoju paletu kreditnih proizvoda dopune i ponudom kredita s fiksnom kamatnom stopom, uz minimiziranje popratnih troškova za potrošače. Ključni razlog za donošenje predmetnih preporuka proizašao je iz činjenice što je još uvjek evidentan znatan udio kredita potrošača ugovoren s promjenjivom kamatnom stopom, a s obzirom na niske vrijednosti ugovorenih parametara promjenjivosti kamatnih stopa konkretnim se preporukama nastojalo potaknuti kreditne institucije da svojim klijentima ublaže rizik kojim bi izvjesno mogli biti izloženi od trenutka kada vrijednosti ugovorenih parametara promjenjivosti počnu rasti i na taj način izravno dovoditi do povećanja financijskog opterećenja dužnika. Pritom se posebice vodilo računa o potrošačima iz nižih dohodovnih razreda, za koje je procijenjeno da bi ih manje povećanje postojećih obveza otplate ugovorenih kredita dovelo u finansijske poteškoće.

Stoga je osnovni cilj navedenih aktivnosti osiguravanje kvalitetnog pregleda informacija o kreditnoj ponudi banaka i pružanje mogućnosti potrošačima da svojim odabirom kredita ublaže kamatni i/ili valutni rizik kojemu bi mogli biti izloženi.

The screenshot shows the mHNB app interface. At the top, there's a blue header bar with icons for signal strength, battery level (72%), and time (14:52). Below it, the title "mHNB" is displayed next to a menu icon. A large white box contains the message "Dobro došli!" (Welcome!). Below this, another box says "Informativna lista ponude kredita" (Informative list of credit offers) with a descriptive text about the service. To the right of the descriptive text is a small arrow icon pointing right.

Aplikacija mHNB omogućuje potrošačima usporedbu kreditne ponude banaka

The screenshot shows a list of five bank offers. Each offer is presented in a separate card:

- Karlovačka banka d.d.**

EKS	6,57 %
Iznos do	225.000,00 HRK
Rok otplate do	120 mј.
- Splitska banka d.d.**

EKS	6,64 %
Iznos do	225.000,00 HRK
Rok otplate do	120 mј.
- OTP banka Hrvatska d.d.**

EKS	6,68 %
Iznos do	225.000,00 HRK
Rok otplate do	120 mј.
- Sberbank d.d.**

EKS	6,88 %
Iznos do	225.000,00 HRK
Rok otplate do	60 mј.
- Addiko Bank d.d.**

EKS	7,23 %
Iznos do	260.000,00 HRK
Rok otplate do	120 mј.

Platni promet

Platni promet je financijski krvotok svakoga gospodarstva. Stoga su sigurnost i efikasnost platnog prometa među osnovnim preduvjetima održivog razvoja. Sustav platnog prometa čine ovlašteni pružatelji platnih usluga, odgovarajuća platno-prometna infrastruktura, korisnici platnih usluga te regulatorni okvir kojim su propisani prava, obveze te uloga svakog od dionika. Hrvatska narodna banka upravitelj je i nadzornik ključnih platnih sustava, odnosno ima središnju ulogu u osiguravanju uvjeta za sigurno i efikasno odvijanje platnog prometa u Republici Hrvatskoj. Osim toga, HNB je nositelj aktivnosti povezanih s donošenjem i razvojem regulative kojom se uređuje platni promet te je pružatelj platnih usluga za Republiku Hrvatsku.

Regulativa iz područja platnog prometa

Nacionalna regulativa iz područja platnog prometa

U srpnju 2017. donesen je **Zakon o usporedivosti naknada, prebacivanju računa za plaćanje i pristupu osnovnom računu** (NN, br. 70/2017.), čime je u regulativu Republike Hrvatske prenesena Direktiva 2014/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o usporedivosti naknada povezanih s računima za plaćanje, prebacivanju računa za plaćanje i pristupu računima za plaćanje s osnovnim uslugama.

Primjenom Zakona postiže se, među ostalim, sljedeće:

- Povećava se razina zaštite potrošača pri ugovaranju i korištenju računa za plaćanje povećavanjem transparentnosti i usporedivosti naknada za usluge povezane s računom za plaćanje potrošača. Potrošačima se osigurava jednostavna i praktična mogućnost usporedbe ponuda različitih banaka i donošenja odluke o tome koji račun za plaćanje najbolje odgovara njihovim potrebama. Usporedni prikaz naknada povezanih s računom za plaćanje svih banaka bit će dostupan na stranici HNB-a od studenoga 2018.
- Olakšava se prebacivanje računa za plaćanje potrošača i usluga povezanih s računom za plaćanje iz jedne banke (“stare”) u drugu

(“novu”) banku u Republici Hrvatskoj. Usluga prebacivanja omogućuje potrošaču da dolaskom (samo) u “novu” banku, uz davanje suglasnosti za prebacivanje računa iz “stare” banke, ostvari brz i siguran postupak prebacivanja računa za plaćanje, bez prevelikoga administrativnog i finansijskog opterećenja.

- Osigurava se pravo potrošačima da otvore i rabe račun za plaćanje s osnovnim uslugama, s ciljem postizanja veće finansijske uključenosti i mobilnosti potrošača. Osnovne usluge uključuju gotovo sve najreprezentativnije odnosno najkorištenije platne usluge u Republici Hrvatskoj.
- Pravo na osnovni račun imaju svi potrošači sa zakonitim boravištem u Europskoj uniji. Za potrošače koji pripadaju socijalno osjetljivoj skupini Zakon propisuje gornji limit naknada za otvaranje i korištenje osnovnog računa.

U svrhu standardizirane primjene pojedinih odredaba Direktive 2014/92/EU u svim državama članicama Europske unije, Europska komisija je u siječnju 2018. donijela tri uredbe kojima se definiraju standardizirani pojmovi za najuobičajenije usluge povezane s računom za plaćanje i njihove definicije (ukupno osam na razini EU-a), standardizirani formati i zajednički simboli informativnog dokumenta te standardizirani formati i zajednički simboli izvješća o naknadama. Na osnovi spomenutih dokumenata i izvješća potrošač može jednostavno i pregledno usporediti naknade za najreprezentativnije usluge povezane s računom za plaćanje u različitim bankama u Republici Hrvatskoj te najmanje jednom godišnje biti, bez naknade, upoznat o svim naknadama i kamatama koje su mu obračunate u razdoblju od jedne godine. Na temelju spomenute uredbe koja definira standardizirane pojmove za najuobičajenije usluge povezane s računom za plaćanje Hrvatska narodna banka donijet će i pripadajući podzakonski akt.

Izrađeni su i nacrti prijedloga Zakona o platnom prometu i Zakona o električkom novcu, kojima se u nacionalno zakonodavstvo transponiraju odredbe Direktive (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ. Navedeni nacrti prijedloga

zakona osiguravaju povezanije i učinkovitije europsko tržište plaćanja, uvode nove platne usluge i nove pružatelje platnih usluga, unaprjeđuju pravila o zaštiti korisnika platnih usluga, osiguravaju veću sigurnost elektroničkih plaćanja, proširuju zahtjeve za licenciranje i registraciju novih pružatelja platnih usluga, definiraju višu razinu nadzora pri prekograničnom pružanju platnih usluga i izdavanju elektroničkog novca. Provedeno je javno savjetovanje sa zainteresiranim javnošću za oba prijedloga zakona i donošenje tih zakona očekuje se u drugom tromjesečju 2018.

Na temelju Direktive (EU) 2015/2366 Europska komisija je obvezna u 2018. godini donijeti niz uredbi koje imaju za cilj urediti višu razinu sigurnosnih mjera za pružatelje platnih usluga pri elektroničkim plaćanjima, ustroj jedinstvenoga elektroničkoga središnjeg registra Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo – EBA (sadržavat će podatke o svim licenciranim institucijama s područja EU-a), imenovanje središnje kontaktne točke za zastupnike licenciranih institucija za platni promet s područja drugih država članica u svrhu lakše komunikacije i suradnje između nadležnih tijela država članica.

Također, Europska komisija je u 2017. godini donijela Uredbu (EU) 2017/2055 o dopuni Direktive (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda o suradnji i razmjeni informacija između nadležnih tijela koje se odnose na ostvarivanje prava poslovnog nastana i slobodu pružanja usluga institucija za platni promet, a koja uređuje jedinstveno postupanje država članica pri suradnji i razmjeni informacija vezano uz prekogranično pružanje platnih usluga ili izdavanju elektroničkog novca.

Poslovanje ovlaštenih mjenjača

Na dan 31. prosinca 2017. u Republici Hrvatskoj bilo je ukupno 1290 ovlaštenih mjenjača kojima je HNB izdao odobrenje za obavljanje mjenjačkih poslova. Ovlašteni su mjenjači u 2017. godini otkupili od fizičkih osoba (potrošača) odnosno prodali fizičkim osobama stranu gotovinu u kunskoj protuvrijednosti od 30,23 mlrd. kuna, pri čemu se 22,00 mlrd. kuna odnosi na otkup. Najveći dio ukupnog prometa (87,12%) ovlašteni mjenjači ostvarili su u eurima.

U odnosu na godinu ranije, kunска protuvrijednost ukupnog prometa strane gotovine koju su ostvarili ovlašteni mjenjači veća je za 1,17 mlrd. kuna odnosno 4%, dok je udio eura u ukupnom prometu veći za 1,3 postotna boda (povećanje s 85,8% na 87,12%).

SEPA projekt u Republici Hrvatskoj

SEPA (engl. *Single Euro Payments Area*) jedinstveno je područje plaćanja u eurima, u kojemu je građanima, poslovnim subjektima i javnim tijelima omogućeno izvršavanje bezgotovinskih platnih transakcija u eurima primjenom jedinstvenih modela i postupaka koji se jednakom primjenjuju na cijelom SEPA području, a koje obuhvaća 28 zemalja članica EU-a, Island, Lihtenštajn, Norvešku, Švicarsku, Monako i San Marino.

U Republici Hrvatskoj uvedena su 6. lipnja 2016. ista poslovna pravila, operativne procedure i tehnički standardi prema kojima se izvršavaju SEPA kreditni transferi za platne transakcije kreditnih transfera¹⁹ u eurima i u kunama. Shema prema kojoj se izvršavaju kreditni transferi u kunama zove se – HRK SCT (Kunska SEPA Credit Transfer) shema, a shema prema kojoj se izvršavaju kreditni transferi u eurima zove se SCT (SEPA Credit Transfer) shema.

Uvođenje SEPA pravila nije utjecalo na način i oblik na koji naloge za plaćanje u kunama zadaju korisnici platnih usluga – građani, dok su poslovni subjekti prilagodili proces zadavanja zbrojnih naloga novom formatu. SEPA poslovnim subjektima pritom donosi brojne prednosti (mogućnost zaprimanja izvadaka računa za plaćanje u proširenom formatu s više podataka, mogućnost povezivanja unutarnjih sustava itd.).

Zahvaljujući uvođenju SEPA pravila pružatelji platnih usluga provode platne transakcije u kunama i u eurima putem jedinstvene sheme, na standardizirani način, što stvara preduvjete da se transakcije provode brzo, efikasno i jeftino.

¹⁹ Kreditni transfer jest platna transakcija koju inicira platitelj, i to bilo putem papirnatih obrazaca (na šalterima u poslovnicama banaka ili u institucijama/tvrtkama koje s bankama imaju ugovor o zaprimanju naloga za plaćanje), bilo putem internetskog ili mobilnog bankarstva. Iako se ova vrsta platne transakcije često kod potrošača (građana) uzima kao sinonim za nalog za plaćanje, stručni termin za ovu platnu transakciju jest kreditni transfer. Sama transakcija nema veze s pojmom "kredit", već dolazi od engleske riječi *credit transfer*, čime se podrazumijeva da je njime zadan prijenos u korist računa primatelja plaćanja (odobrenje računa primatelja plaćanja) na inicijativu platitelja.

Implementacijom SEPA pravila u potpunosti su stvoren tehnički i operativni preduvjeti za izvršenje platnih transakcija kreditnih transfera i u vrijeme nakon uvođenja eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj.

SEPA platne transakcije izravnog terećenja (HRK SDD shema)

Dana 5. lipnja 2017. u Republici Hrvatskoj uvedena je mogućnost provođenja izravnih terećenja u kunama u skladu sa SEPA pravilima. Shema u kojoj se te platne transakcije izvršavaju zove se HRK SDD shema.

Izravno terećenje jest tradicionalna platna usluga za terećenje transakcijskog računa platitelja, kada platnu transakciju inicira primatelj plaćanja na temelju suglasnosti koju je platitelj dao primatelju plaćanja. Primjer je takve platne usluge kada platitelj daje suglasnost primatelju plaćanja (npr. komunalnom poduzeću) da se tereti platiteljev račun u banci na temelju naloga primatelja plaćanja za iznos fakture izdane na temelju mjesecnog obračuna pruženih komunalnih usluga. Primatelj plaćanja inicira naloge za plaćanje pružene komunalne usluge na teret platiteljeva računa pod uvjetima iz suglasnosti. Uobičajeno se provodi samo u slučajevima kada i platitelj i primatelj plaćanja imaju račun u istoj banci, što često dovodi do situacije da primatelji plaćanja otvaraju račune u većem broju banaka.

Koristi su za primatelje plaćanja i platitelje pri SEPA izravnom terećenju brojne. Tako primatelj plaćanja inicira platnu transakciju preko svoje banke, bez obzira na to u kojoj banci platitelj ima otvoren račun, na osnovi suglasnosti za izravno terećenje koju mu je prethodno dao platitelj. Na taj način primatelju plaćanja je dovoljan ugovorni odnos samo s jednom bankom kod koje ima otvoren transakcijski račun. Također, suglasnost za SEPA izravno terećenje daje se na standardiziranom obrascu za sve primatelje plaćanja i za sve banke, što primatelju plaćanja omogućuje jednostavniju komunikaciju s klijentima, sigurnije i jednostavnije izvršenje i praćenje izvršenja izravnih terećenja te vođenje baza suglasnosti i upravljanje promjenama tih baza. Korisnicima platnih usluga – građanima (potrošačima) povećavaju se prava na način da imaju pravo u roku od osam tjedana od dana izvršenja platne transakcije na bezuvjetan povrat iznosa autoriziranog SEPA izravnog terećenja, imaju pravo ograničiti naplatu SEPA izravnog terećenja na teret svojeg računa na određeni iznos i vremenski okvir, mogu zatražiti zabranu izvršenja svih izravnih terećenja po nalogu jednog ili više primatelja plaćanja (tzv. "crna lista") te mogu zatražiti izvršenje SEPA izravnih terećenja na teret svojeg računa samo

po nalogu jednog ili više navedenih primatelja plaćanja (tzv. "bijela lista"). Implementacijom navedene platne usluge izravnog terećenja u kunama prema SEPA pravilima u potpunosti su stvoreni tehnički i operativni preduvjeti za izvršenje platnih transakcija izravnih terećenja i u vrijeme nakon uvođenja eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj.

Infrastruktura platnog prometa – platni sustavi

Infrastruktura platnog prometa sudionicima finansijskog sustava omogućuje podmirivanje finansijskih obveza pružanjem usluga obračuna i namire platnih transakcija na siguran i standardiziran način.

Platni sustavi kao infrastruktura platnog prometa ključna su komponenta svakoga finansijskog sustava s obzirom na to da pružaju usluge nužne za nesmetano i učinkovito funkcioniranje platnog prometa. Platni sustavi funkcioniraju na temelju zakonske regulative, operativnih procedura, poslovnih procesa te tehnoloških rješenja koja omogućuju prijenos novca između sudionika sustava. U Republici Hrvatskoj infrastrukturu platnog prometa čine četiri platna sustava: Hrvatski sustav velikih plaćanja (HSVP), Nacionalni klirinški sustav (NKS) te sustavi TARGET2-HR i EuroNKS. HNB je upravitelj sustava HSVP i TARGET2-HR. HNB ima posebnu ulogu i obavlja nadzor nad sustavima NKS i EuroNKS, kojima je upravitelj Financijska agencija.

U nastavku je pregled prometa po broju i vrijednosti platnih transakcija u 2017. po platnim sustavima u Republici Hrvatskoj.

Hrvatski sustav velikih plaćanja (HSVP) je platni sustav za namiru platnih transakcija velikih iznosa u kunama između njegovih sudionika (banke, HNB i Središnje klirinško depozitarno društvo) u kojemu se platne transakcije namiruju u realnom vremenu na bruto načelu. Upravitelj HSVP-a je HNB. U HSVP-u se namiruju platne transakcije u svrhu provođenja mjera monetarne politike HNB-a, opskrbe banaka gotovim novcem, provođenja konačne namire drugih platnih sustava, provođenja transakcija povezanih sa sudjelovanjem na tržištu kapitala te ostale platne transakcije između sudionika sustava.

Nacionalni klirinški sustav (NKS) je platni sustav za multilateralni obračun po neto načelu većeg broja platnih transakcija kreditnog transfera u kunama relativno malih iznosa. Uz obradu platnih transakcija kreditnih transfera

Tablica 3. Platni sustavi u Republici Hrvatskoj – pregled prometa u 2017.

Naziv platnog sustava	Broj sudionika*	Broj platnih transakcija	Prosječan dnevni broj platnih transakcija	Vrijednost platnih transakcija (u mil. Kuna)	Prosječna dnevna vrijednost platnih transakcija (u mil. kuna)	Prosječna vrijednost jedne platne transakcije (u kunama)
				(u mil. eura)	(u mil. eura)	(u eurima)
Hrvatski sustav velikih plaćanja	29	428.350	1.707	2.744.900	10.936	6.408.079
Nacionalni klirinški sustav	28	182.286.682	726.242	837.016	3.335	4.592
TARGET2-HR	27	68.834	146.845	270	576	81.756
– nacionalne		13.482	13.585	53	53	27.545
– prekogranične		55.352	133.260	217	523	54.211
EuroNKS	25	631.649	1.901.225	2.477	7.456	8.508
– nacionalne		52.419	52.419	206	206	1.948
– prekogranične		579.230	1.848.806	2.271	7.250	6.560

* Iskazan je na dan 31. 12. 2017.

Napomena: Prosječan dnevni broj i prosječna dnevna vrijednost platnih transakcija izračunati su na bazi broja radnih dana u 2017.: u HSVP-u i NKS-u 251, a u sustavima TARGET2-HR 255 i EuroNKS 255.

IZVOR: HNB

prema nacionalnoj shemi koja je usklađena sa SEPA standardima, NKS je od 5. lipnja 2017. započeo i s obradom platnih transakcija izravnih terećenja prema nacionalnoj shemi koja je usklađena sa SEPA standardima. Upravitelj NKS-a je Financijska agencija, a HNB ima posebnu ulogu agenta za namiru NKS-a s obzirom na to da se namira obračuna iz NKS-a provodi u HSVP-u.

TARGET2-HR je komponenta TARGET2²⁰ platnog sustava koji služi za namiru platnih transakcija velikih iznosa u eurima u realnom vremenu na bruto načelu, a sastoji se od nacionalnih komponenata kojima upravljaju središnje banke zemalja članica Europske unije s jedinstvenom tehničkom platformom koja nudi svim svojim sudionicima istu razinu usluge. Upravitelj sustava TARGET2-HR je HNB.

EuroNKS je platni sustav koji obrađuje platne transakcije SEPA kreditnih transfera u eurima relativno manjih iznosa. Upravitelj EuroNKS-a je Financijska agencija.

20 Engl. *Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer System*

HNB ima posebnu ulogu agenta za namiru EuroNKS-a s obzirom na to da se namira obračuna iz EuroNKS-a provodi u sustavu TARGET2-HR.

Statistička izvješća o podacima iz platnog prometa

Hrvatska narodna banka u skladu s Odlukom o obvezi dostavljanja podataka o platnom prometu i elektroničkom novcu (NN, br. 147/2013. i 16/2017.) od obveznika dostave podataka (banke, institucije za elektronički novac i institucije za platni promet) prikuplja, obrađuje i objavljuje statističke podatke iz područja platnog prometa.

U skladu s prikupljenim podacima izvještajni obveznici u Republici Hrvatskoj u 2017. godini poslovali su u 1.118 poslovnih jedinica, dok je na tržištu bilo ukupno prisutno 119.526 POS (EFTPOS) uređaja i 4.941 bankomat.

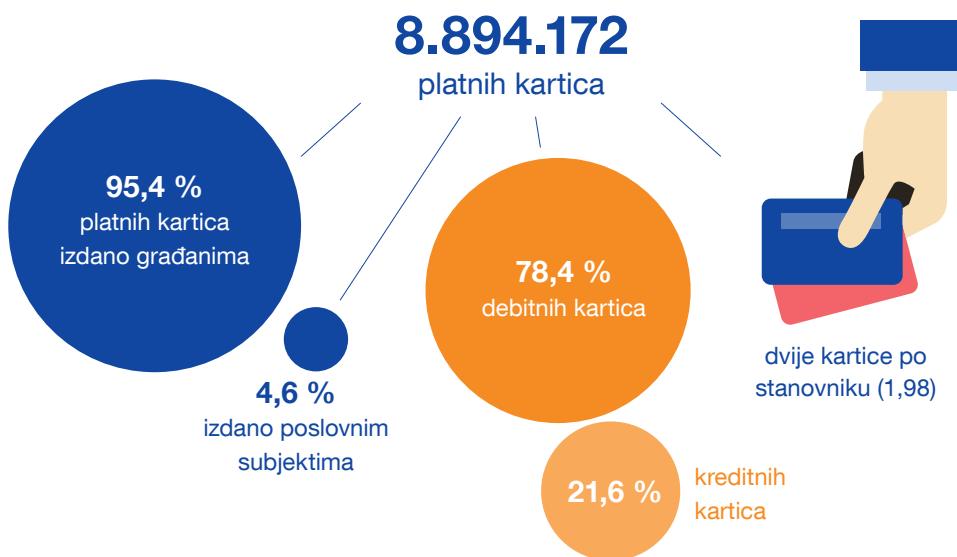
Na kraju 2017. godine građani (potrošači) i poslovni subjekti u bankama su imali ukupno 6.901.395 otvorenih transakcijskih računa. Od ukupnog broja otvorenih računa 94,58% otvorili su građani (potrošači), dok se ostatak od 5,42% odnosio na poslovne subjekte. Što se tiče dostupnosti korištenja platnih servisa po otvorenim računima, građani (potrošači) ugovorili su internetsko bankarstvo za 1.901.874 računa, dok je mobilno bankarstvo bilo ugovoreno za 1.415.137 računa. Poslovni subjekti imali su ugovoreno internetsko bankarstvo za 258.827 računa, a mobilno bankarstvo za 56.223 računa.

Kada se pogleda struktura korištenih kanala i načina zadavanja platnih transakcija, vidimo da su se građani kao kanalom zadavanja platnih transakcija u 2017. godini najčešće koristili šalterom, i to 33% u broju i 40% u vrijednosti ukupnih zadanih platnih transakcija. Drugi najzastupljeniji kanal je internetsko bankarstvo sa 17% u broju i 21% u vrijednosti ukupnih transakcija, dok je treći kanal mobilno bankarstvo s 15% i u broju i u vrijednosti ukupnih zadanih platnih transakcija. Međutim, *on line* kanali (internetsko i mobilno bankarstvo) postaju sve zastupljeniji u odnosu na druge kanale, pa je tako njihov zajednički udio 2017. u usporedbi sa 2016. narastao za 2% u broju i 3% u vrijednosti transakcija te pokazuje trend očekivanog rasta i u budućnosti. Isto tako, u okviru *on line* kanala primjetan je rast mobilnog kao i pad internetskog bankarstva. Naime, mobilnim je bankarstvom prošle godine u odnosu na 2016. zadano 48% više u broju i 51% više u vrijednosti transakcija,

dok je internetskim bankarstvom prošle godine u odnosu na 2016. zadano 7% manje u broju i 2% manje u vrijednosti transakcija. Razlog slabijega korištenja internetskog bankarstva leži u sve većoj popularnosti i prihvaćenosti mobilnog bankarstva kao kanala zadavanja transakcija, čime to bankarstvo preuzima dio prometa izvršenoga kanalom internetskog bankarstva.

PLATNI PROMET - Kartice

Na dan 31. prosinca 2017. na području Republike Hrvatske u optjecaju je ukupno evidentirano

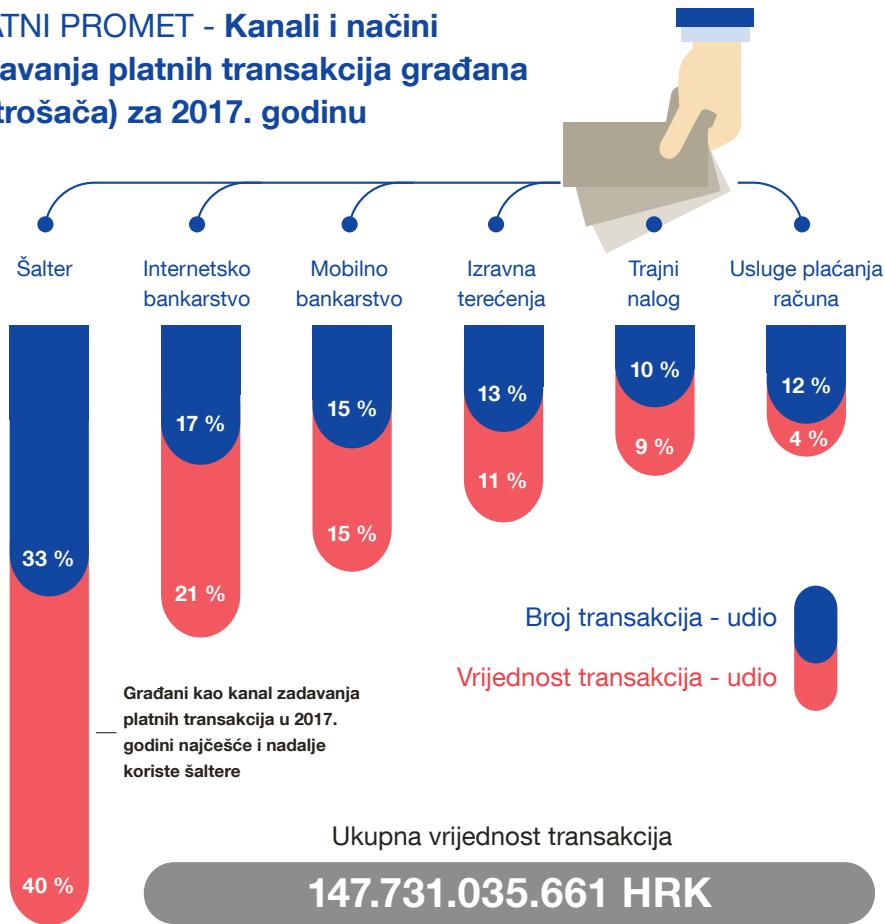

Glede načina zadavanja platnih transakcija poslovnih subjekata zamjetno je da oni uvelike preferiraju elektronički u odnosu na papirni način zadavanja naloga. Tako je od svih zadanih platnih transakcija u 2017. godini njih 89% u broju transakcija i čak 94% u vrijednosti zadano elektronički. Najzastupljeniji kanal zadavanja transakcija je internetsko bankarstvo, dok se mobilnim bankarstvom još uvijek manje koristi, iako je prisutan trend rasta. Tako je u 2017. godini u odnosu na 2016. putem kanala mobilnog bankarstva zadano 50% više u broju i 59% više u vrijednosti transakcija. Ipak, apsolutni iznosi zadanih transakcija putem mobilnog bankarstva i nadalje su relativno mali.

Na dan 31. prosinca 2017. na području Republike Hrvatske u optjecaju su ukupno evidentirane 8.894.172²¹ platne kartice. Pritom je 95,4% platnih

21 Uključene su korištene, nekorištene i blokirane platne kartice u optjecaju.

PLATNI PROMET - Kanali i načini zadavanja platnih transakcija građana (potrošača) za 2017. godinu

kartica izdano građanima (potrošačima), a 4,6% poslovnim subjektima, što iznosi 1,98 kartica po stanovniku. Od ukupnog broja kartica njih 3.858.583, odnosno 43,4%, nije korišteno niti jednom u proteklih godinu dana. Što se tiče vrste platnih kartica, najzastupljenije su debitne kartice, koje su činile 78,4% ukupnog broja kartica. Vezano uz tehnološki razvoj kartica i njihovih funkcionalnosti, u posljednje vrijeme svjedoci smo i intenzivnog uvođenja beskontaktne tehnologije. Tako se u nekoliko posljednjih godina u Republici Hrvatskoj nastavio snažan trend izdavanja beskontaktnih kartica te se njihov broj u 2017. u odnosu na 2016. povećao za 6,6%. Na dan 31. prosinca 2017. na tržištu Republike Hrvatske bile su izdane 2.116.254 beskontaktne platne kartice ili 23,8% ukupno izdanih platnih kartica. Iako do zamjene kontaktnih kartica novima koje sadržavaju beskontaktnu tehnologiju dolazi po isteku roka važeњa, nova tehnologija uvodi se i zbog sve veće težnje korisnika za jednostavnijim i bržim načinima plaćanja.

Tablica 4. Kanali i načini zadavanja platnih transakcija građana (potrošača) za 2017. godinu

Kanal/način	Broj transakcija	Udio	Vrijednost transakcija (u kunama)	Udio
Šalter*	67.553.633	33	59.413.920.377	40
Internetsko bankarstvo	35.568.613	17	31.223.528.009	21
Mobilno bankarstvo	31.089.636	15	21.630.852.640	15
Izravna terećenja	26.736.403	13	16.726.281.213	11
Trajni nalog	21.346.227	10	13.253.214.226	9
Usluga plaćanja računa	24.642.794	12	5.483.239.196	4
Ukupno	206.937.306	100	147.731.035.661	100

* Papirni nalozi za plaćanje zadani na šalterima kreditnih institucija ili drugih osoba koje na osnovi ugovora rade u ime i za račun kreditnih institucija (npr. Fina, HP i sl.)

IZVOR: HNB

Detaljniji pregled i analiza podataka prikupljenih u okviru statistike platnog prometa objavljeni su na internetskim stranicama Hrvatske narodne banke, u dvjema publikacijama: *Platne kartice i kartične transakcije* i *Platne transakcije i računi*, kao i u *Izvještaju o bezgotovinskim platnim transakcijama u Republici Hrvatskoj*.

Poslovanje trezora

Jedna od zadaća Hrvatske narodne banke jest i osiguranje neometane opskrbe potrebnom količinom gotovog novca u Republici Hrvatskoj. S time u vezi, HNB se brine o planiranju proizvodnje gotovog novca, dopremi, pohrani, obradi i organizaciji distribucije gotovog novca, njegovoj zaštiti od krivotvorenja te uništavanju neprikladnoga gotovog novca te upravlja logističkim i strateškim pričuvama gotovog novca. Osim toga, HNB definira i standarde koji se primjenjuju u obradi gotovog novca kod drugih institucija, s ciljem osiguranja kvalitete gotovog novca u optjecaju u skladu s potrebama javnosti.

Izdavanje i opskrba gotovog novca

Izdavanje novčanica i kovanog novca te opskrba novčanicama i optjecajnim kovanim novcem na teritoriju Republike Hrvatske među osnovnim su zadacima HNB-a. Opskrba banaka gotovim novcem podrazumijeva provedbu aktivnosti kojima je cilj osiguranje dovoljne količine gotovog novca za banke i njihove klijente (potrošače i poslovne subjekte), a uređena je Odlukom o opskrbi banaka gotovim novcem. Organizirana je putem osam gotovinskih centara, kojima su pokriveni svi dijelovi Republike Hrvatske.

Stanje i kretanje gotovog novca u optjecaju

Trend rasta stanja gotovog novca u optjecaju nastavlja se kontinuirano od 2011. godine te je na dan 31. prosinca 2017. u optjecaju bilo 25,6 mlrd. kuna, što je porast od 13,8% u odnosu na kraj 2016. godine. Pod optjecajem se smatra količina gotovog novca izvan HNB-a i gotovinskih centara umanjena za količinu gotovog novca u blagajnama banaka.

Kada optjecaju pridodamo stanja u blagajnama i trezorima banaka, na dan 31. prosinca 2017. bilo je 226,6 mil. komada novčanica u vrijednosti od 30,3 mlrd. kuna. U usporedbi sa stanjem na kraju 2016. tijekom 2017. količina novčanica izvan HNB-a i gotovinskih centara povećala se za 10,7%, dok se njihova ukupna vrijednost povećala za 13,8%. Izvan HNB-a i gotovinskih centara u 2017. najviše su bile zastupljene novčanice u apoenima od 200 kuna (udio od 32,3%) i od 10 kuna (udio od 20,5%), čija je ukupna vrijednost iznosila 15,1

mlrd. kuna ili 49,9% ukupne vrijednosti novčanica te godine.

Apoenom od 200 kuna banke se najviše koriste pri isplati putem bankomata, što je rezultiralo velikom zastupljenosti tog apoena u strukturi novčanica izvan HNB-a i gotovinskih centara.

Među kovanim novcem količinski je najviše bio zastupljen apoen od 10 lipa (536,8 mil. komada, što čini 23,4% ukupne količine kovanog novca izvan HNB-a i gotovinskih centara), dok je vrijednosno najviše bio zastupljen apoen od 5 kuna (u iznosu od 524,1 mil. kuna, što čini 37,1% ukupne vrijednosti kovanog novca izvan HNB-a i gotovinskih centara).

Izdavanje prigodnoga kovanog novca i numizmatičkih kompleta

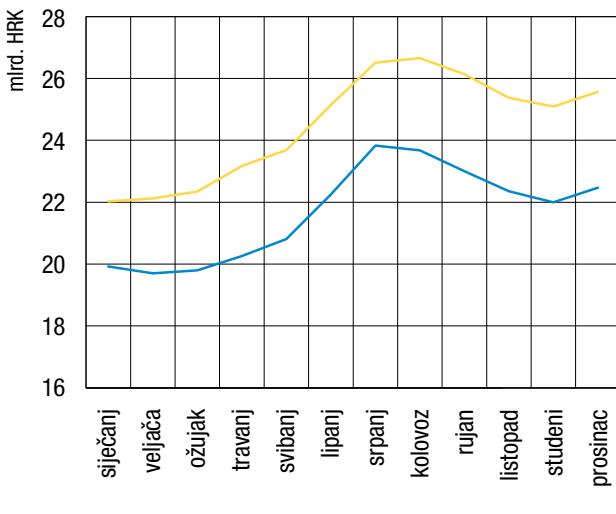
Tijekom 2017. HNB je izdao prigodni optjecajni kovani novac od 25 kuna povodom obilježavanja 25. obljetnice primanja Republike Hrvatske u Ujedinjene narode, 22. svibnja 1992. – 22. svibnja 2017.

Lice i naličje prigodnoga optjecajnoga kovanog novca od 25 kuna

Također, HNB je izdao i numizmatički komplet optjecajnoga kovanog novca Republike Hrvatske kune i lipa s godinom izdanja 2017., koji sadržava sve apoene kovanog novca.

Slika 17. Gotov novac u optjecaju na kraju razdoblja

IZVOR: HNB

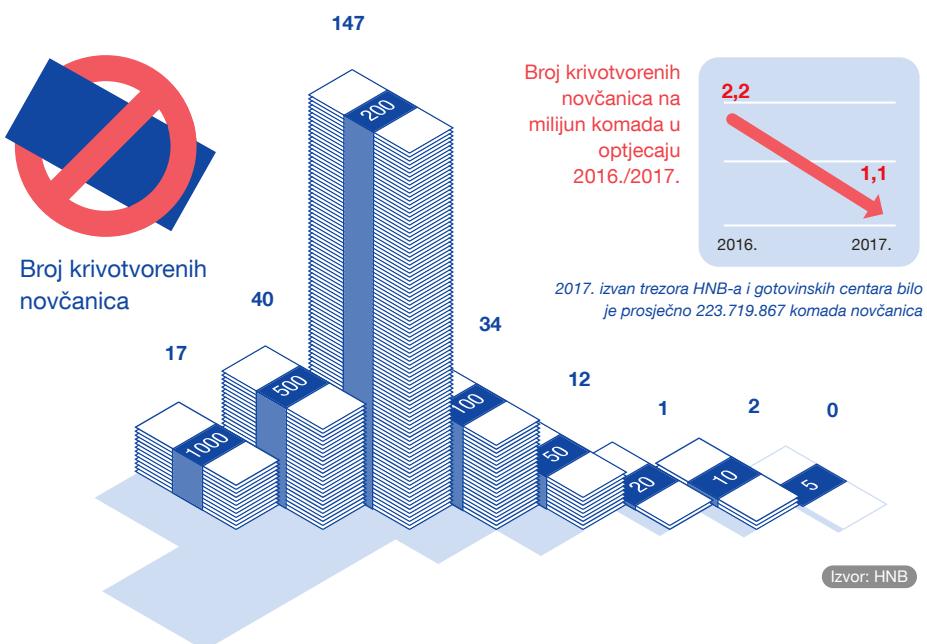
Povlačenje gotovog novca

HNB povlači novčanice i kovani novac koji su postali neprikladni za promet te ih zamjenjuje prikladnima. Tijekom 2017. ukupno je obrađeno 27,7 mil. komada neprikladnih novčanica, od čega je 98,2% ili 27,2 mil. komada uništeno, jer novčanice svojom kakvoćom nisu zadovoljile utvrđene kriterije za daljnju upotrebu u optjecaju. Također, iz obrađene količine novčanica, 67.954 komada ili 0,2% izdvojeno je kao oštećeno te će kasnije biti uništeno.

Krivotvorene novčanice i kovani novac i njihovo suzbijanje

Tijekom 2017. registrirana su ukupno 253 komada krivotvorenih novčanica kuna u ukupnoj vrijednosti od 70.440,00 kuna. U usporedbi s 2016. broj registriranih krivotvorina kuna smanjen je za 41,8%. Uvezši u obzir da je tijekom 2017. izvan trezora HNB-a i gotovinskih centara bilo prosječno 223.719.867 komada novčanica, na milijun komada novčanica kuna u optjecaju registrirana je 1,1 krivotvorena novčanica, a u 2016. godini u optjecaju su registrirane 2,2 krivotvorene novčanice.

Registrirane krivotvorine novčanica kuna u 2017. po apoenima

Tablica 5. Registrirane krivotvorine novčanica kuna u 2017. po apoenima

Apoeni	1000	500	200	100	50	20	10	5	Ukupno
Komadi	17	40	147	34	12	1	2	0	253
Udio	6,7	15,8	58,1	13,4	4,8	0,4	0,8	0,0	100,0

IZVOR: HNB

U usporedbi s 2016. godinom, kada je bilo registrirano osam primjeraka krivotvorenoga kovanog novca kune, tijekom 2017. registrirana su samo četiri primjerka, i to apoena od 5 kuna.

Glede stranih valuta, ukupno je bilo registrirano 898 komada krivotvorina, od čega je najviše, 785 komada, krivotvorenih novčanica eura. Zatim slijede krivotvorene novčanice američkog dolara s 88 primjeraka, dok ostatak od 25 komada čine krivotvorene novčanice švicarskog franka i funte sterlinga.

Kod registriranih krivotvorenih novčanica eura evidentno je smanjenje za 112 komada ili 12,5%. Tijekom 2017. registrirana su 124 primjerka krivotvorenoga kovanog novca eura (106 komada u apoenu od 2 eura i 18 komada u apoenu od 1 eura). U odnosu na 2016. evidentno je smanjenje za 80 komada odnosno za 64,9% za registrirani krivotvoreni kovani novac eura.

Hrvatska narodna banka kontinuirano provodi Nacionalni program za obuku zaposlenika banaka i finansijskih institucija za postupak provjere autentičnosti novčanica i kovanog novca. Tijekom 2017. ukupno je održano 17 specijalističkih obuka kojima su obuhvaćena ukupno 273 zaposlenika banaka, institucija specijaliziranih za poslovanje s gotovim novcem i trgovačkog sektora.

Međunarodni odnosi

Predstavnici Hrvatske narodne banke sudjelovali su tijekom 2017. u radu odbora i radnih skupina Europskog sustava središnjih banaka, Europskog sustava financijskog nadzora, Vijeća Europske unije i Europske komisije. Zahvaljujući provedenoj fiskalnoj konsolidaciji Hrvatska je u lipnju 2017. izšla iz procedure pri prekomjernom manjku, a u novom ciklusu koordinacije ekonomskih politika u EU-u utvrđeno je da u hrvatskom gospodarstvu i dalje postoje prekomjerne makroekonomske neravnoteže, unatoč određenom napretku u uklanjanju njihovih uzroka.

Kvota Republike Hrvatske pri Međunarodnom monetarnom fondu u 2017. godini ostala je nepromijenjena (717,4 mil. SDR-a). Tijekom zaključenja konzultacija s Republikom Hrvatskom u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a za 2017. godinu Odbor izvršnih direktora MMF-a pozdravio je kontinuirani gospodarski oporavak Hrvatske i povoljne fiskalne rezultate te upozorio na potrebu ubrzanja strukturnih reforma. Nastavljena je suradnja HNB-a s Bankom za međunarodne namire (engl. *Bank for International Settlements*, BIS) i nizom drugih međunarodnih institucija.

Aktivnosti vezane uz članstvo u Europskoj uniji

Europski sustav središnjih banaka

Hrvatska narodna banka sastavni je dio Europskog sustava središnjih banaka (ESSB), a guverner HNB-a punopravni je član Općeg vijeća Europske središnje banke (ESB). Tijekom 2017. guverner je sudjelovao na četiri redovita sastanka Općeg vijeća, na kojima su se razmatrala makroekonomska, monetarna i financijska kretanja u EU-u, mjere monetarne politike i makroekonomske neravnoteže u državama članicama izvan europodručja te udovoljavanje središnjih banaka odredbama o zabrani monetarnog financiranja.

Predstavnici HNB-a sudjelovali su u radu 13 odbora ESSB-a, brojnih pododbora i radnih skupina, koji pružaju stručnu podršku Općem vijeću i drugim tijelima ESB-a nadležnim za odlučivanje. Putem pisanih konzultacija HNB je također sudjelovao u formuliraju mišljenja ESB-a o prijedlozima novih i izmjenama postojećih pravnih akata EU-a te zakonodavnih izmjena u pojedinim državama članicama.

Europski sustav finansijskog nadzora

Kao sudionik Europskog sustava finansijskog nadzora HNB je aktivno uključen u rad Europskog odbora za sistemske rizike (engl. *European Systemic Risk Board*, ESRB), tijela odgovornog za makroprudencijalni nadzor finansijskog sustava EU-a, i Europskoga nadzornog tijela za bankarstvo (engl. *European Banking Authority*, EBA).

Guverner HNB-a zajedno s viceguvernerom zaduženim za superviziju banaka sudjelovao je na redovitim tromjesečnim sastancima Općeg odbora ESRB-a, na kojima se raspravlja o sistemskim rizicima za finansijski sustav EU-a i koordiniraju aktivnosti u području makroprudencijalne politike. Na sastancima je ocijenjeno da se ukupna razina sistemskog rizika tijekom 2017. smanjila, i to zahvaljujući snažnom gospodarskom oporavku, smanjenju zaduženosti privatnog i javnog sektora te rastu profitabilnosti banaka. Članovi Općeg odbora složili su se da je rizik naglog povećanja kamatnih stopa i nadalje glavni sistemski rizik za finansijski sustav EU-a. Guverner je ujedno član Upravljačkog odbora koji priprema sastanke Općeg odbora i dogovara makroprudencijalne aktivnosti ESRB-a.

U okviru EBA-e, čiji je cilj osigurati djelotvorno i pravilno funkcioniranje bankarskog sektora u EU-u, stručnjaci HNB-a sudjelovali su u radu odbora i radnih tijela te institucije, a nadležni viceguverneri u radu Odbora supervizora i Sanacijskog odbora.

Vijeće EU-a i Europska komisija

Stručnjaci HNB-a bili su uključeni i u rad pripremnih tijela Vijeća EU-a i Europske komisije, najčešće zajedno s predstavnicima Ministarstva financija. Tijekom 2017. guverner i zamjenik guvernera sudjelovali su na neformalnim sastancima ministara financija, a imenovani viceguverneri bili su uključeni u rad Gospodarskog i finansijskog odbora (EFC) koji promiče koordinaciju ekonomskih politika. Sudjelovanjem u radu radnih tijela Vijeća EU-a za ekonomske i finansijske poslove HNB je bio aktivno uključen u pripremu stajališta Republike Hrvatske o temama vezanima uz područja iz nadležnosti središnjih banaka, poput poboljšanja kvalitete finansijskih usluga i funkcioniranja finansijskih tržišta te povećanja otpornosti finansijskog sustava EU-a.

Tijekom 2017. u Vijeću EU-a nastavljene su aktivnosti usmjerenе ka dovršetku uspostave bankovne unije te dalnjem razvoju unije tržišta kapitala. Nastavljeni

su pregovori o paketu mjera za smanjenje rizika u bankovnom sustavu, Europskom sustavu osiguranja depozita te rad na postizanju dogovora o uspostavi stalnoga zajedničkoga zaštitnog mehanizma kojim bi se koristilo u slučaju snažnih poremećaja u bankovnom sustavu, što je sada jedna od uloga Europskog mehanizma za stabilnost (engl. *European Stability Mechanism*, ESM). U prosincu 2017. Europska komisija predstavila je plan za produbljivanje europske ekonomske i monetarne unije, u kojem je, između ostalog, predložila osnivanje Europskoga monetarnog fonda kao pravnog sljednika ESM-a te posebnog instrumenta za konvergenciju za države članice koje su u postupku uvođenja eura.

Republika Hrvatska i koordinacija ekonomskih politika u Europskoj uniji

Tijekom Europskog semestra za 2017. godinu Vijeće EU-a donijelo je odluku o izlasku Hrvatske iz procedure pri prekomjernom manjku, nakon što je u prethodnoj godini manjak opće države smanjen na 0,9% BDP-a. U okviru koordinacije ekonomskih politika utvrđeno je također da u Hrvatskoj i dalje postoje prekomjerne makroekonomske neravnoteže, unatoč određenom napretku u uklanjanju njihovih uzroka. Nakon što je provedena detaljna analiza hrvatskoga gospodarstva, Europska je komisija u izvješću objavljenom u veljači 2017. kao ključne pokazatelje neravnoteža izdvojila visoke razine javnoga, privatnog i vanjskog duga i njihovu znatnu izloženost valutnom riziku, visoku razinu neto stanja međunarodnih ulaganja te visoku nezaposlenost, u kontekstu niskoga potencijalnog rasta. Što se tiče finansijskog sustava, navedeno je da je dobro kapitaliziran i likvidan te da se kvaliteta imovine banaka poboljšava zahvaljujući ubrzanoj prodaji loše imovine, no razina problematičnih plasmana i dalje se smatra visokom.

Europska je komisija ocijenila da je u većini područja obuhvaćenih posebnim preporukama Hrvatska ostvarila ograničen napredak. Prijedlozi mjera za ispravljanje makroekonomskih neravnoteža ugrađeni su u nove preporuke koje je Vijeće EU-a uputilo Hrvatskoj sredinom 2017. U studenome 2017., na početku ciklusa Europskog semestra za 2018. godinu, Europska je komisija odlučila da će se za Hrvatsku i još 11 država članica ponovno provesti detaljna analiza gospodarstva.

Ostale aktivnosti vezane uz Europsku uniju

Nakon odluke Ujedinjene Kraljevine o izlasku iz Europske unije započeli su pregovori o razdruživanju. Hrvatska narodna banka na nacionalnoj razini daje svoj doprinos u izradi analiza potencijalnih učinaka i rezultata pregovora u područjima iz svoje nadležnosti, a u okviru ESSB-a sudjeluje u radu radne skupine koja se bavi ocjenom gospodarskih i finansijskih implikacija razdruživanja.

Osim povremene bilateralne suradnje sa središnjim bankama zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u EU-u u obliku prenošenja znanja o pravnoj stečevini EU-a, HNB je 2017., kao član konzorcija institucija iz Njemačke, Nizozemske i Hrvatske, prvi put postao jedan od partnera u *twinning* projektu koji se financira sredstvima EU-a. Riječ je o projektu čiji je cilj pružiti podršku usklajivanju zakonodavnog okvira u području finansijskih usluga u Crnoj Gori.

HNB je nastavio suradnju i s predstavnicima središnjih banaka država članica EU-a, ESB-a te ostalih institucija i tijela EU-a. Izdvajati se može nekoliko posjeta HNB-u predstavnika stručnih službi Europske komisije i dvanaesti godišnji dijalog HNB-a i Austrijske narodne banke.

Međunarodni monetarni fond (MMF)

Republika Hrvatska zastupljena je u MMF-u preko Konstitutivne skupine kojom naizmjence predsjedaju Nizozemska i Belgija. Konstitutivna skupina ima ukupno 15 zemalja, to su: Armenija, Belgija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Cipar, Crna Gora, Gruzija, Hrvatska, Izrael, Luksemburg, Makedonija, Moldavija, Nizozemska, Rumunjska i Ukrajina. U aktualnom mandatu izvršni direktor je Anthony De Lannoy, belgijski predstavnik, a njegovi su zamjenici iz Nizozemske i Ukrajine. Republika Hrvatska imenuje svog predstavnika na mjesto savjetnika izvršnog direktora na dvije godine u četverogodišnjem razdoblju.

Konzultacije s Republikom Hrvatskom u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a za 2017. zaključene su početkom siječnja 2018. godine. Odbor izvršnih direktora MMF-a tom je prilikom pozdravio kontinuirani gospodarski oporavak Hrvatske i povoljne fiskalne rezultate. Ipak, s obzirom na to da domaći proizvod još nije dosegnuo razinu prije recesije, a dohodak po stanovniku i

Glavna direktorica MMF-a Christine Lagarde i guverner HNB-a Boris Vujčić odgovaraju na pitanja novinara na konferenciji "Ubrzavanje realne konvergencije u Središnjoj, Istočnoj i Jugoistočnoj Europi – uloga upravljanja i institucija"

nadalje je znatno niži od prosjeka EU-a, te s obzirom na razinu javnog duga, povišenu nezaposlenost i strukturne prepreke rastu, izvršni su direktori istaknuli potrebu za provođenjem politika i ubrzavanjem strukturnih reforma usmjerenih jačanju rasta i smanjivanju ranjivosti. Pohvalili su posvećenost fiskalnoj disciplini i primijetili da su posljednjih godina rezultati nadmašili očekivanja. Imajući na umu povoljnju cikličku poziciju, naglasili su potrebu za poboljšanjem strukture prihoda i rashoda. U tom su smislu podržali pojednostavnjivanje stopa PDV-a i namjeru uvođenja suvremenog poreza na nekretnine te ohrabrili vlasti da se odupru pritiscima za povećanje mase plaća i nejasno usmijerenih davanja. Istaknuli su i važnost provođenja reforma koje bi povećale učinkovitost pružanja javnih usluga te naglasili važnost ambicioznih reforma mirovinskog i zdravstvenog sustava. Izvršni direktori ustvrdili su da je monetarna politika primjereno akomodativna u okviru sidra deviznog tečaja te su ohrabrili HNB da nastavi provoditi takvu politiku sve dok su rizici za inflaciju i finansijsku stabilnost niski. Naglasili su da ambicija uvođenja eura povećava važnost nastavka provođenja reforma kako bi se što je više moguće povećale koristi od pridruživanja valutnoj uniji, uz istodobno povećanje sposobnosti gospodarstva da reagira na nepovoljne šokove. Pohvalili su HNB za konzervativne prudencijalne politike, koje su dosad pomogle bankama

da podnesu krizu Agrokora, naglasivši pritom da i dalje treba provoditi takve politike i pomni nadzor nad bankovnim sustavom. Istaknuli su da je potrebno nastaviti s nedavnim poboljšanjima stečajnog zakonodavstva, poboljšanjem poslovnog okružja te poboljšanjem produktivnosti i alokacije resursa.

Suradnja i razmjena mišljenja sa stručnjacima MMF-a ostvarena je u 2017. godini, osim u okviru Konzultacija u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a, i u okviru drugih skupova i konferencija. Osim uobičajenih posjeta izaslanstva Republike Hrvatske Washingtonu u povodu proljetnog zasjedanja Međunarodnoga monetarnog i financijskog odbora (engl. *International Monetary and Financial Committee*, IMFC) te Godišnje skupštine Odbora guvernera MMF-a i Svjetske banke, treba istaknuti konferenciju "Reaccelerating Convergence in Central, Eastern, and Southeastern Europe – The Role of Governance and Institutions", koja je u zajedničkoj organizaciji HNB-a i MMF-a održana u srpnju 2017. u Dubrovniku, uz sudjelovanje predstavnika 22 zemlje Srednje, Istočne i Jugoistočne Europe.

Hrvatska narodna banka je fiskalni agent Republike Hrvatske za MMF i depozitar MMF-a. Slijedom toga, HNB vodi depozitne račune MMF-a u RH te u ime i za račun RH podmiruje obveze na temelju članstva u MMF-u.

Kvota Republike Hrvatske pri MMF-u u 2017. ostala je nepromijenjena (717,4 mil. SDR-a), kao i njezina glasačka prava (0,171% ukupnih glasačkih prava).

Banka za međunarodne namire (BIS)

Guverner Hrvatske narodne banke i u 2017. je sudjelovao u radu redovitih sastanaka guvernera središnjih banaka članica BIS-a, na kojima se raspravlja o aktualnim temama središnjih banaka, međunarodnog bankarstva i financija. Osim toga, u lipnju 2017. sudjelovao je u radu Godišnje opće skupštine BIS-a na kojoj je usvojeno Godišnje izvješće BIS-a.

Suradnja s ostalim međunarodnim financijskim institucijama

Hrvatska narodna banka, u sklopu svoje nadležnosti, i u 2017. godini nastavila je surađivati s nizom drugih međunarodnih financijskih institucija i organizacija. Najveći dio te suradnje odnosio se na suradnju s multilateralnim razvojnim

bankama, čiji je član i Republika Hrvatska, poput Grupacije Svjetske banke, Europske banke za obnovu i razvoj te Europske investicijske banke.

Druga bečka inicijativa

Od listopada 2016. guverner HNB-a je predsjedavajući Upravljačkog odbora Druge bečke inicijative (Vienna 2.0 Initiative), kojoj je cilj pridonijeti očuvanju finansijske stabilnosti u zemljama Srednje, Istočne i Jugoistočne Europe kroz razmjenu iskustava i mišljenja ključnih dionika finansijskih sustava tih zemalja, i iz privatnog i iz javnog sektora. Riječ je o koordinaciji međunarodnih finansijskih institucija, nadzornih tijela matičnih zemalja i zemalja domaćina te najvećih bankarskih grupa koje posluju u toj regiji. Druga bečka inicijativa osnovana je na vrhuncu globalne finansijske krize radi sprječavanja naglog obrata u prekograničnom kretanju kapitala te se pokazala kao korisna platforma za suradnju nadzornih tijela radi boljeg prepoznavanja sistemskih rizika.

Strategija za uvođenje eura

Početkom 2017. Hrvatska narodna banka u suradnji s Vladom Republike Hrvatske započela je s izradom Strategije za uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj. Izrada strategije dovršena je u rujnu, a dokument je javnosti predstavljen na zajedničkoj konferenciji Vlade i HNB-a krajem listopada. Strategija je izazvala iznimski interes najšire javnosti i medija, kao i sveučilišne i gospodarske zajednice, te su nakon konferencije uslijedili stručni skupovi i predavanja s ciljem daljnog informiranja građana i poduzetnika o postupku i mogućim učincima uvođenja eura na hrvatsko gospodarstvo.

**EUEU
HR
O**

STRATEGIJA
UVODENJA
EURA U
HRVATSKOJ

DOKUMENTI PITANJA I OGOVORI SA SVIH STRANA PRESS KONTAKT

ORGANIZATORI:
Vlada Republike Hrvatske
Hrvatska narodna banka
Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta

PRIOPĆENJE

Koristi uvođenja eura veće od troškova, slažu se i gospodarstvenici

Uvođenje eura pozitivno bi se odrazilo i na turizam; 70 posto ukupnih prihoda od turizma i 60 posto ukupnih nocenja u Hrvatskoj dolazi iz europske [PROČITAJTE VIŠE](#)

VIDEO

EURO U HRVATSKOJ: KORISTI I TROŠKOVI
© Vlada Republike Hrvatske i Hrvatska narodna banka

Na stranici euro.hnb.hr građani mogu pronaći sve potrebne informacije o uvođenju eura

PROCES UVOĐENJA EURA

Kako država članica EU-a može uvesti euro

Koraci do uvođenja eura

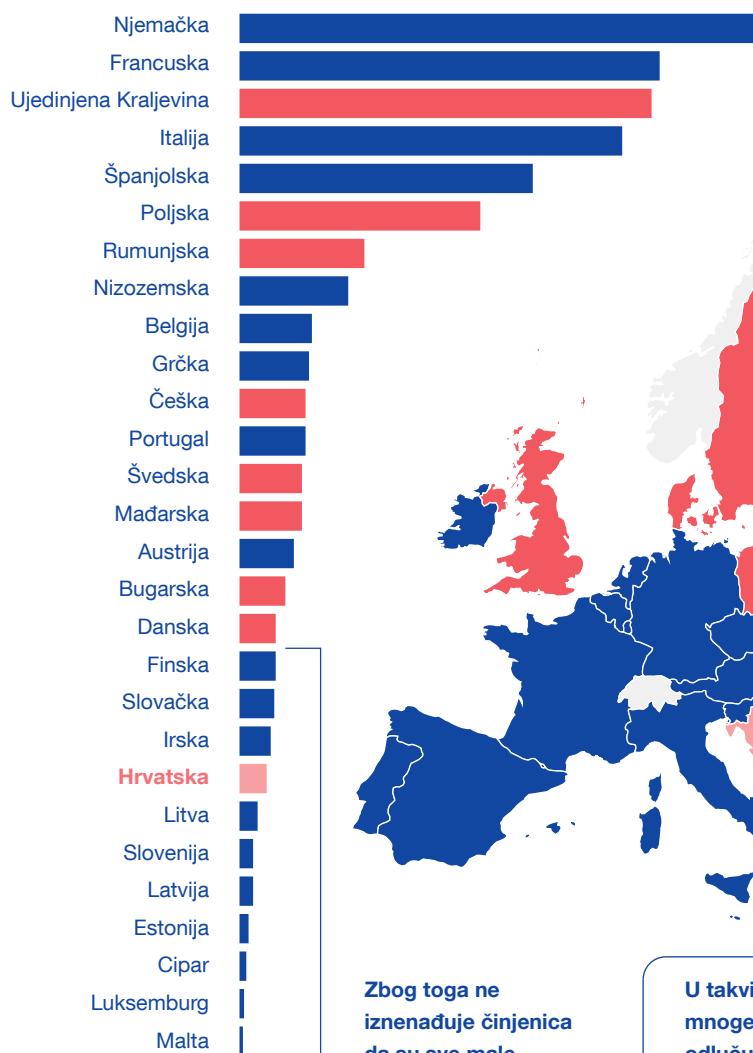

Hrvatska se pristupanjem Europskoj uniji obvezala da će u jednom trenutku u budućnosti, kada zadovolji sve za to propisane uvjete, domaću valutu zamijeniti eurom. Obveza uvođenja eura odnosi se i na sve ostale države članice EU-a, osim na Dansku i Ujedinjenu Kraljevinu.

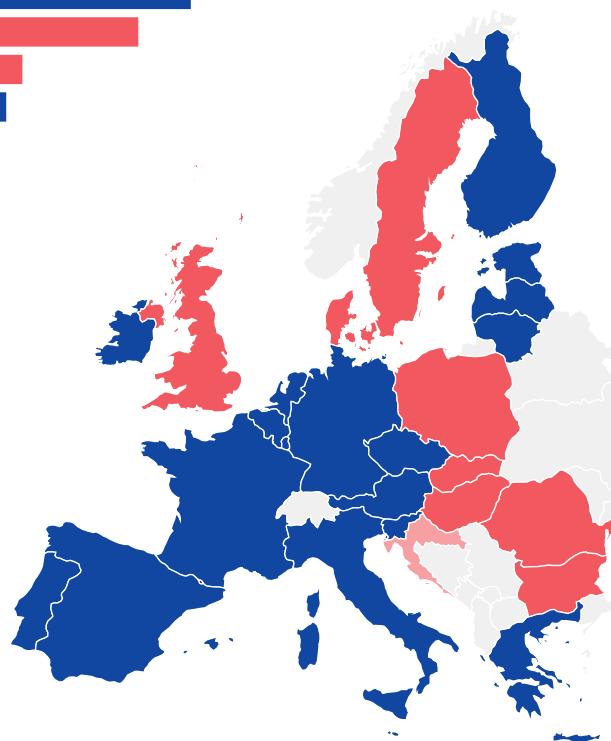
Hrvatskoj je u interesu što prije započeti postupak uvođenja eura – zaključak je strategije. On se temelji na detaljnoj analizi koristi i troškova uvođenja eura; pri izradi navedene analize u strategiji su uzeta u obzir specifična obilježja hrvatskoga gospodarstva, zbog kojih bi odnos koristi i troškova uvođenja eura mogao biti drugačiji nego što je bio slučaj u drugim državama. Primjerice, s obzirom na visoku euroiziranost hrvatskoga gospodarstva, ocijenjeno je da je za Hrvatsku uklanjanje valutnog rizika pojedinačno najznačajnija korist koja će proizići iz uvođenja eura. Suprotno tome, većina sadašnjih država članica europodručja prije uvođenja eura nije bila suočena s problemom euroizacije, pa tako uklanjanje valutnog rizika kod njih nije imalo presudnu ulogu. Kada je riječ o negativnim učincima uvođenja eura, u teoriji bi gubitak samostalne monetarne politike trebao biti najveći trošak odrikanja od vlastite valute. Međutim, kako je istaknuto u analizi, Hrvatska kao mala, otvorena i visokoeuroizirana država ni sada, dok još uvijek ima vlastitu valutu, ne može potpuno slobodno provoditi monetarnu i tečajnu politiku u svrhu upravljanja

ZAŠTO EURO

Države članice prema broju stanovnika i valutama koje koriste (u milijunima)

Izvor: Eurostat

Zbog toga ne iznenađuje činjenica da su sve male države članice EU-a požurile s uvođenjem eura.

U takvim se uvjetima mnoge male države odlučuju vezati svoju valutu uz neku od ključnih svjetskih valuta.

Hrvatska je malo i otvoreno gospodarstvo,...

... a upravo je takva znatno ranjivija na kapitalne tokove i promjene deviznog tečaja.

U razdobljima finansijskih kriza male države mogu doživjeti snažan odljev kapitala jer investitori u takvim uvjetima premještaju svoja sredstva u sigurnije destinacije i valute.

Snažniji odljev kapitala maloj državi može prouzročiti deprecijaciju tečaja, što može izazvati visoke troškove.

Osim toga, promjene deviznog tečaja u malim državama mogu imati snažan učinak na cijene jer se velik dio potrošačkih dobara uvozi iz inozemstva.

poslovnim ciklusom. U takvim uvjetima, prenošenjem ovlasti za vođenje monetarne politike na ESB Hrvatska u suštini neće izgubiti mnogo.

U strategiji je pojašnjen postupak uvođenja eura i kriteriji koje Hrvatska treba zadovoljiti. Prvi korak koji država članica treba učiniti ako želi uvesti euro jest

priključiti se tečajnom mehanizmu (engl. *Exchange Rate Mechanism II*, ERM II). U tečajnom mehanizmu država mora provesti najmanje dvije godine, a tijekom tog razdoblja devizni tečaj domaće valute prema euru mora biti vrlo stabilan. Uspješnim boravkom u tečajnom mehanizmu država ispunjava kriterij stabilnosti tečaja, a to je jedan od četiri kriterija nominalne konvergencije koje država treba zadovoljiti da bi mogla uvesti euro. Preostala tri kriterija odnose se na stabilnost cijena, održivost javnih financija i konvergenciju dugoročnih kamatnih stopa. Hrvatska je danas u stanju zadovoljiti sve navedene kriterije.

Strategija ne definira vremenski rok unutar kojeg bi trebalo doći do uvođenja eura. Iako su kriteriji za uvođenje eura jednostavni i jasno definirani, ukupno trajanje tog postupka nije moguće precizno predvidjeti. Problem je u tome što odluku o sudjelovanju u tečajnom mehanizmu ne donosi država kandidatkinja samostalno, nego se s time moraju složiti i druge članice te institucije EU-a. Dinamika postupka uvođenja eura tako će uvelike ovisiti o tome koliko će vremena Hrvatskoj trebati da pridobije podršku svojih europskih partnera.

Hrvatska će i nakon uvođenja eura na raspolaganju imati brojne instrumente ekonomске politike. Iako će izgubiti pravo na samostalno vođenje monetarne politike, središnja banka zadržat će većinu ovlasti u području makroprudencijalne politike, čime će i nadalje štititi finansijsku stabilnost. Vlada će, s druge strane, moći i nadalje aktivno rabiti fiskalnu, strukturnu i dohodovnu politiku.

ISTINE I MITOVI O UČINCIMA EURA

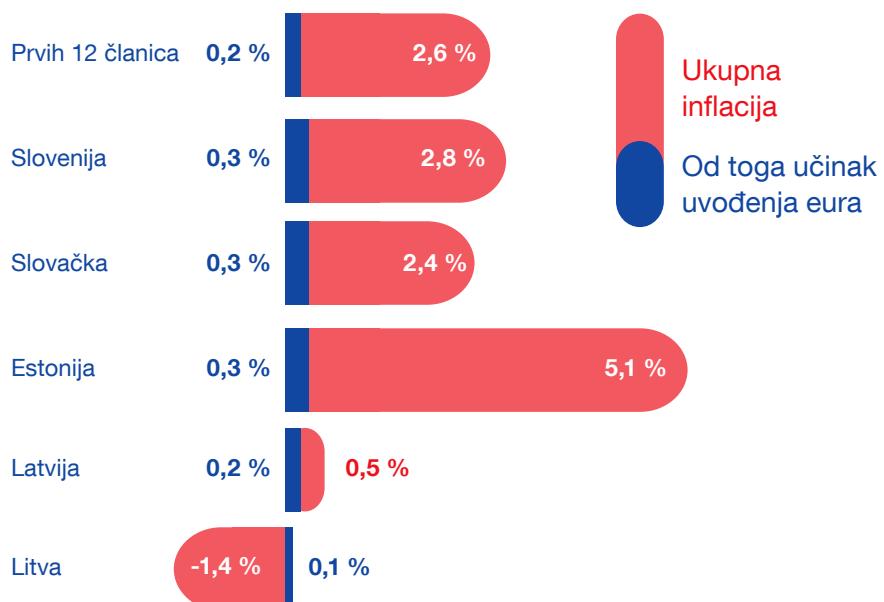
Više cijene

ISTINA

Učinak zamjene nacionalnih valuta u euro na rast potrošačkih cijena u pravilu je bio vrlo blag. U svakom slučaju, Vlada će veliku pozornost posvetiti zaštiti potrošača i poduzet će mjere kako bi spriječila moguće zloupotrebe pri zaokruživanju cijena u novoj valuti. Jedna od glavnih mjera bit će dvojno iskazivanje cijena.

Porast inflacije zbog uvođenja eura

(u postocima, u godini uvođenja eura)

Izvor: Eurostat; izračun HNB-a

ISTINE I MITOVI O UČINCIMA EURA

Gubitak nacionalnog identiteta

ISTINA

Kad Hrvatska uvede euro kao službenu valutu, koristit će novčanice eura koje su iste na cijelom europodručju te će proizvesti i staviti u optjecaj kovanice eura koje će na tzv. nacionalnoj strani imati hrvatska nacionalna obilježja. Na taj će način diljem europodručja kolati "hrvatske" eurokovance. Stoga će se, kada euro zamjeni kunu, simboli hrvatskoga nacionalnog identiteta naći na kovanicama zajedničke europske valute i time pridonositi promicanju našeg identiteta i u drugim državama.

Ljudski resursi

Cilj upravljanja ljudskim resursima u Hrvatskoj narodnoj banci jest privući, odabratи, razvijati i zadržati stručnjake različitih profila koji će svojim profesionalnim pristupom poslu, svojim znanjima, vještinama i sposobnostima te visokom razinom predanosti pridonijeti ostvarivanju poslovnih ciljeva HNB-a. U 2017. godini nastavljen je rad na organizacijskom dizajnu odnosno opisima poslova, ukupno je 525 zaposlenika pohađalo različite vrste edukacija i uveden je Etički kodeks.

Definiranje poslova i organizacijski dizajn

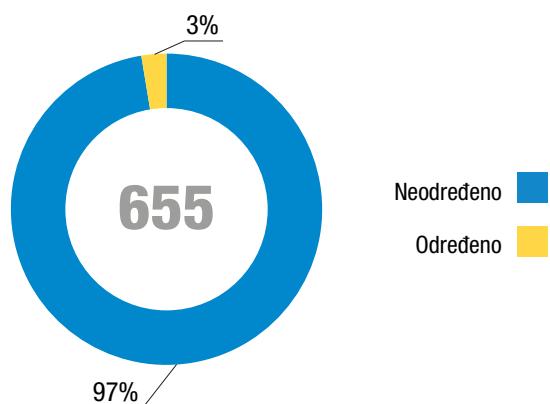
U proteklom razdoblju poduzete su aktivnosti na izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjem ustroju, s ciljem optimiziranja organizacijske strukture i procesa te analiziranja i oblikovanja poslova u Direkciji za ekonomске analize i Direkciji trezora. Također, nastavilo se revidiranje opisa poslova na razini organizacijskih jedinica kako bi se stvorila podloga za pristup koji bi omogućio lakšu prilagodbu zahtjevima poslovnih funkcija i njihovim poslovnim potrebama te kako bi se osiguralo lakše upravljanje promjenama u području definiranja poslova i organizacijskog dizajna.

Zapošljavanje i radni odnosi

Na dan 31. prosinca 2017. Hrvatska narodna banka imala je 655 zaposlenika, što je za 1% više u odnosu na kraj 2016. godine. Od toga je 638 zaposlenika bilo zaposленo na neodređeno, a 17 na određeno vrijeme.

Od ukupnog broja zaposlenih u Hrvatskoj narodnoj banci većina je žena (434 ili 66%). Hrvatska narodna banka jedna je od rijetkih središnjih banaka u ESSB-u koja u strukturi zaposlenih po spolu ima veći udio žena, a one u visokom postotku sudjeluju i u visokom i srednjem menadžmentu te na analitičkim i istraživačkim pozicijama.

Slika 18. Radni status zaposlenih

IZVOR: HNB

Hrvatska narodna banka ima dobru zastupljenost žena.

Prosječna je dob zaposlenika 46 godina, a prosječni ukupni radni staž zaposlenika iznosi 22 godine. Prosjek godina radnog iskustva u Banci manji je i iznosi 16 godina.

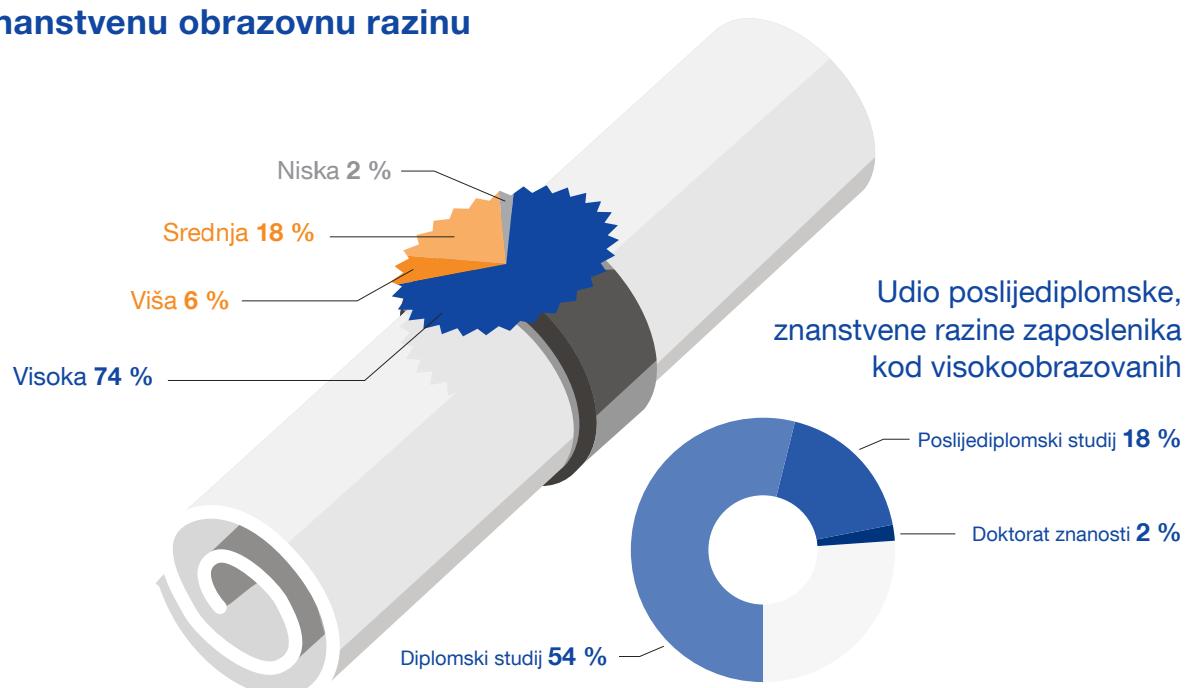
Novozaposleno je 29 osoba, od kojih većina ima visoku obrazovnu razinu.

Tijekom 2017. Hrvatska narodna banka zaposlila je ukupno 29 novih zaposlenika. Najviše novozaposlenih ekonomski je struke, a zatim informatičke i pravne.

Najveći broj novozaposlenih primljen je na suradničke i pripravničke poslove; na direktorsku poziciju zaposlena je jedna osoba.

Sporazumnim prekidom ugovora o radu tijekom 2017. iz HNB-a je otišlo dvanaest osoba, a isti broj zaposlenika otišao je u mirovinu.

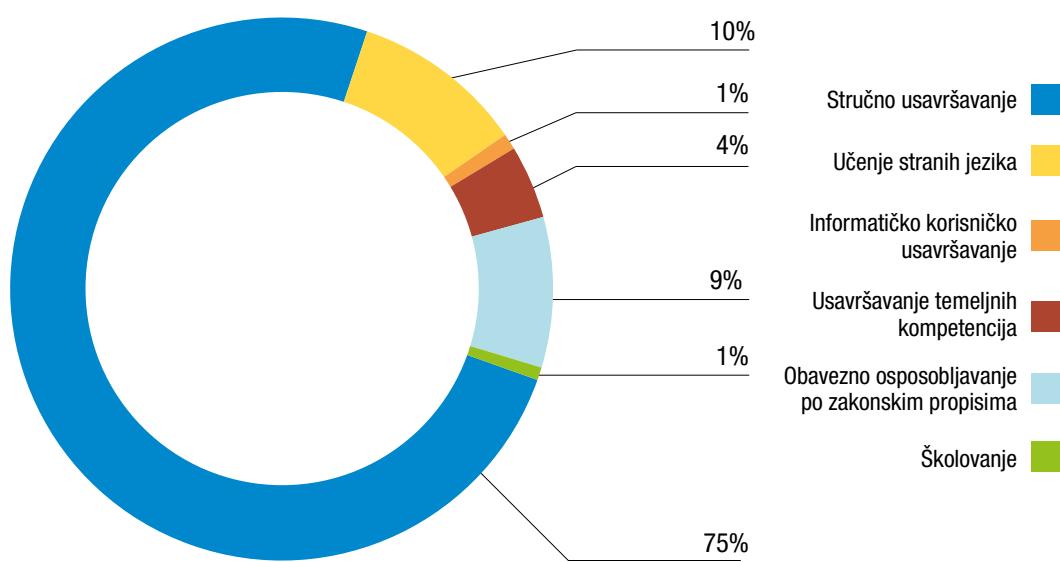
Velik udio visokoobrazovanih ima poslijediplomsku, znanstvenu obrazovnu razinu

Razvoj zaposlenih

U različitim oblicima razvojnih aktivnosti tijekom 2017. sudjelovalo je ukupno 525 sudionika, što je u odnosu na 2016. značajan porast od približno 20%.

Slika 20. Razvoj zaposlenika po vrsti obrazovanja

IZVOR: HNB

Najveći udio realiziranih sudjelovanja polaznika odnosi se na obrazovne programe stručnog usavršavanja (75%), pretežito u zemlji, potom programe učenja stranih jezika (10%), uglavnom poslovnoga i bankarskoga engleskog jezika i tečajeve osposobljavanja prema zakonskim propisima (9%). Preostalih 6% odnosi se na ostala sudjelovanja u programima namijenjenima usavršavanju i razvoju kompetencija (suradnje, orijentiranosti na rezultat i vođenja), školovanjima (poslijediplomskim i dodiplomskim) te u najmanjoj mjeri informatičkim korisničkim tečajevima.

Primjetan je porast sudjelovanja u obrazovnim programima.

Zaposlenici Banke najčešće su sudjelovali u obrazovnim programima u zemlji iz područja računovodstva, platnog prometa, tržišta novca, pranja novca i pravnih pitanja. U inozemstvu najviše sudjelovanja u obrazovnim programima realizirano je iz područja makroekonomskih tema, tema upravljanja rizicima,

provođenja monetarne politike, supervizije banaka te finansijskih tržišta i također platnog prometa. Prosječan broj dana stručnog usavršavanja u 2017. po zaposleniku iznosio je dva dana, a gleda li se broj dana po polazniku, tri dana.

Banka kontinuirano ulaže u profesionalni rast i razvoj svojih zaposlenika.

I tijekom 2017. zaposlenici HNB-a bili su aktivno uključeni u razna događanja te su sudjelovali u odborima i pripadajućim podstrukturama ESSB-a; primjetan je bio porast interesa zaposlenika za stručne programe u organizaciji ESSB-a osobito iz područja prava, kontrolinga i statistike.

Za sve zainteresirane zaposlenike pred kraj 2017. održano je predavanje, praćeno zanimljivom i poučnom prezentacijom o stresu na radu (i u vezi s radom), različitim vrstama stresa te kako ga prevenirati. Tom su prilikom zaposlenici mogli osvijestiti važnost ravnoteže između poslovne i privatne strane života, a dobili su i uvid u to kako stres utječe na međuljudske odnose, radnu klimu i ostvarivanje poslovnih ciljeva. Zanimanje za tematiku bilo je veliko te zaposlenici očekuju i nastavak edukacije, poželjno popraćene praktičnim vježbama.

S obzirom na specifične poslovne potrebe, tijekom 2017. održane su i interne radionice iz područja razvoja kompetencija. Na interaktivnim radionicama, kroz seriju prezentacija, individualnih i grupnih vježbi, primjenu raznih upitnika i analizu rezultata uz odgovarajuću raspravu, sudionici su bili potaknuti na osvještavanje međusobnih sličnosti i različitosti, odnosno na procese koji se zbivaju u poslovnoj komunikaciji i motivaciji za rad.

Stjecanje novih, učinkovitijih komunikacijskih tehnika i obrazaca te poznavanje i razumijevanje motiva koji osobu pokreću na akciju i čine da se posao obavlja profesionalno i da se s predanošću posveti radnom zadatku, najbolji je put ka uspješnom ostvarenju poslovnih ciljeva.

Novi Etički kodeks

Slijedom Etičkih pravila ponašanja koja je Hrvatska narodna banka donijela još 1999., u skladu s najboljom praksom Europskog sustava središnjih banaka, novi **Etički kodeks** HNB-a stupio je na snagu 1. siječnja 2017. Kodeks

sadržava skup načela koja posebno ističu vrijednosti Banke, a odnose se na visoku razinu integriteta i kompetencija zaposlenih, sigurnost, neovisnost, vjerodostojnost, transparentnost, odgovornost, djelotvornost i zajedništvo. Svrha je Kodeksa ostvarivanje pretpostavki za etičko postupanje i poslovno odgovorno ponašanje te promicanje vrijednosti organizacijske kulture. Načela ovoga Kodeksa primjenjuju se na sve zaposlenike Hrvatske narodne banke, uključujući dužnosnike.

Planira se dodjela studentskih stipendija

U 2017. u HNB-u se nastavio trend pojačanih aktivnosti povezanih s dinamikom zapošljavanja. Porast potražnje za ekspertima na tržištu rada, i u zemlji i u inozemstvu, odrazio se na privremene i trajne odlaske niza stručnjaka na rad kod drugog poslodavca. Također se nastavio trend smanjivanja broja prijavljenih kandidata na vanjske oglase.

Manji broj kandidata koji su odgovarali zahtjevima traženih poslova u određenom broju slučajeva rezultirao je poništenjem i potrebom za ponovnim objavljivanjem oglasa. Kao prijedlog odgovarajućih mjera u 2017. stvorena je podloga da se u HNB-u opet uvede praksa osiguranja budućih stručnjaka dodjelom stipendija polaznicima studija odgovarajućih profila potrebnih za rad u HNB-u. U 2017. nastavio se trend inicijative porasta iskazivanja interesa broja zaposlenica za rad na pola radnog vremena.

Mogućnosti koje rad u Hrvatskoj narodnoj banci pruža: stjecanje novih znanja i iskustava, rad među vrhunskim stručnjacima različitih profila i u samom HNB-u i u sklopu Europskog sustava središnjih banaka i ostalim međunarodnim financijskim institucijama, izazovan posao koji ima utjecaj na šire okružje, sudjelovanje u aktivnostima predlaganja i donošenja regulative iz područja u nadležnosti središnje banke, ulaganje u osobni i profesionalni razvoj, svakako je poslovna ponuda o kojoj HNB, s pomoću različitih kanala koji mu stoje na raspolaganju, namjerava intenzivno informirati šиру javnost kako bi se ubuduće kao poslodavac još bolje pozicionirao na tržištu rada u Hrvatskoj.

HRVATSKA NARODNA BANKA

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

za godinu koja je završila 31. prosinca 2017.

Sadržaj

Izvješće neovisnog revizora	123
Izvještaj o dobiti ili gubitku	126
Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti	127
Izvještaj o finansijskom položaju	128
Izvještaj o promjenama kapitala	129
Izvještaj o novčanim tokovima	130
Bilješke	131

Deloitte.

Deloitte d.o.o.
Zagreb Tower
Radnička cesta 80
10 000 Zagreb
Hrvatska
OIB: 11686457780

Tel: +385 (0) 1 2351 900
Fax: +385 (0) 1 2351 999
www.deloitte.com/hr

IZVJEŠĆE NEOVISNOG REVIZORA

Savjetu Hrvatske narodne banke

Mišljenje

Obavili smo reviziju finansijskih izvještaja Hrvatske narodne banke („Banka“), koji obuhvaćaju izvještaj o finansijskom položaju na 31. prosinca 2017., izvještaj o dobiti ili gubitku, izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o promjenama kapitala i izvještaj o novčanim tokovima za tada završenu godinu te bilješke uz finansijske izvještaje, uključujući i sažetak značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji fer prezentiraju, u svim značajnim odrednicama, finansijski položaj Banke na 31. prosinca 2017. i njezinu finansijsku uspješnost te njezine novčane tokove za tada završenu godinu u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja koje je usvojila Europska unija („MSFI“).

Osnova za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu sa Zakonom o reviziji i Međunarodnim revizijskim standardima („MRevS“). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u našem izvješću neovisnog revizora u odjeljku *Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja*. Neovisni smo od Banke u skladu s Kodeksom etike za profesionalne računovođe („IESBA Kodeks“) i ispunili smo naše etičke odgovornosti u skladu s IESBA Kodeksom. Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Ostala pitanja

Reviziju finansijskih izvještaja Banke za godinu koja je završila 31. prosinca 2016. obavio je drugi revizor, koji je u svom izvještaju od 31. ožujka 2017. izrazio mišljenje bez rezerve o finansijskim izvještajima koje je revidirao.

Društvo upisano u sudski registar Trgovačkog suda u Zagrebu: MBS 030022053; uplaćen temeljni kapital: 44.900,00 kuna; članovi uprave: Branislav Vrtačnik, Eric Daniel Olcott, Marina Tončetić, Juraj Moravek, Dražen Nirmčević and John Jozef H. Ploem; poslovna banka: Zagrebačka banka d.d., Trg bana Josipa Jelačića 10, 10 000 Zagreb, ř. račun/bank account no. 2360000-1101896313; SWIFT Code: ZABAHR2X IBAN: HR272360001101896313; Privredna banka Zagreb d.d., Radnička cesta 50, 10 000 Zagreb, ř. račun/bank account no. 2340009-1110098294; SWIFT Code: PBZGHR2X IBAN: HR3823400091110098294; Raiffeisenbank Austria d.d., Petrinjska 59, 10 000 Zagreb, ř. račun/bank account no. 2484008-1100240905; SWIFT Code: RZBHR2X IBAN: HR1024840081100240905.

Deloitte se odnosi na Deloitte Touche Tohmatsu Limited, pravnu osobu osnovanu sukladno pravu Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske (izvorno "UK private company limited by guarantee"), i mrežu njegovih članova, od kojih je svaki zaseban i samostalan pravni subjekt. Molimo posjetite www.deloitte.com/hr/o-nama za detaljni opis pravne strukture Deloitte Touche Tohmatsu Limited i njegovih tvrtki članica.

IZVJEŠĆE NEOVISNOG REVIZORA (NASTAVAK)

Odgovornosti Savjeta Hrvatske narodne banke

Savjet Hrvatske narodne banke je odgovoran za sastavljanje i fer prikaz financijskih izvještaja koji daju istinit i fer prikaz u skladu s MSFI-jevima, i za one interne kontrole za koje Savjet Hrvatske narodne banke odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja financijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške.

U sastavljanju financijskih izvještaja, Savjet Hrvatske narodne banke je odgovoran za procjenjivanje sposobnosti Banke da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem, objavljanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja.

Odgovornosti revizora za reviziju financijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li financijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške i izdati izvješće neovisnog revizora koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visoka razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prijevare ili pogreške i smatraju se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili skupno, utječu na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovi tih godišnjih financijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

- Prepoznajemo i procjenujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza financijskih izvještaja, zbog prijevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prijevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prijevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorene, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilazeњe internih kontrola.
- Stječemo razumijevanje internih kontrol relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u danim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrol Banke.
- Ocenjujemo primjerenoš korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorio Savjet Hrvatske narodne banke.

Deloitte.

IZVJEŠĆE NEOVISNOG REVIZORA (NASTAVAK)

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja (nastavak)

- Zaključujemo o primjerenosti korištene računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi Savjet Hrvatske narodne banke i, temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Banke da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtjeva da skrenemo pozornost u našem izvješću neovisnog revizora na povezane objave u finansijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg izvješća neovisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzrokovati da Banka prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenoj osnovi.
- Ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo sa Savjetom Hrvatske narodne banke u vezi s, između ostalih pitanja, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i onima u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama koji su otkriveni tijekom naše revizije.

Branislav Vrtačnik
Predsjednik Uprave

Deloitte d.o.o.

15. ožujka 2018. godine

Radnička cesta 80

10 000 Zagreb,

Republika Hrvatska

Vanja Vlak
Ovlašteni revizor

Yuri Sidorovich
Partner

IZVJEŠTAJ O DOBITI ILI GUBITKU

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	BILJEŠKA	2017.	2016.
Kamatni i srođni prihodi	3	692.031	660.076
Kamatni i srođni rashodi	4	(166.799)	(93.562)
NETO KAMATNI PRIHOD/(RASHOD)		525.232	566.514
Prihodi od naknada i provizija	5	49.578	49.028
Troškovi naknada i provizija		(19.240)	(18.356)
NETO PRIHOD/(RASHOD) OD NAKNADA I PROVIZIJA		30.338	30.672
Prihodi od dividenda		6.652	4.968
Neto rezultat od ulaganja – metoda udjela		1.792	836
Neto rezultat od finansijske imovine po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	6	(116.849)	(23.624)
Neto rezultat od finansijske imovine raspoložive za prodaju		–	67.734
Neto tečajne razlike	7	(2.658.690)	(278.788)
Ostali prihodi	8	6.324	23.196
PRIHOD OD POSLOVANJA		(2.205.201)	391.508
Troškovi poslovanja	9	(346.505)	(326.560)
(Povećanje)/smanjenje umanjenja vrijednosti i rezervacija	10	(2.525)	(22.835)
DOBIT/(GUBITAK)	32	(2.554.231)	42.113
– pokriveno iz općih pričuva / (raspoređeno u opće pričuve)		2.554.231	(8.423)
– raspoređeno u državni proračun		–	(33.690)

Bilješke na stranicama od 131. do 185. sastavni su dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O SVEOBUHVATNOJ DOBITI

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	BILJEŠKA	2017.	2016.
DOBIT/(GUBITAK)		(2.554.231)	42.113
OSTALA SVEOBUHVATNA DOBIT/(GUBITAK)		184.389	(62.624)
STAVKE KOJE SU PRENESENE ILI ĆE SE NAKNADNO PRENIJETI U DOBIT ILI GUBITAK		184.389	(62.624)
Dobici/(gubici) iz ponovnog mjerjenja finansijske imovine raspoložive za prodaju (MRS 39)		184.389	5.110
(Dobici)/gubici od finansijske imovine raspoložive za prodaju preneseni u dobit ili gubitak (MRS 39)		–	(67.734)
UKUPNA SVEOBUHVATNA DOBIT/(GUBITAK)		(2.369.842)	(20.511)

Bilješke na stranicama od 131. do 185. sastavni su dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM POLOŽAJU

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	BILJEŠKA	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
IMOVINA			
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	11	19.753.776	12.496.923
Depoziti kod drugih banaka	12	2.418.253	2.347.183
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	13	27.680.857	24.721.319
Krediti	14	1.265.448	54
Obratni repo ugovori	15	17.641.746	11.825.959
Ulaganja koja se drže do dospijeća	16	19.865.183	21.456.529
Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda	17	9.200.198	9.924.148
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	18	27.985.759	27.507.831
Ulaganja obračunata metodom udjela	19	22.033	22.083
Obračunate kamate i ostala imovina	20	8.459.221	4.099.969
Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina	21	584.297	590.670
UKUPNO IMOVINA		134.876.771	114.992.668
OBVEZE			
Novčanice i kovani novac u optjecaju	22	31.691.425	27.913.956
Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama	23	64.073.140	49.240.755
Repo ugovori	24	12.022.248	7.181.838
Obveze prema državi i državnim institucijama	25	2.949.012	3.370.118
Obveze prema Međunarodnome monetarnom fondu	26	9.179.443	9.900.065
Obračunate kamate i ostale obveze	27	705.590	760.181
UKUPNO OBVEZE		120.620.858	98.366.913
KAPITAL			
Temeljni kapital	28	2.500.000	2.500.000
Pričuve		11.755.913	14.125.755
UKUPNO KAPITAL		14.255.913	16.625.755
UKUPNO KAPITAL I OBVEZE		134.876.771	114.992.668

Financijske izvještaje prikazane na stranicama od 126. do 185. odobrili su dana 15. ožujka 2018.:

Direktor Direkcije računovodstva:

Mario Varović

Guverner:

Boris Vujčić

Bilješke na stranicama od 131. do 185. sastavni su dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA KAPITALA

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	TEMELJNI KAPITAL	OPĆE PRIČUVE	REZERA FER VRIJEDNOSTI ZA FINANCIJSKU IMOVINU RASPOLOŽIVU ZA PRODAJU	REVALORI-ZACIJSKE PRIČUVE ZA NEKRETNINE	UKUPNE PRIČUVE	DOBIT ILI GUBITAK	UKUPNO KAPITAL
STANJE 1. SIJEČNJA 2016.	2.500.000	13.835.610	–	344.346	14.179.956	–	16.679.956
Dobit ili gubitak	–	–	–	–	–	42.113	42.113
Ostala sveobuhvatna dobit	–	–	(62.624)	–	(62.624)	–	(62.624)
Ukupna sveobuhvatna dobit	–	–	(62.624)	–	(62.624)	42.113	(20.511)
Amortizacija revaloriziranih nekretnina	–	5.233	–	(5.233)	–	–	–
Raspodjela dobiti u opće pričuve	–	8.423	–	–	8.423	(8.423)	–
Raspodjela dobiti u državni proračun	–	–	–	–	–	(33.690)	(33.690)
STANJE 31. PROSINCA 2016. / 1. SIJEČNJA 2017.	2.500.000	13.849.266	(62.624)	339.113	14.125.755	–	16.625.755
Dobit ili gubitak	–	–	–	–	–	(2.554.231)	(2.554.231)
Ostala sveobuhvatna dobit	–	–	184.389	–	184.389	–	184.389
Ukupna sveobuhvatna dobit	–	–	184.389	–	184.389	(2.554.231)	(2.369.842)
Amortizacija revaloriziranih nekretnina	–	5.233	–	(5.233)	–	–	–
Pokrivanje gubitka iz općih pričuva	–	(2.554.231)	–	–	(2.554.231)	2.554.231	–
STANJE 31. PROSINCA 2017.	2.500.000	11.300.268	121.765	333.880	11.755.913	–	14.255.913

Bilješke na stranicama od 131. do 185. sastavni su dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	2017.	2016.
NOVČANI TOK OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Primljene kamate	847.583	952.824
Plaćene kamate	(172.801)	(103.282)
Primljene naknade i provizije	48.858	41.964
Plaćene naknade i provizije	(10.211)	(8.791)
Primljene dividende i udjeli u dobiti	8.494	4.968
Ostali primici	66.743	96.492
Plaćeni troškovi	(306.330)	(291.712)
	482.336	692.463
PROMJENE U POSLOVNIM SREDSTVIMA I OBVEZAMA		
Smanjenje/(povećanje) depozita i obratnih deviznih repo ugovora kod drugih banaka	(7.752.821)	19.183.937
Smanjenje/(povećanje) kredita i obratnih kunskih repo ugovora	(161.994)	(945.394)
Smanjenje/(povećanje) vrijednosnih papira koji se drže radi trgovanja	(3.998.648)	5.043.429
Smanjenje/(povećanje) sredstava povjerenih na upravljanje međunarodnim finansijskim institucijama	13.943	10.143
Smanjenje/(povećanje) vrijednosnih papira koji se drže do dospijeća	1.356.677	13.970.897
Smanjenje/(povećanje) vrijednosnih papira raspoloživih za prodaju	(1.656.846)	(27.141.361)
Smanjenje/(povećanje) ostalih sredstava	(105.493)	(55.507)
Smanjenje/(povećanje) sredstava kod MMF-a	–	(853.341)
Povećanje/(smanjenje) obveza prema MMF-u	(97)	853.227
Povećanje/(smanjenje) gotovog novca u optjecaju	3.777.469	2.596.040
Povećanje/(smanjenje) obveza po repo ugovorima i ostalih obveza prema bankama i drugim finansijskim institucijama	15.912.943	755.922
Povećanje/(smanjenje) obveza prema državi i državnim institucijama	(400.381)	(4.630.861)
Povećanje/(smanjenje) obveza prema Europskoj komisiji	(28.958)	216.998
Povećanje/(smanjenje) ostalih obveza	(31.363)	(153.967)
	6.924.431	8.850.162
NETO NOVČANI TOK OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI	7.406.767	9.542.625
NOVČANI TOK OD ULAGAČKIH AKTIVNOSTI		
Kupnja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine	(29.066)	(42.712)
NETO NOVČANI TOK OD ULAGAČKIH AKTIVNOSTI	(29.066)	(42.712)
NOVČANI TOK OD FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI		
Uplate raspoređenog viška prihoda u proračun Republike Hrvatske	(33.690)	(483.048)
NETO NOVČANI TOK OD FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI	(33.690)	(483.048)
UČINAK PROMJENE TEČAJA – POZITIVNE/(NEGATIVNE) TEČAJNE RAZLIKE NA NOVAC I NOVČANE EKVIVALENTE	(304.224)	(21.480)
NETO POVEĆANJE/(SMANJENJE) NOVCA I NOVČANIH EKVIVALENATA	7.039.787	8.995.385
NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA POČETKU RAZDOBLJA	15.455.175	6.459.790
NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA KRAJU RAZDOBLJA (BILJEŠKA BR. 31)	22.494.962	15.455.175

Bilješke na stranicama od 131. do 185. sastavni su dio ovih finansijskih izvještaja.

Bilješka br. 1 – Opći podaci i računovodstveni standardi

1.1. Opći podaci

Hrvatska narodna banka središnja je banka Republike Hrvatske sa sjedištem u Zagrebu, na Trgu hrvatskih velikana 3. Njezin je status utvrđen Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci. Hrvatska narodna banka u vlasništvu je Republike Hrvatske, koja jamči za njezine obveze, a u ostvarivanju svojeg cilja i u izvršavanju svojih zadataka samostalna je i neovisna. Osnovni je cilj Hrvatske narodne banke održavanje stabilnosti cijena.

Hrvatska narodna banka obavještava Hrvatski sabor o financijskom stanju, stupnju ostvarenja stabilnosti cijena i provedbi monetarne politike, a zastupa je guverner Hrvatske narodne banke.

Zadaci koje Hrvatska narodna banka obavlja u okviru Ustava i Zakona jesu:

- utvrđivanje i provođenje monetarne i devizne politike
- držanje međunarodnih pričuva Republike Hrvatske i upravljanje njima
- izdavanje novčanica i kovanog novca
- izdavanje i oduzimanje odobrenja i suglasnosti u skladu sa zakonima kojima se uređuje poslovanje kreditnih institucija, kreditnih unija, institucija za platni promet, institucija za elektronički novac i platnih sustava te devizno poslovanje i poslovanje ovlaštenih mjenjača
- obavljanje poslova supervizije i nadzora u skladu sa zakonima kojima se uređuje poslovanje kreditnih institucija, kreditnih unija, institucija za platni promet, institucija za elektronički novac i platnih sustava
- vođenje računa kreditnih institucija i obavljanje platnog prometa po tim računima, davanje kredita kreditnim institucijama i primanje u depozit sredstava kreditnih institucija
- uređivanje i unapređivanje sustava platnog prometa
- obavljanje zakonom utvrđenih poslova za Republiku Hrvatsku
- donošenje podzakonskih propisa u poslovima iz njezine nadležnosti

- pridonošenje stabilnosti financijskog sustava u cjelini
- obavljanje ostalih, zakonom utvrđenih poslova.

Tijela su Hrvatske narodne banke Savjet Hrvatske narodne banke i guverner Hrvatske narodne banke.

Savjet Hrvatske narodne banke sastoji se od osam članova, a čine ga guverner, zamjenik guvernera i šest viceguvernera Hrvatske narodne banke.

Savjet Hrvatske narodne banke nadležan je i odgovoran za ostvarivanje cilja i izvršavanje zadataka Hrvatske narodne banke te utvrđuje politike povezane s djelovanjem Hrvatske narodne banke.

Članovi su Savjeta Hrvatske narodne banke:

- prof. dr. sc. Boris Vujčić, guverner
- Relja Martić, zamjenik guvernera
- mr. sc. Tomislav Presečan, viceguverner
- mr. sc. Vedran Šošić, viceguverner
- Damir Odak, viceguverner
- dr. sc. Michael Faulend, viceguverner
- Bojan Fras, viceguverner
- Neven Barbaroša, viceguverner.

1.2. Računovodstveni standardi

Financijski izvještaji Hrvatske narodne banke pripremljeni su u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja koji obuhvaćaju Međunarodne računovodstvene standarde (MRS), njihove dopune i povezana tumačenja te Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI), njihove dopune i povezana tumačenja, koje je utvrdila Europska komisija, a objavljeni su u Službenom listu Europske unije. Priprema financijskih izvještaja Hrvatske narodne banke u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja koji su na snazi u EU-u regulirana je odredbama Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci i Zakona o računovodstvu.

1.2.1. Primjena novih i revidiranih standarda i izmjene u računovodstvenim politikama

Računovodstvene politike Hrvatske narodne banke koje se primjenjuju na izvještajna razdoblja od 1. siječnja 2017. razlikuju se od računovodstvenih politika koje su se primjenjivale u izradi posljednjih godišnjih financijskih izvještaja Hrvatske narodne banke u metodi određivanja troškova prodanih vrijednosnih papira. Troškovi prodanih vrijednosnih papira određuju se od 1. siječnja 2017. primjenom

metode ponderiranoga prosječnog troška, a do tog datuma određivani su primjenom metode prvi ulaz – prvi izlaz (FIFO). Primjena metode ponderiranoga prosječnog troška umjesto metode FIFO nije imala znatnoga finansijskog utjecaja na određivanje troškova prodanih vrijednosnih papira.

1.2.1.1. Standardi i tumačenja objavljeni u EU-u s primjenom za godišnja razdoblja koja počinju od 1. siječnja 2017. primijenjeni u sastavljanju finansijskih izvještaja za 2017.

U 2017. i 2018. objavljene su izmjene i dopune postojećih standarda s primjenom za godišnja razdoblja koja počinju od 1. siječnja 2017., kako je prikazano u sljedećoj tablici.

SLUŽBENI LIST EU-a	STANDARD
SL L 291, 9. 11. 2017.	MRS 7 – Izvještaj o novčanim tokovima (izmjene i dopune)
	MRS 12 – Porez na dobit (izmjene i dopune)
SL L 34, 8. 2. 2018.	Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2014. – 2016.: MSFI 12 – Objava informacija o udjelu u drugim subjektima (izmjene i dopune)

Primjena navedenih standarda nema znatnog utjecaja na finansijske izvještaje Hrvatske narodne banke u tekućem razdoblju.

1.2.1.2. Standardi i tumačenja objavljeni u EU-u koji nisu primijenjeni u sastavljanju finansijskih izvještaja za 2017.

U 2016., 2017. i 2018. objavljeni su novi standardi te izmjene i dopune postojećih standarda s obveznom primjenom u EU-u za godišnja razdoblja koja počinju od 1. siječnja 2018., kako je prikazano u sljedećoj tablici.

SLUŽBENI LIST EU-a	STANDARD
SL L 295, 29. 10. 2016.	MSFI 15 – Prihodi na temelju ugovora s kupcima (novi)
SL L 323, 29. 11. 2016.	MSFI 9 – Financijski instrumenti (novi)
SL L 291, 9. 11. 2017.	MSFI 4 – Ugovori o osiguranju (izmjene i dopune)
	MSFI 15 – Prihodi na temelju ugovora s kupcima (izmjene i dopune)
SL L 34, 8. 2. 2018.	Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2014. – 2016.: MRS 28 – Udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim pothvatima (izmjene i dopune) MSFI 1 – Prva primjena međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (izmjene i dopune)

U 2017. objavljen je novi standard s obveznom primjenom u EU-u za godišnja razdoblja koja počinju od 1. siječnja 2019., kako je prikazano u sljedećoj tablici.

SLUŽBENI LIST EU-a	STANDARD
SL L 291, 9. 11. 2017.	MSFI 16 – Najmovi (novi)

Primjena navedenih standarda, osim MSFI-ja 9, neće imati znatnog utjecaja na finansijske izvještaje Hrvatske narodne banke. Primjena MSFI-ja 9 utjecat će na klasifikaciju i mjerjenje finansijskih instrumenata Hrvatske narodne banke.

U EU-u se od 1. siječnja 2018. Međunarodni standard 39 – Finansijski instrumenti: priznavanje i mjerjenje zamjenjuje novim Međunarodnim standardom finansijskog izvještavanja 9 – Finansijski instrumenti. MSFI 9 uvodi nove kriterije za klasifikaciju finansijske imovine, kao i promjene u umanjenju vrijednosti finansijske imovine.

Finansijska se imovina, prema MSFI-ju 9, može klasificirati kao imovina koja se naknadno mjeri po amortiziranom trošku, po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ili po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka na temelju poslovnog modela upravljanja finansijskom imovinom i obilježja finansijske imovine s ugovornim novčanim tokovima.

Poslovni model odnosi se na način na koji subjekt upravlja svojom finansijskom imovinom radi stvaranja novčanih tokova. Poslovni modeli mogu biti: poslovni model čiji je cilj držanje imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova, poslovni model čiji se cilj ostvaruje prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom finansijske imovine te ostali poslovni modeli.

Za finansijsku imovinu koja se drži u okviru poslovnog modela čiji je cilj držanje imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova ili u okviru poslovnog modela čiji se cilj ostvaruje i prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom finansijske imovine, potrebno je odrediti jesu li ugovorni novčani tokovi imovine samo plaćanje glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice. Samo ona finansijska imovina koja udovoljava uvjetu "samo plaćanje glavnice i kamata" može se klasificirati u kategoriju finansijske imovine po amortiziranom trošku ili u kategoriju finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Finansijska imovina se mjeri po amortiziranom trošku ako su ispunjena oba sljedeća uvjeta:

- finansijska se imovina drži u okviru poslovnog modela čija je svrha držanje finansijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova i
- na temelju ugovornih uvjeta finansijske imovine na određene datume nastaju novčani tokovi koji su samo plaćanje glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice.

Za dužničke instrumente koji se klasificiraju u kategoriju financijske imovine po amortiziranom trošku, u dobit ili gubitak priznaju se prihodi od kamata utvrđeni primjenom metode efektivne kamatne stope, dobici ili gubici koji proizlaze iz promjene tečaja te očekivani kreditni gubici. Kod prestanka priznavanja financijske imovine dobici ili gubici priznaju se u računu dobiti i gubitka.

Financijska imovina se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ako su ispunjena oba sljedeća uvjeta:

- financijska se imovina drži u okviru poslovnog modela čiji se cilj ostvaruje i prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine te
- na temelju ugovornih uvjeta financijske imovine na određene datume nastaju novčani tokovi koji su samo plaćanje glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice.

Dobit ili gubitak po dužničkim instrumentima koji se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, uz iznimku dobiti ili gubitaka od umanjenja vrijednosti i dobiti i gubitka od tečajnih razlika, sve do prestanka priznavanja financijske imovine ili njezine reklassifikacije.

Ako se financijska imovina prestane priznavati, kumulativna dobit ili gubici prethodno priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklassificiraju se iz vlasničkog kapitala u račun dobiti i gubitka kao reklassifikacijsko usklađenje. Kamate izračunate metodom efektivne kamate priznaju se u računu dobiti i gubitka.

Ako se financijska imovina mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, iznosi koji se priznaju u računu dobiti i gubitka jednaki su iznosima koji bi bili priznati u računu dobiti i gubitka da je imovina mjerena po amortiziranom trošku.

Financijska imovina se mjeri po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka ako se ne mjeri po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Subjekt može, pri početnom priznavanju, odlučiti da se financijska imovina mjeri po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka ako se time otklanja ili znatno umanjuje nedosljednost pri mjerenu ili priznavanju ("računovodstvena neusklađenost") koja bi u protivnome nastala zbog mjerjenja imovine ili priznavanja dobiti i gubitka povezanih s tom imovinom ili obvezama na različitim osnovama. Dobit ili gubitak po financijskoj imovini po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka priznaje se u računu dobiti i gubitka.

Vlasnički instrumenti mjeri se po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka. Međutim, subjekt može, pri početnom priznavanju ulaganja u vlasničke instrumente (ako se ulaganja u vlasničke instrumente ne drže radi trgovanja i nije riječ o nepredviđenim iznosima koje je kupac priznao u okviru poslovnog spajanja), neopozivo odlučiti da će naknadne promjene fer vrijednosti prezentirati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

MSFI 9 ne donosi značajne promjene vezane uz klasifikaciju i vrednovanje finansijskih obveza.

Na temelju MSFI-ja 9 uvodi se model očekivanog gubitka kao temelj za procjenu kreditnih gubitaka i provođenja testa umanjenja vrijednosti finansijskih instrumenata, za razliku od modela nastalih gubitaka (prema Međunarodnom računovodstvenom standardu 39 – Financijski instrumenti: priznavanje i mjerjenje), kod kojeg do umanjenja vrijednosti finansijskih instrumenata dolazi tek nakon što dođe do kašnjenja u ispunjavanju ugovornih obveza dužnika ili izdavatelja dužničkih vrijednosnih papira. Model očekivanoga kreditnog gubitka predviđa da se gubitak po finansijskim instrumentima procjenjuje odmah, tj. pri početnom priznavanju, dakle i prije nego što dođe do pogoršanja finansijske i kreditne sposobnosti dužnika.

Subjekt priznaje rezervacije za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke za finansijsku imovinu koja se mjeri po amortiziranom trošku i po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, potraživanja na osnovi najma, ugovornu imovinu ili obveze na temelju zajma te ugovore o finansijskom jamstvu.

Hrvatska narodna banka provela je analizu poslovnih modela i obilježja ugovornih novčanih tokova svoje finansijske imovine iz čega proizlazi klasifikacija finansijskih instrumenata na dan inicijalne primjene MSFI-ja 9. Razvijeni su interni modeli za izračun očekivanih kreditnih gubitaka u Hrvatskoj narodnoj banici slijedom odredbi MSFI-ja 9 te izrađeno programsko rješenje za izračun umanjenja vrijednosti (očekivanih kreditnih gubitaka) za različite vrste finansijskih instrumenata. Rezervacije za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke na dan inicijalne primjene MSFI-ja 9 u iznosu od 16.231 tisuće kuna teretit će opće pričuve Hrvatske narodne banke.

Hrvatska narodna banka nije izabrala mogućnost ranijeg datuma primjene novih standarda, izmjena i dopuna standarda te njihovih tumačenja, koje je donio EU, a čija je primjena u 2017., s obzirom na početak finansijske godine koji je određen 1. siječnja, dobrovoljna (neobvezna).

1.2.1.3. Standardi i tumačenja koji nisu doneseni u EU-u

Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (engl. *International Accounting Standards Board – IASB*) i Međunarodni odbor za tumačenje finansijskog izvještavanja (engl. *International Financial Reporting Interpretations Committee – IFRIC*) objavili su određeni broj novih standarda i tumačenja koji još nisu doneseni u EU-u. Procjenjuje se da njihova primjena neće imati znatnog utjecaja na pripremu finansijskih izvještaja Hrvatske narodne banke.

1.2.2. Osnova pripreme

Finansijski izvještaji sastavljeni su primjenom obračunske metode i načela povijesnog troška, osim kod

financijske imovine po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i kod dužničkih vrijednosnih papira u financijskoj imovini raspoloživoj za prodaju koji se mijere po fer vrijednosti, te zemljišta i zgrada koji se iskazuju u revaloriziranom iznosu, što je njihova fer vrijednost na datum revalorizacije umanjena za naknadno akumuliranu amortizaciju za zgrade i naknadno akumulirane gubitke od umanjenja.

Funkcijska valuta i valuta prezentiranja Hrvatske narodne banke jest kuna. Financijski izvještaji izraženi su u tisućama kuna.

Financijski izvještaji temelje se na pretpostavci o vremenskoj neograničenosti poslovanja.

1.2.3. Primjena procjena i prosudba

Pri pripremi ovih financijskih izvještaja rukovodstvo se koristilo određenim prosudbama, procjenama i pretpostavkama koje utječu na primjenu računovodstvenih politika te na objavljene iznose imovine, obveza, prihoda i rashoda. Te se procjene temelje na najboljim saznanjima rukovodstva o aktualnim događajima i radnjama, a stvarni se rezultati na kraju mogu razlikovati od tih procjena.

Značajne prosudbe rukovodstva u primjeni računovodstvenih politika te osnovni izvori neizvjesnosti procjena isti su kao i oni primijenjeni pri pripremi godišnjih financijskih izvještaja za 2016.

1.2.3.1. Fer vrijednost i hijerarhija fer vrijednosti

Fer vrijednost je cijena koja bi se primila za prodanu imovinu ili platila za prenesenu obvezu u uobičajenoj transakciji između sudionika na tržištu na dan mjerjenja (izlazna cijena).

Tehnike mjerjenja koje se primjenjuju pri određivanju fer vrijednosti jesu tržišni, troškovni i dobitni pristup. Tržišni pristup koristi se cijenama i drugim relevantnim informacijama iz tržišnih transakcija identičnom ili sličnom imovinom ili obvezama. Troškovni pristup tehnika je vrednovanja kojom se dobiva iznos koji bi bio potreban u sadašnjem trenutku da se zamijeni uslužni kapacitet neke imovine (koji se često naziva i tekući trošak zamjene). Dobitni pristup svodi buduće iznose (npr. novčani tok ili prihode i rashode) na jedan tekući (tj. diskontirani) iznos.

Hijerarhija fer vrijednosti sastoji se od tri razine podataka koji ulaze u tehnike vrednovanja kojima se mjeri fer vrijednost:

- razina 1 – ulazni podaci jesu cijene koje kotiraju na aktivnim tržištima za identičnu imovinu odnosno obveze koje su subjektu dostupne na datum mjerjenja

- razina 2 – ulazni podaci jesu ulazni podaci koji nisu cijene koje kotiraju i vidljivi su za predmetnu imovinu odnosno obvezu, bilo izravno bilo neizravno
- razina 3 – ulazni podaci jesu ulazni podaci o predmetnoj imovini odnosno obvezi koji nisu vidljivi (nije riječ o dostupnim provjerljivim tržišnim podacima).

U postupku mjerena fer vrijednosti primjenjuju se primjerene tehnike mjerena za koje su dostupni potrebni podaci, uz maksimalnu upotrebu vidljivih i minimalnu upotrebu ulaznih podataka koji nisu vidljivi na aktivnom tržištu.

Hrvatska narodna banka priznaje reklassifikacije između pojedinih razina fer vrijednosti na kraju izvještajnog razdoblja u kojem se dogodila promjena.

Detaljnije objave o mjerenu fer vrijednosti financijske imovine i obveza nalaze se u bilješci br. 33.

1.2.3.2. Gubici od umanjenja financijske imovine

Potreba za umanjenjem vrijednosti financijske imovine procjenjuje se kako je opisano u računovodstvenoj politici o umanjenju vrijednosti financijske imovine (bilješka br. 2.6.4.).

Na datum izvještavanja Hrvatska narodna banka nije imala financijske imovine umanjene vrijednosti.

Hrvatska narodna banka nije formirala rezerviranja za nastale, a neprepoznate kreditne gubitke s obzirom na visoku kvalitetu svoje kreditne aktive zbog koje nije imala specifičnih kreditnih gubitaka.

1.2.3.3. Neizvjesnost procjena vezanih uz sudske sporove

Hrvatska narodna banka formirala je rezervacije za sudske sporove u iznosu od 24.822 tisuće kuna (2016.: 24.562 tisuće kuna). Rukovodstvo vjeruje da su navedene rezervacije dostatne.

1.2.3.4. Ulaganja koja se drže do dospijeća

Hrvatska narodna banka primjenjuje smjernice MRS-a 39 – Financijski instrumenti: priznavanje i mjerene za raspoređivanje neizvedene financijske imovine s fiksnim ili odredivim plaćanjima i fiksnim dospijećem u portfelj koji se drži do dospijeća. Ova klasifikacija zahtijeva značajnu prosudbu. Pri donošenju te prosudbe Hrvatska narodna banka procjenjuje svoju namjeru i sposobnost držanja tih ulaganja do dospijeća.

Bilješka br. 2 – Sažetak značajnih računovodstvenih politika

2.1. Kamatni prihodi i rashodi

U kamatne prihode uključuju se i prihodi od kupona finansijskih instrumenata. Kamatni prihodi uvećavaju se za obračunatu amortizaciju diskonta na kupljene vrijednosne papire, a umanjuju se za obračunatu amortizaciju premije na kupljene vrijednosne papire.

Prihodi od kamata za finansijske instrumente koji se mjere po amortiziranom trošku i finansijsku imovinu raspoloživu za prodaju priznaju se u Izvještaju o dobiti ili gubitku primjenom metode efektivne kamatne stope. Efektivna kamatna stopa jest kamatna stopa koja točno diskontira procijenjena buduća novčana plaćanja ili primitke tijekom očekivanog vijeka trajanja finansijskog instrumenta ili, gdje je to moguće, kraćeg razdoblja, do neto knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine ili finansijske obvezе.

Prihod od kamata na dužničke vrijednosne papire po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak priznaje se korištenjem nominalne kuponske kamatne stope.

Obračunate kamate koje proizlaze iz negativnih kamatnih stopa na finansijsku imovinu prikazuju se kao kamatni rashod.

Obračunate kamate koje proizlaze iz negativnih kamatnih stopa na finansijske obvezе prikazuju se kao kamatni prihod.

2.2. Prihodi od naknada i provizija i troškovi naknada i provizija

Prihodi od naknada i provizija zarađeni pružanjem usluga Hrvatske narodne banke priznaju se u trenutku pružanja usluge.

Troškovi naknada i provizija iskazuju se u Izvještaju o dobiti ili gubitku u razdoblju u kojem su usluge primljene.

2.3. Prihodi od dividenda

Prihodi od dividenda na vlasničke vrijednosne papire priznaju se u Izvještaju o dobiti ili gubitku u trenutku nastanka prava na primitak dividende.

2.4. Prihodi i rashodi na osnovi tečajnih razlika

Transakcije u stranim valutama preračunavaju se u kune prema tečaju važećem na dan transakcije. Sve stavke imovine, obveza i kapitala iskazane u stranim valutama ponovo se preračunavaju na datum izvještaja o finansijskom položaju primjenom tečaja važećeg na taj datum. Dobici i gubici nastali preračunavanjem priznaju se u dobit ili gubitak razdoblja u kojemu su nastali. Preračunavanje se obavlja prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke.

Prihodi i rashodi nastali pri kupoprodaji deviza uključuju se u realizirane prihode i rashode razdoblja u kojemu su nastali. Sve ostale tečajne razlike iskazuju se kao nerealizirani dobici ili gubici u razdoblju kada se pojave.

Nemonetarna imovina i obveze u stranim valutama koje su iskazane po povijesnom trošku primjenom tečaja na datum transakcije ne preračunavaju se ponovo na datum izvještaja o finansijskom položaju, tj. tečajne se razlike ne utvrđuju.

Tečajevi najznačajnijih valuta na dan 31. prosinca 2017. iznosili su:

1 USD = 6,269733 HRK (2016.: 7,168536 HRK)
1 EUR = 7,513648 HRK (2016.: 7,557787 HRK)
1 XDR = 8,996799 HRK (2016.: 9,702917 HRK).

2.5. Prihodi i rashodi rezerviranja

Prihodi ili rashodi nastali na osnovi rezerviranja priznaju se u Izvještaju o dobiti ili gubitku na kraju obračunskog razdoblja na koje se odnose.

Hrvatska narodna banka priznaje rezervaciju ako ima sadašnju pravnu ili izvedenu obvezu koja je nastala na temelju prošlih događaja, ako postoji vjerojatnost da će za podmirenje obveze biti potreban odljev resursa te ako je moguće pouzdano procijeniti iznos obveze. Ako sva tri navedena uvjeta nisu ispunjena, rezervacija se ne priznaje.

2.6. Financijski instrumenti

2.6.1. Klasifikacija

2.6.1.1. Financijska imovina

Financijska imovina Hrvatske narodne banke razvrstava se u sljedeće kategorije:

a) Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

Ova kategorija obuhvaća utržive dužničke vrijednosne papire koji su stečeni uglavnom radi prodaje ili ponovnog otkupa u bližoj budućnosti. U ovu kategoriju svrstavaju se i sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim institucijama i plemeniti metali.

b) Ulaganja koja se drže do dospijeća

Ova kategorija obuhvaća ulaganja u dužničke vrijednosne papire koje Hrvatska narodna banka namjerava i može držati do dospijeća.

c) Zajmovi i potraživanja

Zajmovi i potraživanja neizvedena su financijska imovina s fiksnim ili odredivim plaćanjima, koja nije kotirana na aktivnom tržištu.

U kategoriju zajmova i potraživanja klasificiraju se novac, depoziti kod banaka i bankovnih institucija, obratni repo ugovori, krediti, potraživanja od kupaca i druga potraživanja koja čine financijsku imovinu.

d) Financijska imovina raspoloživa za prodaju

U kategoriju financijske imovine raspoložive za prodaju razvrstavaju se dužnički vrijednosni papiri definirani kao raspoloživi za prodaju, ulaganja Hrvatske narodne banke u vlasničke vrijednosne papire međunarodnih financijskih institucija, na temelju kojih je ostvarila članstvo u tim institucijama, te uplaćeni kapital Europske središnje banke.

2.6.1.2. Financijske obveze

Hrvatska narodna banka klasificira svoje financijske obveze kao ostale financijske obveze.

2.6.2. Priznavanje i prestanak priznavanja

Hrvatska narodna banka priznaje i prestaje priznavati finansijske instrumente na datum namire.

2.6.3. Utvrđivanje vrijednosti

Vrijednost finansijskih instrumenata početno se priznaje prema njihovoj fer vrijednosti uvećanoj, u slučaju finansijske imovine ili finansijske obveze koja se ne vodi po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, za transakcijske troškove.

Poslije početnog priznavanja finansijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak naknadno se mjeri po njezinoj fer vrijednosti. Dobici i gubici od promjene fer vrijednosti ove imovine priznaju se u Izvještaju o dobiti ili gubitku.

Vrijednosni papiri koji se drže do dospijeća obuhvaćaju dužničke vrijednosne papiere s fiksnim ili odredivim plaćanjima i fiksnim dospijećem. Mjere se prema amortiziranom trošku s pomoću metode efektivne kamatne stope i podložni su umanjenju vrijednosti.

Zajmovi i potraživanja naknadno se mjere po amortiziranom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope.

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju naknadno se mjeri po fer vrijednosti, osim ulaganja u vlasničke instrumente, koji nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu i čija se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti, a koji se mjere po trošku stjecanja. Dobici ili gubici od promjene fer vrijednosti (dužničke) monetarne imovine raspoložive za prodaju priznaju se izravno u rezervi fer vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti te su objavljeni u izvještaju o promjenama kapitala. Gubici od umanjenja vrijednosti, dobici i gubici iz tečajnih razlika, prihod od kamata, rashodi od kamata ako su kamate negativne i amortizacija premije ili diskonta primjenom metode efektivne kamatne stope na osnovi dužničke imovine raspoložive za prodaju priznaju se u računu dobiti i gubitka.

Finansijske obveze klasificiraju se kao ostale finansijske obveze i naknadno se mjere po amortiziranom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope, s iznimkom novčanica i kovanica u optjecaju, koje se iskazuju po nominalnoj vrijednosti.

2.6.4. Umanjenje vrijednosti finansijske imovine

Finansijska imovina procjenjuje se na datum izvještaja o finansijskom položaju kako bi se utvrdilo postoji li objektivan dokaz umanjenja vrijednosti finansijske imovine.

a) Financijska imovina po amortiziranom trošku

Ako postoji objektivni dokaz da je nastao gubitak od umanjenja vrijednosti zajmova i potraživanja ili imovine koja se drži do dospijeća i vodi po amortiziranom trošku, iznos gubitka mjeri se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova diskontirano uz originalnu efektivnu kamatu stopu financijskog ulaganja. Knjigovodstvena vrijednost ulaganja umanjuje se upotrebom odvojenog računa ispravka vrijednosti, a iznos gubitka priznaje se u dobit ili gubitak. Ako zajam ili imovina koja se drži do dospijeća ima varijabilnu kamatu stopu, kao diskontna stopa za mjerjenje gubitaka zbog umanjenja vrijednosti uzima se efektivna kamatna stopa određena ugovorom koja vrijedi na datum kad je utvrđeno umanjenje vrijednosti.

Ako se u sljedećem razdoblju iznos gubitka zbog umanjenja vrijednosti smanji i ako se smanjenje može nepristrano povezati s događajem koji je nastao nakon priznavanja umanjenja vrijednosti (poput poboljšanja kreditnog rejtinga dužnika), prethodno priznati gubitak od umanjenja vrijednosti ispravlja se upotrebom ispravka vrijednosti. Iznos koji je ispravljen priznaje se u dobit ili gubitak.

b) Financijska imovina raspoloživa za prodaju

Ako postoje objektivni dokazi o umanjenju vrijednosti financijskog ulaganja, potrebno je ponovno vrednovati financijsko ulaganje zbog smanjenja njegove vrijednosti.

Ako je smanjenje fer vrijednosti financijske imovine raspoložive za prodaju priznato u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti i ako postoji objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti imovine, kumulativni gubitak koji je priznat direktno u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti uklanja se iz kapitala i priznaje u dobit ili gubitak čak i ako se financijska imovina nije prestala priznavati.

Iznos kumulativnoga gubitka preknjiženog iz kapitala u dobit ili gubitak jest razlika između troška stjecanja (umanjenog za otplatu iznosa glavnice duga i amortizacije) i sadašnje fer vrijednosti, umanjeno za sve gubitke od umanjenja vrijednosti te financijske imovine koja je prethodno priznata u dobit ili gubitak.

Gubici od umanjenja vrijednosti priznati u dobit ili gubitak od ulaganja u vlasnički instrument klasificiran kao raspoloživ za prodaju ne ispravljaju se u dobit ili gubitak, već se priznaju kao rezerve fer vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

Ako, u sljedećem razdoblju, fer vrijednost dužničkog instrumenta klasificiranog kao raspoloživ za prodaju poraste i povećanje se može objektivno povezati s događajem nastalim nakon priznavanja gubitka od umanjenja vrijednosti u dobit ili gubitak, gubitak od umanjenja vrijednosti ispravit će se, a ispravljeni iznos priznati u dobit ili gubitak. Ukipanje umanjenja može biti samo do iznosa prethodno iskazanog umanjenja.

2.7. Repo ugovori i obratni repo ugovori

Hrvatska narodna banka ugovara kupnje/prodaje vrijednosnih papira ugovarajući ponovnu prodaju/kupnju u biti istih instrumenata na određeni datum u budućnosti po fiksnoj cijeni. Vrijednosni papiri koji su kupljeni s obvezom ponovne prodaje u budućnosti ne priznaju se u Izještaju o finansijskom položaju.

Izdaci koji se temelje na tim ugovorima priznaju se kao krediti dani bankama ili drugim finansijskim institucijama, a osigurani su odgovarajućim vrijednosnim papirima iz ugovora o reotkupu. Vrijednosni papiri prodani na temelju ugovora o reotkupu ne isknjižuju se, već se i dalje iskazuju u Izještaju o finansijskom položaju. Primici od prodaje vrijednosnih papira priznaju se kao obveze prema bankama ili finansijskim institucijama. Razlika između cijene pri prodaji i cijene pri ponovnoj kupnji raspodjeljuje se tijekom razdoblja transakcije i uključuje u kamatne prihode ili kamatne rashode.

2.8. Depoziti kod drugih banaka

Depoziti kod domaćih i stranih banaka jesu iznosi na računima koji nemaju karakter transakcijskog novca.

2.9. Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda

Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda nominirana su u posebnim pravima vučenja (SDR).

2.10. Zlato i drugi plemeniti metali

Zlato i drugi plemeniti metali koji kotiraju na svjetskom tržištu priznaju se prema tržišnoj vrijednosti. Dobici i gubici nastali zbog promjene fer vrijednosti priznaju se u Izještaju o dobiti ili gubitku izještajnog razdoblja u kojem su nastali.

2.11. Gotovina u optjecaju

Zakonsko sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj jest kuna. Novčanice i kovani novac u optjecaju iskazuju se u nominalnoj vrijednosti.

2.12. Novac i novčani ekvivalenti

U Izještaju o novčanim tokovima pod novcem i novčanim ekvivalentima iskazani su novac u blagajni HNB-a, devizna efektiva u rezervu HNB-a, sredstva na tekućim računima kod stranih banaka, sredstva na računu HNB-a kod Međunarodnoga monetarnog fonda, sredstva na računu HNB-a u HSVP-u te sredstva na računu HNB-a u sustavu TARGET2.

2.13. Oporezivanje

U skladu sa zakonskim odredbama Hrvatska narodna banka nije obveznik poreza na dobit.

2.14. Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina

Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina priznaju se u Izvještaju o finansijskom položaju prema trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja. Iznimku čine zemljišta i zgrade koji se iskazuju u revaloriziranom iznosu, što je njihova fer vrijednost na datum revalorizacije umanjena za naknadno akumuliranu amortizaciju za zgrade i naknadno akumulirane gubitke od umanjenja. Pri obračunu amortizacije upotrebljava se linearna metoda.

Revalorizacijski dobitak iskazan je kao posebna stavka u okviru ostale sveobuhvatne dobiti. Gubici iz revalorizacije terete revalorizacijske rezerve do visine prije priznatih revalorizacijskih viškova, a gubici iznad prije priznatih viškova terete Izvještaj o dobiti ili gubitku izvještajnog razdoblja.

Korisni vijek uporabe nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalne imovine:

NAZIV AMORTIZACIJSKE SKUPINE	KORISNI VIJEK UPORABE ZA 2017. (BROJ GODINA UPORABE)	KORISNI VIJEK UPORABE ZA 2016. (BROJ GODINA UPORABE)
Nekretnine	20 – 50	20 – 50
Računalna i računalna infrastruktura	5 – 8	5 – 8
Namještaj i oprema	4 – 20	4 – 20
Motorna vozila	4	4
Programska oprema i licencije	2 – 10	2 – 10

2.15. Umanjenje vrijednosti nefinancijske imovine

Neto knjigovodstvenu vrijednost nefinancijske imovine preispituje se na kraju svakoga izvještajnog razdoblja kako bi se utvrdilo postoje li pokazatelji mogućeg umanjenja vrijednosti.

Ako takvi pokazatelji postoje, procjenjuje se nadoknadići iznos imovine. Za imovinu s neodređenim korisnim vijekom upotrebe te nematerijalnu imovinu koja još nije u upotrebi, nadoknadići iznos procjenjuje se na svaki datum izvještavanja.

Gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje se kada je neto knjigovodstvena vrijednost imovine ili jedinice koja stvara novac veća od njezina nadoknadićeg iznosa. Jedinica koja stvara novac najmanja je odrediva skupina imovine koja stvara priljeve novca koji su uglavnom neovisni o priljevu novca od druge imovine ili drugih skupina imovine.

Gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje se u dobit ili gubitak.

Nadoknadiva vrijednost imovine ili jedinice koja stvara novac njezina je fer vrijednost umanjena za troškove otuđenja ili njezina vrijednost pri uporabi, ovisno o tome što je više. Vrijednost pri uporabi sadašnja je vrijednost budućih novčanih tokova za koju se очekuje da će proizaći iz imovine ili jedinice koja stvara novac.

Vrijednost pri uporabi procjenjuje se diskontiranjem očekivanih budućih gotovinskih tokova na njihovu sadašnju vrijednost s pomoću diskontne stope koja odražava trenutačnu tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu imovinu.

Gubitak od umanjenja vrijednosti priznat prethodnih godina procjenjuje se na svaki datum izvještavanja da bi se utvrdilo je li gubitak umanjen ili više i ne postoji. Gubitak od umanjenja vrijednosti ukida se ako je došlo do promjena u procjenama koje su bile primijenjene za određivanje nadoknadivog iznosa. Gubitak od umanjenja vrijednosti ukida se samo do knjigovodstvene vrijednosti imovine umanjene za akumuliranu amortizaciju, kakva bi bila izračunata da nije bio priznat gubitak od umanjenja vrijednosti.

2.16. Troškovi zaposlenika

Hrvatska narodna banka ima obvezu plaćanja obveznih mirovinskih doprinosova. Obveza Hrvatske narodne banke prestaje u trenutku kad se doprinosi podmire. Doprinosi se priznaju kao trošak u računu dobiti i gubitka kako nastaju.

Obveze na osnovi dugoročnih primanja zaposlenika, kao što su jubilarne nagrade i zakonske otpremnine, iskazuju se u neto iznosu sadašnje vrijednosti obveze za definirana primanja na datum izvještavanja. Za izračun sadašnje vrijednosti obveze primjenjuje se metoda projicirane kreditne jedinice.

2.17. Raspoređivanje viška i pokrivanje manjka prihoda nad rashodima

Višak prihoda nad rashodima raspoređuje se u opće pričuve i u korist državnog proračuna u skladu s člankom 57. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci. Raspoređivanje viška prihoda nad rashodima u opće pričuve obavlja se u iznosu koji utvrđuje Savjet Hrvatske narodne banke. Višak prihoda nad rashodima koji se u tekućoj financijskoj godini raspoređuje u opće pričuve ne može biti manji od ostvarene neto dobiti s osnove usklađivanja vrijednosti pozicija bilance stanja s promjenama tečaja ili s promjenama tržišnih cijena, ili veći od 20% ostvarenog viška prihoda nad rashodima. Iznimno, ako je višak prihoda nad rashodima manji od ostvarene neto dobiti s osnove usklađivanja vrijednosti pozicija bilance stanja s promjenama tečaja i s promjenama tržišnih cijena, višak prihoda nad rashodima u cijelosti se raspoređuje u opće pričuve. Ostatak viška prihoda nad rashodima, nakon raspoređivanja u opće pričuve, izvanredni

je prihod državnog proračuna. Manjak prihoda nad rashodima Hrvatska narodna banka pokriva iz općih pričuva. Manjak prihoda nad rashodima koji nije moguće pokriti iz općih pričuva pokriva se iz državnog proračuna.

Bilješka br. 3 – Kamatni i srođni prihodi

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2017.	2016.
Devizni depoziti	3.489	1.412
Vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja	75.574	75.743
Vrijednosni papiri koji se drže do dospijeća	213.312	289.182
Vrijednosni papiri raspoloživi za prodaju	270.096	213.843
Krediti domaćim bankama	4.494	–
Devizni obratni repo ugovori	47.365	23.710
Obratni repo ugovori u kunama	12.790	12.861
Devizni repo ugovori (negativne kamate)	56.822	43.049
Ostalo	8.089	276
	692.031	660.076

Bilješka br. 4 – Kamatni i srođni rashodi

(svi iznosi izraženi s u tisućama kuna)	2017.	2016.
Devizni depoziti (negativne kamate)	32.373	6.533
Devizni repo ugovori	31.183	11.941
Devizni obratni repo ugovori (negativne kamate)	100.004	65.746
Depoziti državnog proračuna	2.704	9.341
Ostalo	535	1
	166.799	93.562

Bilješka br. 5 – Prihodi od naknada i provizija

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2017.	2016.
Naknade za superviziju kreditnih institucija	42.132	40.649
Ostalo	7.446	8.379
	49.578	49.028

Hrvatska narodna banka naplaćuje naknadu za superviziju kreditnih institucija na temelju Zakona o kreditnim institucijama, a obveznici plaćanja naknade za superviziju jesu kreditne institucije sa sjedištem u Republici Hrvatskoj i podružnice kreditnih institucija sa sjedištem izvan Republike Hrvatske. Visina, osnovica, način izračuna i način plaćanja naknade za superviziju određuju se Odlukom o naknadi za superviziju kreditnih institucija koju donosi guverner Hrvatske narodne banke.

Bilješka br. 6 – Neto rezultat od financijske imovine po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2017.	2016.
Neto rezultat kupoprodaje i promjena fer vrijednosti vrijednosnih papira namijenjenih trgovaniju	(129.989)	(36.328)
Neto rezultat od sredstava povjerenih na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama	13.404	11.908
Neto rezultat revalorizacije plemenitih metala	(264)	796
	(116.849)	(23.624)

Bilješka br. 7 – Neto tečajne razlike

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2017.	2016.
Neto nerealizirane tečajne razlike	(2.641.458)	(278.957)
Neto realizirane tečajne razlike	(17.232)	169
	(2.658.690)	(278.788)

Najveći utjecaj na neto tečajne razlike u izvještajnom razdoblju imao je pad tečaja USD/HRK te pad tečaja EUR/HRK između dva izvještajna datuma.

Bilješka br. 8 – Ostali prihodi

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2017.	2016.
Prihodi od prodaje numizmatike i investicijskog zlata	203	207
Ostali prihodi	6.121	22.989
	6.324	23.196

Bilješka br. 9 – Troškovi poslovanja

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2017.	2016.
Troškovi za zaposlenike (bilješka br. 9.1)	168.188	166.238
Materijalni i administrativni troškovi i usluge	93.419	85.275
Troškovi izrade novčanica i kovanog novca kuna	52.918	45.614
Troškovi amortizacije	31.980	29.433
	346.505	326.560

Troškovi tiskanja novčanica početno se razgraničavaju i priznaju u Izvještaju o dobiti ili gubitku tijekom razdoblja od deset godina, a troškovi kovanja kovanog novca tijekom razdoblja od dvanaest godina.

Bilješka br. 9.1 – Troškovi za zaposlenike

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2017.	2016.
Neto plaće	82.048	77.317
Doprinosi iz plaća i na plaće	44.939	43.857
Porezi i prikezi	17.383	18.951
Ostali troškovi za zaposlenike	23.818	26.113
	168.188	166.238

Prosječan broj zaposlenika u 2017. godini bio je 657 (2016.: 647). Ukupni troškovi za zaposlenike za 2017. iznose 168.188 tisuća kuna, od čega se iznos od 27.556 tisuća kuna odnosi na doprinose za mirovinsko osiguranje (2016.: 166.238 tisuća kuna, od čega se 27.232 tisuće kuna odnosilo na doprinose za mirovinsko osiguranje).

Bilješka br. 10 – Povećanje/(smanjenje) umanjenja vrijednosti i rezervacija

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2017.	2016.
A) UMANJENJE VRIJEDNOSTI		
Nova umanjenja vrijednosti	9	-
B) REZERVACIJE ZA RIZIKE I TROŠKOVE		
Nove rezervacije	11.771	31.294
Ukinute rezervacije	(9.255)	(8.459)
	2.525	22.835

Bilješka br. 11 – Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
Novac u blagajni HNB-a	1.052	1.400
Devizna efektiva u rezoru HNB-a	2.995.507	3.014.841
Sredstva na tekućim računima kod stranih banaka	16.725.450	8.951.477
Sredstva na računu HNB-a u sustavu TARGET2	31.767	529.205
	19.753.776	12.496.923

U 2017. došlo je do povećanja međunarodnih pričuva RH ponajviše zbog otkupa deviza od banaka radi sprečavanja snažnih aprecijacijskih pritisaka pa su se povećala sredstva na tekućim računima kod stranih banaka, koja iznose 16.725.450 tisuća kuna (31. prosinca 2016.: 8.951.477 tisuća kuna) kao i ulaganja u devizne obratne repo ugovore (vidi bilješku br. 15).

Nacionalna komponenta TARGET2-HR započela je s produksijskim radom 1. veljače 2016. (vidi bilješku br. 23).

Bilješka br. 12 – Depoziti kod drugih banaka

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
Depoziti kod stranih središnjih banaka	2.284.149	2.191.758
Depoziti kod stranih poslovnih banaka	125.395	143.371
Depoziti kod domaćih poslovnih banaka	8.709	12.054
	2.418.253	2.347.183

Zemljopisna koncentracija depozita kod drugih banaka:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
Hrvatska	8.709	12.054
Europa	2.409.544	2.335.129
	2.418.253	2.347.183

Bilješka br. 13 – Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
Vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja (bilješka br. 13.a)	26.419.157	23.278.682
Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama (bilješka br. 13.b)	1.255.353	1.436.029
Plemeniti metali	6.347	6.608
	27.680.857	24.721.319

a) Vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
Vrijednosni papiri nominirani u EUR	21.228.675	18.631.737
Vrijednosni papiri nominirani u USD	5.190.482	4.646.945
	26.419.157	23.278.682

Vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja uključuju obračunate kamate u iznosu od 76.270 tisuća kuna na dan 31. prosinca 2017. (31. prosinca 2016.: 37.055 tisuća kuna).

b) Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim finansijskim institucijama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim finansijskim institucijama nominirana u USD	1.255.353	1.436.029
	1.255.353	1.436.029

Bilješka br. 14 – Krediti

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
Krediti domaćim bankama	1.265.400	–
Ostali krediti	48	54
	1.265.448	54

Krediti domaćim bankama obuhvačaju kredite uz finansijsko osiguranje koji su instrument za provođenje operacija na otvorenom tržištu reguliran Odlukom o provođenju monetarne politike Hrvatske narodne banke ("Narodne novine", br. 94 od 20. rujna 2017.). Kredit uz finansijsko osiguranje povratna je transakcija kojom Hrvatska narodna banka pušta likvidnost drugoj ugovornoj strani uz finansijsko osiguranje vrijednosnim papirima prenesenim u skup prihvatljive imovine.

Ukupna fer vrijednost vrijednosnih papira u skupu prihvatljive imovine na dan 31. prosinca 2017. iznosila je 1.591.196 tisuća kuna.

Bilješka br. 15 – Obratni repo ugovori

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
Devizni obratni repo ugovori	17.641.746	10.722.559
Obratni repo ugovori u kunama	–	1.103.400
	17.641.746	11.825.959

Ulaganja u devizne obratne repo ugovore iznose 17.641.746 tisuća kuna i veća su za 6.919.187 tisuća kuna u odnosu na kraj 2016., kada su iznosila 10.722.559 tisuća kuna (veza bilješka br. 11).

Ukupna fer vrijednost primljenih kolaterala po deviznim obratnim repo ugovorima (državne obveznice

zemalja rejtinga od Aaa do Aa3, vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija rejtinga od Aaa do Aa1 i bankovne obveznice s državnim jamstvom rejtinga Aaa) na dan 31. prosinca 2017. iznosi 17.696.512 tisuća kuna (31. prosinca 2016.: 10.810.203 tisuće kuna).

Ukupna fer vrijednost primljenih kolateralala i *margin call* depozita po kunskim obratnim repo ugovorima na dan 31. prosinca 2016. iznosila je 1.216.187 tisuća kuna.

Bilješka br. 16 – Ulaganja koja se drže do dospijeća

Struktura ulaganja u devizne vrijednosne papire koji se drže do dospijeća jest sljedeća:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
Dužnički vrijednosni papiri	19.748.691	21.336.267
Obračunate kamate	116.492	120.262
	19.865.183	21.456.529

Bilješka br. 17 – Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
Članska kvota	6.454.341	6.960.859
Sredstva u posebnim pravima vučenja (SDR) i depoziti	2.745.857	2.963.289
	9.200.198	9.924.148

Bilješka br. 18 – Financijska imovina raspoloživa za prodaju

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
Dužnički vrijednosni papiri	27.925.541	27.447.613
Dionice BIS-a	41.914	41.914
Dionice SWIFT-a	80	80
Uplaćeni kapital ESB-a	18.224	18.224
	27.985.759	27.507.831

Dužnički vrijednosni papiri raspoloživi za prodaju uključuju obračunate kamate u iznosu od 161.286 tisuća kuna na dan 31. prosinca 2017. (31. prosinca 2016.: 164.759 tisuća kuna).

Na temelju posjedovanja 2.441 dionice Banke za međunarodne namire (engl. *Bank for International Settlements* – BIS), nominalne vrijednosti 5.000 SDR-a po dionici, Hrvatska narodna banka članica je BIS-a, što joj pruža mogućnost korištenja usluga BIS-a središnjim bankama i drugim finansijskim organizacijama. U skladu sa Statutom BIS-a od vrijednosti upisanih dionica uplaćeno je 25%, dok ostatak od 75% čini "kapital na poziv", tj. uplaćuje se po pozivu BIS-a. U 2017. Hrvatska narodna banka dobila je dividendu u iznosu od 6.652 tisuće kuna (2016.: 4.968 tisuća kuna) na osnovi BIS-ovih dionica.

Hrvatska narodna banka također je članica Udruženja za međunarodne međubankovne finansijske telekomunikacije (engl. *Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication* – SWIFT). Na osnovi tog članstva Hrvatska narodna banka sudjeluje u međunarodnom transferu finansijskih poruka. Šest dionica SWIFT-a nominalne vrijednosti od 125 eura po dionici koje Hrvatska narodna banka posjeduje plaćene su u cijelosti.

Prema članku 28. Statuta Europskog sustava središnjih banaka – ESSB-a (engl. *European System of Central Banks* – ESCB) nacionalne središnje banke – NSB (engl. *National Central Bank* – NCB) ESSB-a jedini su upisnici kapitala ESB-a. Upisi kapitala ovise o udjelima koji su utvrđeni u skladu s člankom 29. Statuta ESSB-a, a koji se prilagođuju svakih pet godina nakon osnivanja ESB-a. Posljednja prilagodba kapitalnoga ključa izvršena je s učinkom od 1. siječnja 2014.

Budući da Republika Hrvatska nije dio europodručja, primjenjuju se prijelazne odredbe članka 47. Statuta ESSB-a, prema kojemu je Hrvatska narodna banka imala obvezu platiti ESB-u 3,75% iznosa upisanoga kapitala kao doprinos za pokriće troškova poslovanja ESB-a. Hrvatska narodna banka, kao nacionalna središnja banka izvan europodručja, nema pravo na primitak odgovarajućeg udjela pri raspodjeli dobiti ESB-a, a nema ni obvezu pokrića gubitka ESB-a. Slijedom izmjena kapitalnoga ključa ESB-a od 1. siječnja 2014. ključ za upis kapitala ESB-a za Hrvatsku narodnu banku iznosi 0,6023%. Hrvatska narodna banka upisala je kapital ESB-a u iznosu od 65.199.017,58 eura, a uplatila iznos od 2.444.963,16 eura.

Bilješka br. 19 – Ulaganja obračunata metodom udjela

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
Ulaganje u Hrvatski novčarski zavod	22.033	22.083
	22.033	22.083

Ulaganje Hrvatske narodne banke u Hrvatskom novčarskom zavodu čini udio u pridruženom subjektu u skladu s MRS-om 28 i evidentira se primjenom metode udjela. Vlasnički udio Hrvatske narodne banke u kapitalu Hrvatskoga novčarskog zavoda iznosi 42,6%.

Hrvatski novčarski zavod domaće je trgovačko društvo čija je osnovna djelatnost proizvodnja novca i medalja od zlata i drugih plemenitih metala, proizvodnja kovanoga i prigodnoga optjecajnog novca, proizvodnja nakita i srodnih proizvoda, trgovina zlatom i drugim plemenitim metalima, jubilarnim kovanim novcem i medaljama od zlata i drugih plemenitih metala, izrada registarskih pločica te druge s nabrojenim povezane i registrirane djelatnosti.

Sljedeća tablica prikazuje sažete finansijske informacije Hrvatskoga novčarskog zavoda:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2017.	2016.
UKUPNA IMOVINA	65.520	59.251
Dugotrajna imovina	21.034	18.674
Kratkotrajna imovina	44.315	40.488
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja	171	89
UKUPNE OBVEZE	12.923	6.536
Dugoročna rezerviranja	341	200
Kratkoročne obveze	12.571	6.318
Obračunati troškovi	11	18
KAPITAL	52.597	52.715
UKUPNI PRIHODI	66.930	58.864
UKUPNI RASHODI	(61.801)	(53.349)
Dobit prije oporezivanja	5.129	5.515
Porez na dobit	(923)	(1.190)
DOBIT FINANCIJSKE GODINE	4.206	4.325

Sažete finansijske informacije Hrvatskoga novčarskog zavoda za 2017. iskazane su na temelju privremenih finansijskih izvještaja Hrvatskoga novčarskog zavoda za 2017. godinu s obzirom na to da u trenutku sastavljanja ovih finansijskih izvještaja nisu bili dostupni službeni finansijski izvještaji Hrvatskoga novčarskog zavoda za 2017. godinu.

Bilješka br. 20 – Obračunate kamate i ostala imovina

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
Obračunate kamate	36.583	25.284
Sredstva ostalih sudionika u sustavu TARGET2	7.955.757	3.653.464
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja	377.101	314.951
Numizmatika	12.496	12.642
Ostala imovina	84.776	101.120
	8.466.713	4.107.461
Ispravak vrijednosti	(7.492)	(7.492)
	8.459.221	4.099.969
PROMJENE U ISPRAVCIMA VRIJEDNOSTI		
Stanje 1. siječnja	(7.492)	(7.492)
Novi ispravci	–	–
Naplaćeni iznosi	–	–
STANJE 31. PROSINCA	(7.492)	(7.492)

U plaćenim troškovima budućeg razdoblja najveći udio imaju unaprijed plaćeni troškovi izrade novčanica i kovanog novca kuna, koji iznose 366.746 tisuća kuna (2016.: 307.676 tisuća kuna).

Bilješka br. 21 – Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	NEKRETNINE (ZEMLJIŠTA I ZGRADE)	RAČUNALA I RAČUNALNA INFRASTRUKT.	NAMJEŠTAJ I OPREMA	MOTORNA VOZILA	INVESTICIJE U TIJEKU – NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA	UKUPNO NEKRETNINE POSTROJENJA I OPREMA	PROGRAMSKA OPREMA I LICENCIJE	INVESTICIJE U TIJEKU – NEMATERIJALNA IMOVINA	UKUPNO NEMATERIJALNA IMOVINA	SVEUKUPNO NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I NEMATERIJALNA IMOVINA
STANJE 1. SIJEČNJA 2016.										
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	494.961	153.138	41.205	10.066	23.724	723.094	79.963	9.625	89.588	812.682
Akumulirana amortizacija	(12.858)	(110.748)	(32.382)	(9.938)	–	(165.926)	(65.247)	–	(65.247)	(231.173)
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST	482.103	42.390	8.823	128	23.724	557.168	14.716	9.625	24.341	581.509
ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. PROSINCA 2016.										
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	482.103	42.390	8.823	128	23.724	557.168	14.716	9.625	24.341	581.509
Nove nabavke	–	–	–	–	20.659	20.659	–	17.946	17.946	38.605
Prijenos u upotrebu	3.560	18.945	1.001	–	(23.506)	–	9.220	(9.220)	–	–
Neto otpisi i isknjiženje	–	–	(11)	–	–	(11)	–	–	–	(11)
Amortizacijski trošak za razdoblje	(8.094)	(14.132)	(2.245)	(42)	–	(24.513)	(4.920)	–	(4.920)	(29.433)
ZAKLJUČNO NETO KNJIGOVODSTVENO STANJE	477.569	47.203	7.568	86	20.877	553.303	19.016	18.351	37.367	590.670
STANJE 31. PROSINCA 2016.										
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	498.520	167.941	41.746	10.066	20.877	739.150	88.987	18.351	107.338	846.488
Akumulirana amortizacija	(20.951)	(120.738)	(34.178)	(9.980)	–	(185.847)	(69.971)	–	(69.971)	(255.818)
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST	477.569	47.203	7.568	86	20.877	553.303	19.016	18.351	37.367	590.670
STANJE 1. SIJEČNJA 2017.										
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	498.520	167.941	41.746	10.066	20.877	739.150	88.987	18.351	107.338	846.488
Akumulirana amortizacija	(20.951)	(120.738)	(34.178)	(9.980)	–	(185.847)	(69.971)	–	(69.971)	(255.818)
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST	477.569	47.203	7.568	86	20.877	553.303	19.016	18.351	37.367	590.670
ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. PROSINCA 2017.										
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	477.569	47.203	7.568	86	20.877	553.303	19.016	18.351	37.367	590.670
Nove nabavke	–	–	–	–	19.812	19.812	–	5.800	5.800	25.612
Prijenos u upotrebu	1.762	27.813	1.156	222	(30.953)	–	14.412	(14.412)	–	–
Neto otpisi i isknjiženje	–	(2)	(4)	–	–	(6)	–	–	–	(6)
Amortizacijski trošak za razdoblje	(8.159)	(17.046)	(2.224)	(57)	–	(27.486)	(4.493)	–	(4.493)	(31.979)
ZAKLJUČNO NETO KNJIGOVODSTVENO STANJE	471.172	57.968	6.496	251	9.736	545.623	28.935	9.739	38.674	584.297
STANJE 31. PROSINCA 2017.										
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	500.282	193.654	41.996	9.431	9.736	755.099	87.336	9.739	97.075	852.174
Akumulirana amortizacija	(29.110)	(135.686)	(35.500)	(9.180)	–	(209.476)	(58.401)	–	(58.401)	(267.877)
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST	471.172	57.968	6.496	251	9.736	545.623	28.935	9.739	38.674	584.297

Revalorizacija dugotrajne materijalne imovine (zemljišta i zgrada) posljednji je put provedena 2014. i utemeljena je na procjenama neovisnih stručnjaka. Fer vrijednost određena je dobitnom metodom, a pri vrednovanju su korišteni određeni značajni ulazni podaci koji nisu tržišno provjerljivi (razina 3 hijerarhije fer vrijednosti). Kada bi se zemljište i zgrade vodili prema trošku nabave umanjenom za amortizaciju, neto knjigovodstvena vrijednost na dan 31. prosinca 2017. bila bi 137.293 tisuće kuna. Nekretnine, postrojenja i oprema Hrvatske narodne banke nisu opterećeni ni hipotekarnim ni fiducijskim teretom.

Bilješka br. 22 – Novčanice i kovani novac u optjecaju

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2017.	2016.
Gotov novac stavljen u optjecaj – početno stanje 1. siječnja	27.913.956	25.317.915
Povećanje/(smanjenje) gotovog novca u optjecaju tijekom godine	3.777.469	2.596.041
GOTOV NOVAC STAVLJEN U OPTJECAJ – UKUPNO STANJE 31. PROSINCA	31.691.425	27.913.956

KUNE	NOMINALNA VRIJEDNOST	KOMADA	VRIJEDNOST U TISUĆAMA KUNA	KOMADA	VRIJEDNOST U TISUĆAMA KUNA
Kovani novac	0,01	126.056.491	1.261	125.723.585	1.257
Kovani novac	0,02	84.309.178	1.686	84.095.259	1.682
Kovani novac	0,05	369.123.646	18.456	348.991.892	17.450
Kovani novac	0,10	536.756.301	53.676	512.416.672	51.242
Kovani novac	0,20	408.202.196	81.640	386.439.336	77.288
Kovani novac	0,50	237.455.696	118.728	223.799.030	111.899
Kovani novac	1	265.716.254	265.716	248.954.560	248.954
Kovani novac	2	157.534.402	315.069	144.204.171	288.408
Kovani novac	5	104.769.354	523.847	95.813.052	479.065
Kovani novac	25	1.234.048	30.851	1.208.832	30.221
Novčanice	5	4.129.038	20.645	4.132.548	20.663
Novčanice	10	46.514.754	465.147	43.177.073	431.771
Novčanice	20	32.213.788	644.276	30.063.263	601.265
Novčanice	50	18.352.875	917.644	16.378.559	818.928
Novčanice	100	38.649.766	3.864.977	35.585.938	3.558.594
Novčanice	200	73.168.029	14.633.606	63.435.368	12.687.074
Novčanice	500	7.322.538	3.661.269	6.597.712	3.298.856
Novčanice	1.000	6.072.931	6.072.931	5.189.339	5.189.339
UKUPNO			31.691.425		27.913.956

Bilješka br. 23 – Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
Obvezna pričuva u kunama	22.148.237	21.563.311
Devizni računi sudionika u sustavu TARGET2	7.955.757	3.653.464
Ostali primljeni depoziti domaćih banaka	33.874.005	23.987.914
Primljeni depoziti stranih banaka i drugih financijskih institucija	72	72
Sredstva izdvojena po nalogu suda	95.069	35.994
	64.073.140	49.240.755

Na poziciji Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama iskazani su i devizni računi sudionika u sustavu TARGET2. TARGET2 (engl. *Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system*) platni je sustav za namiru platnih transakcija u eurima u realnom vremenu na bruto načelu. TARGET2 je sustav s jedinstvenom tehničkom platformom – engl. Single Shared Platform (SSP) kojom zajednički upravljaju u ime Eurosustava Banca d'Italia, Banque de France i Deutsche Bundesbank. Osim u navedenoj bilješci poslovni događaji vezani uz TARGET2 iskazani su u bilančnim pozicijama Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka (vidi bilješku br. 11) i Obračunate kamate i ostala imovina (vidi bilješku br. 20).

Bilješka br. 24 – Repo ugovori

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
Devizni repo ugovori	12.022.248	7.181.838
	12.022.248	7.181.838

Ukupna fer vrijednost danih kolaterala po repo ugovorima na dan 31. prosinca 2017. iznosi 11.884.102 tisuće kuna (31. prosinca 2016.: 7.208.550 tisuća kuna).

Bilješka br. 25 – Obveze prema državi i državnim institucijama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
Kunski depoziti	2.908.566	3.315.581
Devizni depoziti	40.446	54.537
	2.949.012	3.370.118

Bilješka br. 26 – Obveze prema Međunarodnome monetarnom fondu

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
Mjenice nominirane u kunama	6.435.967	6.941.268
Obveze za neto kumulativnu alokaciju	2.727.262	2.941.313
Ostali računi Međunarodnoga monetarnog fonda	16.214	17.484
	9.179.443	9.900.065

Kunske mjenice odnose se na članstvo Republike Hrvatske u Međunarodnome monetarnom fondu.

Bilješka br. 27 – Obračunate kamate i ostale obveze

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
Obračunate kamate	11.877	5.895
Obveze prema zaposlenicima	6.764	6.530
Porezi i doprinosi	7.014	5.661
Obveze prema Europskoj komisiji u eurima	768	756
Obveze prema Europskoj komisiji u kunama	575.492	604.492
Obveze prema Ministarstvu financija	15.600	49.630
Obveze prema dobavljačima	20.849	20.721
Rezervacije za troškove i rizike	47.749	45.232
Ostale obveze	19.477	21.264
	705.590	760.181

Europska komisija otvorila je kod Hrvatske narodne banke svoje transakcijske račune: račun vlastitih sredstava u eurima, račun Europskoga razvojnog fonda i račun vlastitih sredstava u kunama za obavljanje platnih transakcija.

Unutar stavke rezervacije za troškove i rizike na rezervacije za sudske sporove odnosi se 24.822 tisuće kuna (2016.: 24.562 tisuće kuna), a na rezervacije za primanja zaposlenika 22.927 tisuća kuna (2016.: 20.670 tisuća kuna).

Sljedeće tablice prikazuju promjene u rezervacijama za troškove i rizike:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	SUDSKI SPOROVI	PRIMANJA ZAPOSLENIH	UKUPNO
STANJE 1. SIJEČNJA 2017.	24.562	20.670	45.232
Ukinute rezervacije	–	(9.255)	(9.255)
Nove rezervacije	260	11.512	11.772
Priznato kroz dobit ili gubitak	260	2.257	2.517
Plaćeni iznosi	–	–	–
STANJE 31. PROSINCA 2017.	24.822	22.927	47.749

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	SUDSKI SPOROVI	PRIMANJA ZAPOSLENIH	UKUPNO
STANJE 1. SIJEČNJA 2016.	3.010	19.387	22.397
Ukinute rezervacije	(600)	(7.859)	(8.459)
Nove rezervacije	22.152	9.142	31.294
Priznato kroz dobit ili gubitak	21.552	1.283	22.835
Plaćeni iznosi	–	–	–
STANJE 31. PROSINCA 2016.	24.562	20.670	45.232

Bilješka br. 28 – Kapital

Kapital Hrvatske narodne banke sastoји se od temeljnoga kapitala i pričuva.

Temeljni kapital u iznosu od 2.500.000 tisuća kuna nije prenosiv i ne može služiti kao sredstvo osiguranja.

Pričuve se sastoje od općih i posebnih pričuva. Opće pričuve formiraju se radi pokrića općih rizika poslovanja Hrvatske narodne banke i njihova visina nije ograničena, a formiraju se u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci. Posebne pričuve formiraju se radi pokrića identificiranih gubitaka u skladu s odlukom koju donosi Savjet Hrvatske narodne banke.

Bilješka br. 29 – Analiza ročnosti imovine i obveza

Sljedeća tablica prikazuje podjelu imovine i obveza u dvije skupine, ovisno o očekivanom roku povrata odnosno podmirenja, i to:

- najviše dvanaest mjeseci nakon izvještajnog razdoblja
- nakon dvanaest mjeseci nakon izvještajnog razdoblja.

29.1. Analiza ročnosti imovine i obveza

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	DO 12 MJESECI	VIŠE OD 12 MJESECI	UKUPNO
STANJE 31. PROSINCA 2017.			
IMOVINA			
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	19.753.776	–	19.753.776
Depoziti kod drugih banaka	2.409.543	8.710	2.418.253
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	26.419.157	1.261.700	27.680.857
Krediti	–	1.265.448	1.265.448
Obratni repo ugovori	17.641.746	–	17.641.746
Ulaganja koja se drže do dospijeća	3.402.220	16.462.963	19.865.183
Sredstva kod MMF-a	2.741.186	6.459.012	9.200.198
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	27.925.541	60.218	27.985.759
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	22.033	22.033
Obračunate kamate i ostala imovina	8.071.146	388.075	8.459.221
Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina	200	584.097	584.297
UKUPNO IMOVINA	108.364.515	26.512.256	134.876.771
OBVEZE			
Novčanice i kovani novac u optjecaju	31.691.425	–	31.691.425
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	64.073.068	72	64.073.140
Repo ugovori	12.022.248	–	12.022.248
Obveze prema državi i državnim institucijama	2.949.012	–	2.949.012
Obveze prema MMF-u	–	9.179.443	9.179.443
Obračunate kamate i ostale obveze	704.802	788	705.590
UKUPNO OBVEZE	111.440.555	9.180.303	120.620.858
NETO POZICIJA	(3.076.040)	17.331.953	14.255.913

Napomena: Prema konvenciji iznos kunskog dijela obvezne pričuve u iznosu od 22.148.237 tisuća kuna iskazan je na poziciji Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama s ročnošću do 12 mjeseci. Obračun, održavanje i izdvajanje obvezne pričuve obavlja se na mjesecnoj osnovi, a do promjene iznosa obveza po ovoj osnovi može doći zbog promjene osnovice, stope obvezne pričuve i postotka izdvajanja obvezne pričuve na račune kod Hrvatske narodne banke. U suštini se ove obveze mogu smatrati i obvezama s ročnošću duljom od 12 mjeseci te bi u tom slučaju kratkoročne obveze bile manje od kratkoročne imovine. Dužnički vrijednosni papiri raspoloživi za prodaju i po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak iskazani su u razdoblju do 12 mjeseci zbog njihove visoke utrživosti na sekundarnom tržištu, neovisno o ugovorenim dospijećima.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	DO 12 MJESECI	VIŠE OD 12 MJESECI	UKUPNO
STANJE 31. PROSINCA 2016.			
IMOVINA			
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	12.496.923	–	12.496.923
Depoziti kod drugih banaka	2.335.129	12.054	2.347.183
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	24.714.711	6.608	24.721.319
Krediti	–	54	54
Obratni repo ugovori	10.832.559	993.400	11.825.959
Ulaganja koja se drže do dospijeća	1.369.659	20.086.870	21.456.529
Sredstva kod MMF-a	2.958.252	6.965.896	9.924.148
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	27.447.613	60.218	27.507.831
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	22.083	22.083
Obračunate kamate i ostala imovina	3.780.076	319.893	4.099.969
Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina	340	590.330	590.670
UKUPNO IMOVINA	85.935.262	29.057.406	114.992.668
OBVEZE			
Novčanice i kovani novac u optjecaju	27.913.956	–	27.913.956
Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama	49.240.683	72	49.240.755
Repo ugovori	7.181.838	–	7.181.838
Obveze prema državi i državnim institucijama	3.370.118	–	3.370.118
Obveze prema MMF-u	–	9.900.065	9.900.065
Obračunate kamate i ostale obveze	759.222	959	760.181
UKUPNO OBVEZE	88.465.817	9.901.096	98.366.913
NETO POZICIJA	(2.530.555)	19.156.310	16.625.755

Napomena: Prema konvenciji iznos kunskog dijela obvezne pričuve u iznosu od 21.563.311 tisuća kuna iskazan je na poziciji Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama s ročnošću do 12 mjeseci. Obračun, održavanje i izdvajanje obvezne pričuve obavlja se na mjesecnoj osnovi, a do promjene iznosa obveza po ovoj osnovi može doći zbog promjene osnove, stope obvezne pričuve i postotka izdvajanja obvezne pričuve na račune kod Hrvatske narodne banke. U suštini se ove obveze mogu smatrati i obvezama s ročnošću duljom od 12 mjeseci te bi u tom slučaju kratkoročne obveze bile manje od kratkoročne imovine. Dužnički vrijednosni papiri raspoloživi za prodaju i po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak iskazani su u razdoblju do 12 mjeseci zbog njihove visoke utrživosti na sekundarnom tržištu, neovisno o ugovorenim dospijećima.

Bilješka br. 30 – Potencijalne i preuzete obveze i sustav trezorskih zaliha

Sudski sporovi: Na dan 31. prosinca 2017. u tijeku je bilo nekoliko pravnih sporova. Prema mišljenju rukovodstva i internih pravnih savjetnika Hrvatske narodne banke postoji mogućnost da Hrvatska narodna banka izgubi neke sporove, pa su rezervirana sredstva za potencijalne gubitke u tim sporovima u iznosu od 24.822 tisuće kuna (vidi bilješku br. 27).

Preuzete obveze za kapitalna ulaganja: Na dan 31. prosinca 2017. Hrvatska narodna banka imala je preuzetih obveza za kapitalna ulaganja u iznosu od 2.178 tisuća kuna (2016.: 8.728 tisuća kuna).

Sustav trezorskih zaliha

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
Novčanice i kovani novac koji nisu u optjecaju	51.291.978	48.893.063
Zalihe državnih biljega i obrazaca mjenica	174.938	241.033
	51.466.916	49.134.096

Bilješka br. 31 – Novac i novčani ekvivalenti

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
Novac u blagajni HNB-a (bilješka br. 11)	1.052	1.400
Devizna efektiva u trezoru HNB-a (bilješka br. 11)	2.995.507	3.014.841
Sredstva na tekućim računima kod stranih banaka (bilješka br. 11)	16.725.450	8.951.477
Sredstva na računu HNB-a kod MMF-a	2.741.186	2.958.252
Sredstva na računu HNB-a u sustavu TARGET2 (bilješka br. 11)	31.767	529.205
	22.494.962	15.455.175

Bilješka br. 32 – Ostvareni rezultat

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
(Manjak)/višak prihoda nad rashodima	(2.554.231)	42.113
Pokriveno iz općih pričuva	2.554.231	–
Raspoređeno u opće pričuve	–	(8.423)
Raspoređeno u državni proračun	–	(33.690)
	–	–

Hrvatska narodna banka ostvarila je manjak prihoda nad rashodima za 2017. u iznosu od 2.554.231 tisuće kuna (2016. ostvaren je višak prihoda nad rashodima u iznosu od 42.113 tisuća kuna), a najveći utjecaj na ostvareni financijski rezultat imale su nerealizirane neto tečajne razlike koje su za 2017. negativne i iznose 2.641.458 tisuća kuna (vidi bilješku br. 7). Manjak prihoda nad rashodima za 2017. godinu u iznosu od 2.554.231 tisuće kuna Hrvatska narodna banka pokriva iz općih pričuva.

S obzirom na to da su u 2016. neto nerealizirane tečajne razlike bile negativne (278.957 tisuća kuna), a zbroj neto nerealiziranih gubitaka po financijskoj imovini po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka

i rezultata od ulaganja koja se vode metodom udjela negativan (32.769 tisuća kuna), u opće pričuve rasporedilo se 20% ostvarenog viška prihoda nad rashodima u iznosu od 8.423 tisuće kuna. Ostatak se rasporedio u državni proračun.

Bilješka br. 33 – Fer vrijednost financijske imovine i obveza

U postupku mjerjenja fer vrijednosti financijske imovine i obveza primjenjuje se tržišni pristup kao tehnika mjerjenja, a u sklopu hijerarhijskog pristupa određivanja fer vrijednosti Hrvatska narodna banka primjenjuje prvu hijerarhijsku razinu vrednovanja (razina 1), što znači da se kao ulaznim veličinama koristi provjerljivim tržišnim vrijednostima koje su odraz kotacijskih cijena za istu imovinu ili obveze na aktivnom tržištu. U slučaju da kotacijske cijene nisu dostupne, fer vrijednost izračunava se na osnovi modela priznatih standardom GIPS (engl. *Global Investment Performance Standards*), a kao ulazni podaci rabe se provjerljive tržišne vrijednosti (kamatne stope), što odgovara razini 2 hijerarhije fer vrijednosti.

U izještajnom razdoblju nije bilo reklassifikacija između različitih hijerarhijskih razina fer vrijednosti.

a) Financijska imovina i obveze koje se mjeri po fer vrijednosti

U sljedećoj tablici prikazana je financijska imovina koja se mjeri po fer vrijednosti po razinama hijerarhije fer vrijednosti.

31. 12. 2017.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	RAZINA 1	RAZINA 2	UKUPNO
FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ DOBIT ILI GUBITAK			
DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI KOJI SE DRŽE RADI TRGOVANJA			
Državni vrijednosni papiri	15.972.972	7.542.913	23.515.885
Osigurane obveznice (s kolateralom javnog sektora)	858.415	–	858.415
Vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija	1.679.306	–	1.679.306
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	302.922	62.629	365.551
UKUPNO VRIJEDNOSNI PAPIRI KOJI SE DRŽE RADI TRGOVANJA (BILJEŠKA BR. 13.A)	18.813.615	7.605.542	26.419.157
SREDSTVA POVJERENA NA UPRAVLJANJE MEĐUNARODnim FINANCIJSKIM INSTITUCIJAMA (BILJEŠKA BR. 13.B)	1.255.353	–	1.255.353
PLEMENITI METALI	6.347	–	6.347
UKUPNO FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ DOBIT ILI GUBITAK	20.075.315	7.605.542	27.680.857
FINANCIJSKA IMOVINA RASPOLOŽIVA ZA PRODAJU			
DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI RASPOLOŽIVI ZA PRODAJU			
Državni vrijednosni papiri	24.978.162	–	24.978.162
Osigurane obveznice (s kolateralom javnog sektora)	63.097	–	63.097
Vrijednosni papiri međunarodnih financijskih institucija	2.201.256	–	2.201.256
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	683.026	–	683.026
UKUPNO DUŽNIČKI VRIJEDNOSNI PAPIRI RASPOLOŽIVI ZA PRODAJU (BILJEŠKA BR. 18)	27.925.541	–	27.925.541
UKUPNO FINANCIJSKA IMOVINA RASPOLOŽIVA ZA PRODAJU	27.925.541	–	27.925.541
SVEUKUPNO	48.000.856	7.605.542	55.606.398

31. 12. 2016.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	RAZINA 1	RAZINA 2	UKUPNO
FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ DOBIT ILI GUBITAK			
DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI KOJI SE DRŽE RADI TRGOVANJA			
Državni vrijednosni papiri	14.928.138	7.517.633	22.445.771
Osigurane obveznice (s kolateralom javnog sektora)	76.388	–	76.388
Vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija	344.007	–	344.007
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	305.052	107.464	412.516
UKUPNO VRIJEDNOSNI PAPIRI KOJI SE DRŽE RADI TRGOVANJA (BILJEŠKA BR. 13.A)	15.653.585	7.625.097	23.278.682
SREDSTVA POVJERENA NA UPRAVLJANJE MEĐUNARODnim FINANCIJSKIM INSTITUCIJAMA (BILJEŠKA BR. 13.B)	1.436.029	–	1.436.029
PLEMENITI METALI	6.608	–	6.608
UKUPNO FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ DOBIT ILI GUBITAK	17.096.222	7.625.097	24.721.319
FINANCIJSKA IMOVINA RASPOLOŽIVA ZA PRODAJU			
DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI RASPOLOŽIVI ZA PRODAJU			
Državni vrijednosni papiri	24.240.973	–	24.240.973
Osigurane obveznice (s kolateralom javnog sektora)	71.955	–	71.955
Vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija	2.416.247	–	2.416.247
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	718.438	–	718.438
UKUPNO DUŽNIČKI VRIJEDNOSNI PAPIRI RASPOLOŽIVI ZA PRODAJU (BILJEŠKA BR. 18)	27.447.613	–	27.447.613
UKUPNO FINANCIJSKA IMOVINA RASPOLOŽIVA ZA PRODAJU	27.447.613	–	27.447.613
SVEUKUPNO	44.543.835	7.625.097	52.168.932

b) Financijska imovina i obveze koje se ne mijere po fer vrijednosti

Dužnički vrijednosni papiri koji se drže do dospijeća mjere se po amortiziranom trošku, a usporedba knjigovodstvenih i fer vrijednosti prikazana je u sljedećoj tablici.

	DUŽNIČKI VRIJEDNOSNI PAPIRI	
(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST	FER VRIJEDNOST
31. 12. 2017.	19.865.183	20.659.249
31. 12. 2016.	21.456.529	22.475.422

U određivanju fer vrijednosti financijske imovine koja se drži do dospijeća rabe se ulazni podaci koji pripadaju razini 1 hijerarhije fer vrijednosti.

Ulaganja u vlasničke instrumente klasificiraju se kao financijska imovina raspoloživa za prodaju i mjere se po povijesnom trošku umanjenom za eventualno umanjenje vrijednosti, a fer vrijednosti ove imovine nije moguće pouzdano izmjeriti.

Fer vrijednosti ostale nenavedene financijske imovine i obveza Hrvatske narodne banke približno su jednake računovodstvenim vrijednostima zbog kratkoročnosti instrumenata.

Bilješka br. 34 – Upravljanje rizicima

Hrvatska narodna banka upravlja međunarodnim pričuvama Republike Hrvatske na osnovi načela likvidnosti i sigurnosti ulaganja, što znači da održava visoku likvidnost pričuva i primjerenu izloženost rizicima te uz dana ograničenja nastoji ostvariti povoljne stope povrata na svoja ulaganja.

Rizici prisutni pri upravljanju međunarodnim pričuvama ponajprije su financijski rizici, a to su kreditni, likvidnosni i tržišni rizik, ali velika se pozornost posvećuje i operativnom riziku.

Operativni rizik podrazumijeva rizik od gubitka koji nastaje zbog neprimjerenih ili neuspješnih unutarnjih procesa, zaposlenika ili sustava ili zbog vanjskih događaja. Operativni rizik kontrolira se strogim razdjeljivanjem funkcija i odgovornosti, točno propisanim metodologijama i procedurama te redovitim unutarnjim i vanjskim revizijama.

Bilješka br. 34.1 – Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik nepodmirenja obveza, odnosno mogućnost da se uložena sredstva neće pravodobno i/ili u potpunosti vratiti ili da se neće vraćati planiranom dinamikom.

Hrvatska narodna banka ograničuje izloženost kreditnom riziku ulaganjem međunarodnih pričuva u visokokvalitetne instrumente s najmanjim stupnjem rizičnosti poput državnih obveznica, obveznica za koje jamči država, bankovnih obveznica s državnim jamstvom i osiguranih obveznica, u instrumente međunarodnih financijskih institucija visokoga kreditnog rejtinga te u kolateralizirane i nekolateralizirane depozite. Kolateralizirani depoziti osigurani su državnim obveznicama iste vrijednosti ili vrijednosti veće od one samog depozita.

Ocjena kreditne sposobnosti financijskih institucija temelji se na rejtingzima koje su objavile velike međunarodne agencije za procjenu rejtinga (Moody's, Standard & Poor's i Fitch).

Ulaganja sredstava međunarodnih pričuva limitirana su po vrstama izdavatelja i financijskim institucijama, čime se kreditni rizik diversificira.

Hrvatska narodna banka ulaže sredstva međunarodnih pričuva u obveznice država i obveznice za koje jamči država rejtinga od Aaa do Baa3 (po agenciji Moody's), u osigurane obveznice rejtinga od Aaa do Aa2, u obratne repo ugovore kod komercijalnih banaka rejtinga od Aaa do Baa3, u depozite kod središnjih banaka rejtinga od Aaa do Baa3, u instrumente kod međunarodnih financijskih institucija od Aaa do A2, kao i u depozite po viđenju kod komercijalnih banaka rejtinga od Aaa do A3 za potrebe obavljanja deviznoga platnog prometa.

Prikaz financijske imovine izložene kreditnom riziku u tablicama Maksimalna izloženost kreditnom riziku i kreditni rizik prema kreditnom rejtingu partnera i Zemljopisna koncentracija kreditnog rizika (bilješke br. 34.1.1. i 34.1.2.) razlikuju se od prikaza u Izvještaju o financijskom položaju jer se temelje na upravljačkim izvještajima. Prikazivanje usklade nije praktično. Neke su od glavnih razlika sljedeće:

- Pozicija Depoziti u tablicama prikazanima u bilješkama br. 34.1.1. i 34.1.2. obuhvaća pozicije Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka, Depoziti kod drugih banaka i Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda iz Izvještaja o financijskom položaju. U navedenim pozicijama depoziti su podijeljeni prema valuti i primatelju (međunarodne financijske institucije, strane i domaće banke).
- Stanje depozita u tablicama prikazanima u bilješkama br. 34.1.1. i 34.1.2. uključuje i obračunate kamate, koje su u Izvještaju o financijskom položaju uključene u stavke Obračunate kamate i ostala imovina te Obračunate kamate i ostale obveze.
- Vrijednosni papiri u Izvještaju o financijskom položaju podijeljeni su prema kategorijama financijske imovine, dok su u tablicama Maksimalna izloženost kreditnom riziku i kreditni rizik prema kreditnom rejtingu partnera i Zemljopisna koncentracija kreditnog rizika dodatno podijeljeni prema izdavatelju i valuti.
- Pozicija Obratni repo ugovori iz Izvještaja o financijskom položaju podijeljena je u tablicama prikazanim u bilješkama br. 34.1.1. i 34.1.2. po valutama te uključuje i obračunate kamate koje su u Izvještaju o financijskom položaju prikazane na pozicijama Obračunate kamate i ostala imovina te Obračunate kamate i ostale obveze.
- Stanje kredita u tablicama prikazanima u bilješkama br. 34.1.1. i 34.1.2. uključuje i obračunate kamate, koje su u Izvještaju o financijskom položaju uključene u stavku Obračunate kamate i ostala imovina.

34.1.1. Maksimalna izloženost kreditnom riziku i kreditni rizik prema kreditnom rejtingu partnera

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	REJTING (MOODY'S)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI KOJI SE DRŽE RADI TRGOVANJA			
Državni vrijednosni papiri			
	Aaa	12.087.078	13.567.249
	Aa1	628.572	310.542
	Aa2	5.357.803	4.704.022
	A2	150.296	–
	A3	–	107.525
	Baa2	4.062.557	3.403.975
	AAA ^a	958.834	237.544
	AA ^a	270.745	114.914
Ukupno državni vrijednosni papiri		23.515.885	22.445.771
Osigurane obveznice (s kolateralom javnog sektora)	Aaa	858.415	76.388
Vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija			
	Aaa	249.899	–
	Aa1	1.278.014	344.007
	Bez rejtinga ^b	151.393	–
Ukupno vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija		1.679.306	344.007
Bankovne obveznice s državnim jamstvom			
	Aaa	75.910	184.054
	Aa1	289.641	228.462
Ukupno bankovne obveznice s državnim jamstvom		365.551	412.516
UKUPNO DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI KOJI SE DRŽE RADI TRGOVANJA		26.419.157	23.278.682
DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI KOJI SE DRŽE DO DOSPIJEĆA			
Državni vrijednosni papiri			
	Aaa	1.405.283	1.257.704
	Aa1	3.313.934	3.656.324
	Aa2	7.335.811	7.421.361
	Aa3	5.069.818	5.308.677
	AAA ^c	143.615	143.532
	AA ^d	573.965	573.601
Ukupno državni vrijednosni papiri		17.842.426	18.361.199
Vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija	Aa1	1.796.909	2.565.912
Ukupno vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija		1.796.909	2.565.912

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	REJTING (MOODY'S)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
Bankovne obveznice s državnim jamstvom			
	Aaa	–	302.366
	Aa1	225.848	227.052
Ukupno bankovne obveznice s državnim jamstvom		225.848	529.418
UKUPNO DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI KOJI SE DRŽE DO DOSPIJEĆA		19.865.183	21.456.529
DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI RASPOLOŽIVI ZA PRODAJU			
Državni vrijednosni papiri			
	Aaa	5.117.967	5.752.101
	Aa1	3.464.733	3.626.403
	Aa2	11.566.026	10.998.279
	Aa3	3.220.880	2.222.280
	A2	924.715	–
	A3	–	946.780
	AAA ^c	683.841	695.130
Ukupno državni vrijednosni papiri		24.978.162	24.240.973
Osigurane obveznice (s kolateralom javnog sektora)	Aaa	63.097	71.955
Vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija	Aaa	1.442.983	1.652.749
	Aa1	758.273	763.498
Ukupno vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija		2.201.256	2.416.247
Bankovne obveznice s državnim jamstvom			
	Aa1	683.026	718.438
Ukupno bankovne obveznice s državnim jamstvom		683.026	718.438
UKUPNO DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI RASPOLOŽIVI ZA PRODAJU		27.925.541	27.447.613
UKUPNO DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI		74.209.881	72.182.824
DEVIZNI OBRATNI REPO UGOVORI			
	Aaa	6.254.989	5.187.221
	Aa1	2.347.909	255.982
	Aa2	6.800.228	4.422.666
	Aa3	1.369.619	440.232
	AAA ^c	538.858	–
	AA ^d	325.265	415.528
UKUPNO DEVIZNI OBRATNI REPO UGOVORI		17.636.868	10.721.629

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	REJTING (MOODY'S)	31. 12. 2017.	31. 12. 2016.
Devizni depoziti			
	Aaa	18.661.410	11.668.908
	Aa1	68	208
	Aa2	375.492	562
	Aa3	1.270	1.104
	A1	588	1.072
	A3	433	38
	Bez rejtinga ^e	28	211
Ukupno depoziti		19.039.289	11.672.103
Depoziti kod međunarodnih finansijskih institucija	Bez rejtinga ^b	2.871.415	3.106.671
UKUPNO DEVIZNI DEPOZITI		21.910.704	14.778.774
KREDITI U KUNAMA	Bez rejtinga	1.286.777	54
OBRATNI REPO UGOVORI U KUNAMA	Bez rejtinga	–	1.115.620
DEPOZITI U KUNAMA			
Ostali depoziti kod domaćih poslovnih banaka			
	BBB– ^c	1.292	1.405
	Bez rejtinga	7.677	10.924
UKUPNO KUNSKI DEPOZITI		8.969	12.329
SVEUKUPNO		115.053.199	98.811.230

^a Ulaganja imaju odgovarajući rejting agencija Fitch Ratings i Standard & Poor's.

^b Ulaganja kod BIS-a i MMF-a, koji nemaju dodijeljen rejting, ali se smatraju institucijama visokoga kreditnog rejtinga.

^c Ulaganja imaju odgovarajući rejting agencije Fitch Ratings.

^d Ulaganje ima odgovarajući rejting agencije Standard & Poor's.

^e Sredstva po viđenju kod Clearstreama

34.1.2. Zemljopisna koncentracija kreditnog rizika

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

	STANJE 31. PROSINCA 2017.		
INSTRUMENTI	EUROPODRUČJE	OSTALO	UKUPNO
Državni vrijednosni papiri	59.506.904	6.829.569	66.336.473
Osigurane obveznice	921.512	–	921.512
Vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija	5.195.921	481.550	5.677.471
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	1.274.425	–	1.274.425
UKUPNO DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI	66.898.762	7.311.119	74.209.881
OBRATNI REPO UGOVORI	6.345.814	11.291.054	17.636.868
Depoziti	19.032.426	6.863	19.039.289
Depoziti kod međunarodnih finansijskih institucija	–	2.871.415	2.871.415
UKUPNO DEVIZNI DEPOZITI	19.032.426	2.878.278	21.910.704
KREDITI U RH	–	1.286.777	1.286.777
Ostali depoziti kod domaćih poslovnih banaka	–	8.969	8.969
UKUPNO KUNSKI DEPOZITI	–	8.969	8.969
SVEUKUPNO 31. PROSINCA 2017.	92.277.002	22.776.197	115.053.199

STANJE 31. PROSINCA 2016.

INSTRUMENTI	EUROPODRUČJE	OSTALO	UKUPNO
Državni vrijednosni papiri	57.341.211	7.706.732	65.047.943
Osigurane obveznice	148.343	–	148.343
Vrijednosni papiri međunarodnih finansijskih institucija	4.881.872	444.294	5.326.166
Bankovne obveznice s državnim jamstvom	1.660.372	–	1.660.372
UKUPNO DEVIZNI VRIJEDNOSNI PAPIRI	64.031.798	8.151.026	72.182.824
OBRATNI REPO UGOVORI	2.690.655	8.030.974	10.721.629
Depoziti	11.665.605	6.498	11.672.103
Depoziti kod međunarodnih finansijskih institucija	–	3.106.671	3.106.671
UKUPNO DEVIZNI DEPOZITI	11.665.605	3.113.169	14.778.774
KREDITI U RH	–	54	54
OBRATNI REPO UGOVORI U KUNAMA	–	1.115.620	1.115.620
Ostali depoziti kod domaćih poslovnih banaka	–	12.329	12.329
UKUPNO KUNSKI DEPOZITI	–	12.329	12.329
SVEUKUPNO 31. PROSINCA 2016.	78.388.058	20.423.172	98.811.230

Bilješka br. 34.2 – Likvidnosni rizik

Likvidnosni rizik proizlazi iz nemogućnosti podmirenja dospjelih obveza ili ostalih obveza iz poslovanja Hrvatske narodne banke u ugovorenom roku. Zbog toga Hrvatska narodna banka svojom strategijom upravljanja deviznom likvidnošću mora dnevno osigurati dostatnu raspoloživost sredstava za namiru svih dospjelih i ugovorenih obveza.

Likvidnosni rizik kontrolira se ulaganjem međunarodnih pričuva u lako utržive obveznice i djelomično u depozitne instrumente s kratkim dospijećem.

Likvidna sredstva obuhvaćaju svu imovinu koju je moguće unovčiti u roku od jednog do tri dana. Hrvatska narodna banka ulaže ukupne međunarodne pričuve u depozite ročnosti do najviše tri mjeseca i u vrijednosne papire dospijeća do deset godina, s tim da se vrijednosni papiri portfelja za trgovanje mogu unovčiti u svakom trenutku.

Na dan 31. prosinca 2017. likvidno je bilo oko 68% neto međunarodnih pričuva, dok je krajem 2016. likvidno bilo oko 65% neto međunarodnih pričuva.

Sljedeće tablice prikazuju finansijske obveze Hrvatske narodne banke razvrstane prema vremenu preostalom od datuma bilance do ugovornog roka dospijeća. Analiza je izvedena iz nediskontiranih novčanih tokova finansijskih obveza zasnovanih na najranijem očekivanom datumu dospijeća, a uključuje novčane tokove kamata i glavnica. Budući izdaci po kamatama uključeni su u poziciju Obračunate kamate i ostale obveze.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	DO 1 MJESECA	OD 1 DO 3 MJESECA	OD 3 MJ. DO 1 GODINE	OD 1 DO 5 GODINA	DULJE OD 5 GODINA	UKUPNO
STANJE 31. PROSINCA 2017.						
OBVEZE						
Novčanice i kovani novac u optjecaju	31.691.425	–	–	–	–	31.691.425
Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama	64.073.068	–	–	–	72	64.073.140
Repo ugovori	12.022.248	–	–	–	–	12.022.248
Obveze prema državi i državnim institucijama	2.949.012	–	–	–	–	2.949.012
Obveze prema MMF-u	–	–	–	–	9.179.443	9.179.443
Obračunate kamate i ostale obveze	641.458	19.898	47.749	–	788	709.893
UKUPNO OBVEZE	111.377.211	19.898	47.749	–	9.180.303	120.625.161

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	DO 1 MJESECA	OD 1 DO 3 MJESECA	OD 3 MJ. DO 1 GODINE	OD 1 DO 5 GODINA	DULJE OD 5 GODINA	UKUPNO
STANJE 31. PROSINCA 2016.						
OBVEZE						
Novčanice i kovani novac u optjecaju	27.913.956	–	–	–	–	27.913.956
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	49.240.683	–	–	–	72	49.240.755
Repo ugovori	7.181.838	–	–	–	–	7.181.838
Obveze prema državi i državnim institucijama	3.370.118	–	–	–	–	3.370.118
Obveze prema MMF-u	–	–	–	–	9.900.065	9.900.065
Obračunate kamate i ostale obveze	661.875	53.994	45.232	–	959	762.060
UKUPNO OBVEZE	88.368.470	53.994	45.232	–	9.901.096	98.368.792

Bilješka br. 34.3 – Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova financijskog instrumenta zbog promjena tržišnih cijena. Tržišni rizik obuhvaća valutni rizik, kamatni rizik i ostale cjenovne rizike.

Valutni rizik (rizik promjene vrijednosti jedne valute u odnosu na drugu) rizik je fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova financijskog instrumenta zbog promjena tečaja stranih valuta.

Kamatni rizik je rizik fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova financijskog instrumenta zbog promjena tržišnih kamatnih stopa.

Ostali cjenovni rizici obuhvaćaju rizik fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova po financijskim instrumentima zbog promjena tržišnih cijena koje ne proizlaze iz kamatnog rizika ili valutnog rizika.

Bilješka br. 34.3.1 – Valutni rizik

Hrvatska narodna banka većinu svoje imovine drži u stranoj valuti, zbog čega je izložena valutnom riziku, odnosno fluktuaciji međuvalutnih odnosa između kune i eura te između kune i američkog dolara. Te međuvalutne promjene utječu na Izvještaj o dobiti ili gubitku, pa tako i na konačni financijski rezultat.

Hrvatska narodna banka izložena je valutnom riziku samo za neto međunarodne pričuve, koje obuhvaćaju dio pričuva kojim se upravlja u skladu s vlastitim odrednicama. Valutni rizik je determiniran valutnom strukturom međunarodnih pričuva, a ona se temelji na valutnoj strukturi inozemnog duga Republike Hrvatske te na valutnoj strukturi uvoza, što je praksa mnogih središnjih banaka. Visok udio eura pridonosi smanjenju kolebljivosti zbog stabilnog tečaja eura u odnosu na kunu. Premda se izrađuje VaR analiza za valutni rizik te razni testovi otpornosti na stres, valutna struktura nije definirana tim mjerama već prije

svega valutnom strukturu duga i uvoza. U skladu s time ne postavljaju se VaR limiti niti se provodi retroaktivno testiranje.

Dijelom pričuva prikupljenih s osnove sredstava izdvojene devizne obvezne pričuve, sredstava Ministarstva financija, repo poslova i sredstava u posebnim pravima vučenja (SDR) središnja banka upravlja pasivno, u skladu s valutnom strukturu ugovorenih deviznih obveza, te nije izložena valutnom riziku.

Valutni VaR za razdoblje od jedne godine uz razinu pouzdanosti od 95% iznosi 3,7 mlrd. kuna.

34.3.1.1. Analiza osjetljivosti – utjecaj promjena valutnih tečajeva za određeni postotak na Izvještaj o dobiti ili gubitku

Analiza osjetljivosti za 2017.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2017.	USD	EUR
	±5%	±1%
Utjecaj promjene tečaja na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	778.416/(778.416)	876.301/(876.301)

Tablica pokazuje osjetljivost rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku Hrvatske narodne banke u slučaju porasta odnosno pada tečaja kune prema euru za ±1% i u slučaju porasta odnosno pada tečaja kune prema američkom dolaru za ±5%. Prema podacima za prethodna razdoblja godišnja kolebljivost tečaja kune prema američkom dolaru veća je oko pet puta od kolebljivosti tečaja kune prema euru.

Pozitivan broj znači povećanje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako tečaj kune poraste u odnosu na relevantnu valutu za odabrani postotak (odnosno vrijednost kune oslabi u odnosu na promatranoj valuti), dok negativni broj znači smanjenje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako se zabilježi pad tečaja kune (odnosno vrijednost kune ojača u odnosu na relevantnu valutu).

U slučaju tečaja kune prema euru nižeg za 1% na datum 31. prosinca 2017. rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku Hrvatske narodne banke bio bi manji približno za 876.301 tisuću kuna, dok bi u slučaju tečaja kune prema američkom dolaru nižeg za 5% rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku bio manji približno za 778.416 tisuća kuna.

Metodologija izračuna

Iznos neto eurskih i neto dolarskih međunarodnih pričuva sa stanjem na dan bilance pomnožen je s razlikom između tečaja kune prema euru odnosno kune prema američkom dolaru koji je vrijedio na datum bilance i istih tečajeva koji su uvećani odnosno umanjeni za odabrani postotak.

Analiza osjetljivosti za 2016.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2016.	USD	EUR
	±5%	±1%
Utjecaj promjene tečaja na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	850.390/(850.390)	749.286/(749.286)

34.3.1.2. Izloženost HNB-a valutnom riziku – analiza imovine i obveza po pojedinim valutama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	EUR	USD	XDR	OSTALE STRANE VALUTE	HRK	UKUPNO
STANJE 31. PROSINCA 2017.						
IMOVINA						
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	19.745.948	3.483	–	3.960	385	19.753.776
Depoziti kod drugih banaka	2.284.149	125.394	–	–	8.710	2.418.253
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	21.228.675	6.445.835	–	–	6.347	27.680.857
Krediti	–	–	–	–	1.265.448	1.265.448
Obratni repo ugovori	15.266.795	2.374.951	–	–	–	17.641.746
Ulaganja koja se drže do dospijeća	19.865.183	–	–	–	–	19.865.183
Sredstva kod MMF-a	–	–	9.200.198	–	–	9.200.198
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	19.754.351	8.171.190	–	–	60.218	27.985.759
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	–	–	–	22.033	22.033
Obračunate kamate i ostala imovina	7.962.466	2.173	–	–	494.582	8.459.221
Nekretnine, postrojenja i oprema i nematerijalna imovina	–	–	–	–	584.297	584.297
UKUPNO IMOVINA	106.107.567	17.123.026	9.200.198	3.960	2.442.020	134.876.771
OBVEZE						
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	31.691.425	31.691.425
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	7.955.757	–	–	–	56.117.383	64.073.140
Repo ugovori	10.480.300	1.541.948	–	–	–	12.022.248
Obveze prema državi i državnim institucijama	28.347	11.431	–	669	2.908.565	2.949.012
Obveze prema MMF-u	–	–	9.179.443	–	–	9.179.443
Obračunate kamate i ostale obveze	15.403	1.279	13.786	20	675.102	705.590
UKUPNO OBVEZE	18.479.807	1.554.658	9.193.229	689	91.392.475	120.620.858
NETO POZICIJA	87.627.760	15.568.368	6.969	3.271	(88.950.455)	14.255.913

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	EUR	USD	XDR	OSTALE STRANE VALUTE	HRK	UKUPNO
STANJE 31. PROSINCA 2016.						
IMOVINA						
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	12.488.999	4.996	–	2.576	352	12.496.923
Depoziti kod drugih banaka	2.191.758	143.371	–	–	12.054	2.347.183
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	18.631.737	6.082.973	–	–	6.609	24.721.319
Krediti	–	–	–	–	54	54
Obratni repo ugovori	6.806.331	3.916.228	–	–	1.103.400	11.825.959
Ulaganja koja se drže do dospijeća	21.456.529	–	–	–	–	21.456.529
Sredstva kod MMF-a	–	–	9.924.148	–	–	9.924.148
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	18.092.855	9.354.758	–	–	60.218	27.507.831
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	–	–	–	22.083	22.083
Obračunate kamate i ostala imovina	3.658.294	1.856	–	3	439.816	4.099.969
Nekretnine, postrojenja i oprema i nematerijalna imovina	–	–	–	–	590.670	590.670
UKUPNO IMOVINA	83.326.503	19.504.182	9.924.148	2.579	2.235.256	114.992.668
OBVEZE						
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	27.913.956	27.913.956
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	3.653.464	–	–	–	45.587.291	49.240.755
Repo ugovori	4.698.601	2.483.237	–	–	–	7.181.838
Obveze prema državi i državnim institucijama	42.194	11.617	–	725	3.315.582	3.370.118
Obveze prema MMF-u	–	–	9.900.065	–	–	9.900.065
Obračunate kamate i ostale obveze	7.862	1.896	16.790	172	733.461	760.181
UKUPNO OBVEZE	8.402.121	2.496.750	9.916.855	897	77.550.290	98.366.913
NETO POZICIJA	74.924.382	17.007.432	7.293	1.682	(75.315.034)	16.625.755

Bilješka br. 34.3.2 – Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik pada vrijednosti deviznih portfelja međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke zbog mogućeg porasta kamatnih stopa na tržištima instrumenata s fiksnim prinosom.

Neto međunarodne pričuve, kojima se upravlja u skladu s vlastitim odrednicama, uložene su u portfelje za trgovanje i investicijski portfelj. Investicijski portfelj može biti formiran kao portfelj koji se drži do dospijeća te kao portfelj raspoloživ za prodaju, a oba služe kao dugoročniji izvor stabilnih prihoda i dugog su prosječnog dospijeća.

Hrvatska narodna banka kroz Izvještaj o dobiti ima otvorenu izloženost kamatnom riziku samo s portfeljima za trgovanje, dok s portfeljem raspoloživim za prodaju te s portfeljem koji se drži do dospijeća *de facto* nema. Portfelji za trgovanje kratkog su vremena vezivanja, pa je time kamatni rizik minimiziran. Portfelji koji se drže do dospijeća sa stajališta kamatnog rizika nemaju učinak na Izvještaj o dobiti, a vrijednosni papiri portfelja raspoloživih za prodaju, u pravilu, prodaju se samo u situacijama povoljnim za HNB. No, bez obzira na to, i za portfelje raspoložive za prodaju vodi se računa o njihovu vremenu vezivanja te kamatnom riziku.

Dijelom pričuva koji se sastoji od sredstava Ministarstva financija, sredstava na osnovi repo ugovora s bankama, kao i na osnovi swap intervencija na domaćem deviznom tržištu te na osnovi članstva u MMF-u i druge imovine koja je vlasništvo drugih pravnih osoba, HNB upravlja u skladu s preuzetim obvezama, a radi zaštite od kamatnog rizika.

34.3.2.1. Analiza osjetljivosti zbog izloženosti neto međunarodnih pričuva HNB-a promjenama kamatnih stopa

Analiza osjetljivosti za 2017.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2017.	USD	EUR
Porast/pad krivulje prinosa	±1 b. b.	±1 b. b.
Utjecaj promjene razine krivulje prinosa na Izvještaj o dobiti ili gubitku	(409)/409	(2.626)/2.626

Kada bi na datum 31. prosinca 2017. cijela dolarska krivulja prinosa bila na razini višoj za jedan bazni bod (0,01%), rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku Hrvatske narodne banke bio bi manji približno za 409 tisuća kuna, dok bi u slučaju razine eurske krivulje prinosa više za jedan bazni bod konačni rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku bio manji približno za 2.626 tisuća kuna.

U slučaju razine krivulja prinosa niže za jedan bazni bod rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku bio bi veći za približno iste iznose.

Metodologija izračuna

Iznos dolarskoga, tj. eurskog portfelja za trgovanje sa stanjem na dan bilance pomnožen je s modificiranim prosječnim vremenom vezivanja (modificirani *duration*) i s jednim baznim bodom u postotnom obliku (0,01%). Modificirano prosječno vrijeme vezivanja označuje za koliko će stotih dijelova postotka pasti vrijednost portfelja ako krivulja prinosa poraste za jedan postotni bod.

Analiza osjetljivosti za 2016.

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2016.	USD	EUR
Porast/pad krivulje prinosa	±1 b. b.	±1 b. b.
Utjecaj promjene razine krivulje prinosa na Izvještaj o dobiti ili gubitku	(414)/414	(1.888)/1.888

34.3.2.2. Analiza kamatnog rizika

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	DO 1 MJESECA	OD 1 DO 3 MJESECA	OD 3 MJ. DO 1 GODINE	OD 1 DO 5 GODINA	DULJE OD 5 GODINA	BESKAMATNO	UKUPNO	PROSJEČNI EKS NA DAN 31. 12.
STANJE 31. PROSINCA 2017.								
IMOVINA								
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	16.757.217	–	–	–	–	2.996.559	19.753.776	–0,54
Depoziti kod drugih banaka	1.545.473	864.070	–	–	–	8.710	2.418.253	–0,45
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	26.419.157	–	–	–	–	1.261.700	27.680.857	0,05
Krediti	–	–	–	1.265.400	48	–	1.265.448	1,46
Obratni repo ugovori	17.641.746	–	–	–	–	–	17.641.746	–0,45
Ulaganja koja se drže do dospijeća	–	601.220	2.779.011	2.377.255	13.991.205	116.492	19.865.183	1,02
Sredstva kod MMF-a	2.741.186	–	–	–	–	6.459.012	9.200.198	0,74
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	27.925.541	–	–	–	–	60.218	27.985.759	0,95
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	–	–	–	–	22.033	22.033	–
Obračunate kamate i ostala imovina	–	–	–	–	–	8.459.221	8.459.221	–
Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina	–	–	–	–	–	584.297	584.297	–
UKUPNO IMOVINA	93.030.320	1.465.290	2.779.011	3.642.655	13.991.253	19.968.242	134.876.771	–
OBVEZE								
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	–	31.691.425	31.691.425	–
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	7.955.757	–	–	–	–	56.117.383	64.073.140	–
Repo ugovori	12.022.248	–	–	–	–	–	12.022.248	–0,68
Obveze prema državi i državnim institucijama	851.046	–	–	–	–	2.097.966	2.949.012	0,10
Obveze prema MMF-u	2.727.262	–	–	–	–	6.452.181	9.179.443	0,74
Obračunate kamate i ostale obveze	–	–	–	–	–	705.590	705.590	–
UKUPNO OBVEZE	23.556.313	–	–	–	–	97.064.545	120.620.858	–
NETO POZICIJA	69.474.007	1.465.290	2.779.011	3.642.655	13.991.253	(77.096.303)	14.255.913	–

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	DO 1 MJESECA	OD 1 DO 3 MJESECA	OD 3 MJ. DO 1 GODINE	OD 1 DO 5 GODINA	DULJE OD 5 GODINA	BESKAMATNO	UKUPNO	PROSJEČNI EKS NA DAN 31. 12.
STANJE 31. PROSINCA 2016.								
IMOVINA								
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	9.480.682	–	–	–	–	3.016.241	12.496.923	–0,53
Depoziti kod drugih banaka	1.889.447	445.682	–	–	–	12.054	2.347.183	–0,47
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	23.241.626	–	–	–	–	1.479.693	24.721.319	–0,26
Krediti	–	–	–	–	54	–	54	1
Obratni repo ugovori	10.832.559	–	–	993.400	–	–	11.825.959	0,04
Ulaganja koja se drže do dospjeća	–	–	1.366.580	4.811.268	15.158.419	120.262	21.456.529	1,02
Sredstva kod MMF-a	2.958.252	–	–	–	–	6.965.896	9.924.148	0,24
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	27.282.854	–	–	–	–	224.977	27.507.831	0,99
Ulaganja obračunata metodom udjela	–	–	–	–	–	22.083	22.083	–
Obračunate kamate i ostala imovina	–	–	–	–	–	4.099.969	4.099.969	–
Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina	–	–	–	–	–	590.670	590.670	–
UKUPNO IMOVINA	75.685.420	445.682	1.366.580	5.804.668	15.158.473	16.531.845	114.992.668	–
OBVEZE								
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	–	27.913.956	27.913.956	–
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	3.653.464	–	–	–	–	45.587.291	49.240.755	–
Repo ugovori	7.181.838	–	–	–	–	–	7.181.838	–0,27
Obveze prema državi i državnim institucijama	1.882.477	–	–	–	–	1.487.641	3.370.118	0,08
Obveze prema MMF-u	2.941.312	–	–	–	–	6.958.753	9.900.065	0,24
Obračunate kamate i ostale obveze	–	–	–	–	–	760.181	760.181	–
UKUPNO OBVEZE	15.659.091	–	–	–	–	82.707.822	98.366.913	–
NETO POZICIJA	60.026.329	445.682	1.366.580	5.804.668	15.158.473	(66.175.977)	16.625.755	–

Napomena: Na prikazane kamatonosne iznose obračunavaju se fiksne kamatne stope osim na dijelu pozicije Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka u iznosu od 16.757.217 tisuća kuna (31. 12. 2016.: 9.480.682 tisuće kuna), na dijelu pozicije Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (dolarski *floateri*) u iznosu od 490.604 tisuće kuna (31. 12. 2016.: 144.219 tisuća kuna) kao i na dijelu pozicije Obveze prema državi i državnim institucijama u iznosu od 851.046 tisuća kuna (31. 12. 2016.: 1.882.477 tisuća kuna), na koje se obračunava varijabilna kamatna stopa.

Bilješka br. 34.3.3 – Ostali cjenovni rizici

Hrvatska narodna banka izložena je ostalim cjenovnim rizicima za sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama i plemenite metale jer cjenovni rizici utječu na promjenu vrijednosti tih financijskih instrumenata.

34.3.3.1. Analiza osjetljivosti – utjecaj promjena cijena financijskih instrumenata za određeni postotak na Izvještaj o dobiti ili gubitku

Analiza osjetljivosti za 2017. – Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2017.

Porast/pad cijena financijske imovine izložene cjenovnom riziku	±1%
Utjecaj promjene cijena na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	12.554/(12.554)

Tablica pokazuje osjetljivost rezultata Izvještaja o dobiti Hrvatske narodne banke u slučaju porasta odnosno pada cijene financijskih instrumenata za ±1%.

Pozitivan broj znači povećanje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako dođe do porasta cijene financijskih instrumenata za odabrani postotak, dok negativan broj znači smanjenje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako se zabilježi pad cijena financijskih instrumenata.

U slučaju porasta cijena financijskih instrumenata za 1% u odnosu na cijene zabilježene na datum 31. prosinca 2017. rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku Hrvatske narodne banke bio bi veći približno za 12.554 tisuće kuna, dok bi u slučaju pada cijena za 1% rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku bio manji približno za 12.554 tisuće kuna.

Analiza osjetljivosti za 2017. – Plemeniti metali

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2017.

Porast/pad cijena financijske imovine izložene cjenovnom riziku	±5%
Utjecaj promjene cijena na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	317/(317)

Tablica pokazuje osjetljivost rezultata Izvještaja o dobiti Hrvatske narodne banke u slučaju porasta odnosno pada cijene financijskih instrumenata za ±5%.

Pozitivan broj znači povećanje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako dođe do porasta cijene financijskih instrumenata za odabrani postotak, dok negativan broj znači smanjenje rezultata Izvještaja o dobiti ili gubitku ako se zabilježi pad cijena financijskih instrumenata.

U slučaju porasta cijena financijskih instrumenata za 5% u odnosu na cijene zabilježene na datum 31. prosinca 2017. rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku Hrvatske narodne banke bio bi veći približno za 317 tisuća kuna, dok bi u slučaju pada cijena za 5% rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku bio manji približno za 317 tisuća kuna.

Metodologija izračuna

Stanje ulaganja u financijsku imovinu izloženu cjenovnim rizicima na dan bilance uvećano je odnosno umanjeno za odabrani postotak promjene cijene financijskih instrumenata.

Analiza osjetljivosti za 2016. – Sredstva povjerena na upravljanje međunarodnim financijskim institucijama

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2016.

Porast/pad cijena financijske imovine izložene cjenovnom riziku	±1%
Utjecaj promjene cijena na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	14.360/(14.360)

Analiza osjetljivosti za 2016. – Plemeniti metali

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)

2016.

Porast/pad cijena financijske imovine izložene cjenovnom riziku	±5%
Utjecaj promjene cijena na rezultat Izvještaja o dobiti ili gubitku	330/(330)

Bilješka br. 35 – Povezane osobe

Hrvatska narodna banka pri obavljanju redovitih aktivnosti ulazi u transakcije s povezanim osobama. Povezane osobe, u skladu s MRS-om 24 – Objavljivanje povezanih osoba, jesu država i državna tijela Republike Hrvatske, Hrvatski novčarski zavod i ključni menadžment Hrvatske narodne banke. Trgovačka društva i druge pravne osobe u vlasništvu Republike Hrvatske (uključujući kreditne institucije) ne smatraju se povezanim osobama. Transakcije s povezanim osobama odvijale su se pod redovnim tržišnim uvjetima.

a) Odnosi s državom i državnim tijelima Republike Hrvatske

Hrvatska narodna banka u isključivom je vlasništvu Republike Hrvatske, ali pri ostvarivanju svojeg cilja i u izvršavanju svojih zadataka Hrvatska narodna banka samostalna je i neovisna.

U odnosu s državnim tijelima Republike Hrvatske Hrvatska narodna banka ima ulogu depozitara, odnosno vodi račune Republike Hrvatske i obavlja platni promet po tim računima.

Hrvatska narodna banka može prema tržišnim uvjetima obavljati poslove fiskalnog agenta za Republiku Hrvatsku vezane uz:

- izdanja dužničkih vrijednosnih papira Republike Hrvatske, i to kao agent izdanja ili kao knjižni voditelj cijelog izdanja
- isplate iznosa glavnice, kamata i ostalih troškova povezanih s vrijednosnim papirima
- ostala pitanja povezana s navedenim poslovima, ako su u skladu s ciljem Hrvatske narodne banke.

Odnosi s državom i državnim tijelima RH prikazani su u sljedećoj tablici:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2017.		2016.	
	DRŽAVA	DRŽAVNA TIJELA	DRŽAVA	DRŽAVNA TIJELA
IMOVINA				
Obračunate kamate i ostala imovina	1.773	370	1.753	–
UKUPNO	1.773	370	1.753	–
OBVEZE				
Depoziti	996.084	1.952.929	2.080.582	1.289.536
Obračunate kamate i ostale obveze	189	–	33.820	–
UKUPNO	996.273	1.952.929	2.114.402	1.289.536
PRIHODI				
RASHODI				
Kamatni i srođni rashodi	2.704	–	9.341	–
UKUPNO	2.704	–	9.341	–

Državna tijela koja se smatraju povezanim osobama jesu Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje.

b) Pridruženi subjekt

Ulaganje Hrvatske narodne banke u Hrvatskom novčarskom zavodu čini udio u pridruženom subjektu u skladu s MRS-om 28, a vlasnički udio Hrvatske narodne banke u kapitalu Hrvatskog novčarskog zavoda iznosi 42,6%. Detaljne objave o pridruženom subjektu navedene su u bilješci br. 19.

Odnosi s Hrvatskim novčarskim zavodom prikazani su u sljedećoj tablici:

(svi iznosi izraženi su u tisućama kuna)	2017.	2016.
IMOVINA		
Ulaganja obračunata metodom udjela	22.033	22.083
Ostala imovina	9.013	5.024
UKUPNO	31.046	27.107
OBVEZE		
Ostale obveze	1	1
UKUPNO	1	1
PRIHODI		
Dobici pri usklađivanju vrijednosti ulaganja u HNZ	1.792	1.842
Ostali prihodi	33	207
UKUPNO	1.825	2.049
RASHODI		
Gubici pri usklađivanju vrijednosti ulaganja u HNZ	–	1.006
Kovanje kovanog novca kuna i lipa ^a	63.044	51.234
UKUPNO	63.044	52.240

^a Iskazan je ukupan iznos računa HNZ-a za izradu kovanica za izvještajnu godinu. Prikazani iznos razlikuje se od računovodstveno iskazanih troškova jer se troškovi izrade kovanica priznaju u Izvještaju o dobiti ili gubitku u skladu s politikom razgraničenja troškova (vidi bilješku br. 9).

c) Ključni menadžment Hrvatske narodne banke

Savjet Hrvatske narodne banke nadležan je i odgovoran za ostvarivanje cilja i izvršavanje zadataka Hrvatske narodne banke. Savjet Hrvatske narodne banke utvrđuje politike povezane s djelovanjem Hrvatske narodne banke. Slijedom navedenoga ključni menadžment Hrvatske narodne banke čine članovi Savjeta Hrvatske narodne banke.

Članovi su Savjeta Hrvatske narodne banke guverner, zamjenik guvernera i šest viceguvernera Hrvatske narodne banke.

Kratkoročne naknade ključnom menadžmentu Hrvatske narodne banke za 2017. iznose 8.967 tisuća kuna, od čega se iznos od 1.243 tisuće kuna odnosi na doprinose za mirovinsko osiguranje (2016.: 9.190 tisuća kuna, od čega se 1.318 tisuća kuna odnosilo na doprinose za mirovinsko osiguranje).

GODIŠNJE IZVJEŠĆE 2017.

ISSN 1334-0093 (online)
www.hnb.hr